

Den udviklingshæmmedes fortælling

- Udarbejdelse af en digital visualiseret livshistorie.

Kandidat speciale 10. semester på Aalborg Universitet

IT, læring og organisatorisk omstilling juni 2020

Udarbejdet af: Jeanett Thuemann Madsen & Majbritt Dalsgaard Nielsen

Vejleder: Anders Kalsgaard Møller

Anslag inkl. mellemrum: 192114

Afleveringsdato: 2. juni 2020

Abstract

The mentally disabled's own narrative - The preparation of a digital visualized life story

This thesis is based on a pedagogical practice with mentally disabled people and aims to shed light on the use of a digital visual life story. The field is less studied within a Danish research context and this thesis aims to bring in new perspectives for further research on the field of digital visual life stories for mentally disabled people from a person-centered care perspective. It aims to give an insight in how a digital visual life story can contribute to the mentally disabled people having their own identity and a digital tool to tell their life story, regardless of cognitive abilities. Furthermore, the purpose of this thesis is to explore how the employees can benefit from the life stories of the mentally disabled people in their practice. To better gain this insight, this thesis is made in cooperation with a residence for mentally disabled people in Aalborg.

The ontology of this thesis is to try to understand the reality of the pedagogical practice at a residence for mentally disabled people, where we try to gain an understanding of the current life story work and the possibilities for working with a digital visual life story in the future and at the same time finding out how the mentally disabled are included in the process.

Through insight in the pedagogical practice we seek knowledge from the individual employees' point of view about digital visual life stories. Furthermore, we seek to try and understand the perception of reality through the pedagogues, the relatives of the mentally disabled and the leader of the residence. It is seen from a social constructivist approach.

Due to the Corona Virus we were unable to interact with the mentally disabled people and try to understand their point of view of their own life stories. Therefore, this knowledge is assembled from a more theoretical point of view. It contains theories about person-centered care, life stories, knowledge medias and tacit knowledge. These theories are combined with a small amount of empirical material which is gathered through qualitative interviews and e-mails. This thesis is based on a single residence for mentally disabled people and their perception of reality. Therefore, it is only this residences point of view that is analyzed combined with the theoretical knowledge.

In this study we have tried to demonstrate why a life story needs to be both digital and visual in the work with mentally disabled people from a person-centered care perspective and how these life stories can benefit the mentally disabled people at the same time as it gives the pedagogues a tool to gain new knowledge in their practice.

In this study we have tried to demonstrate why a life story needs to be both digital and visual in the work with mentally disabled people from a person-centered care perspective and how these life stories can benefit the mentally disabled people at the same time as it gives the pedagogues a tool to gain new knowledge in their practice.

Indholdsfortegnelse

Abstract.....	1
Indledning	7
Problemformulering	8
Specialets opbygning	9
Baggrund	9
Metodologi og Empiri.....	9
Den teoretiske ramme	9
Analysen delen:.....	9
Introduktion.....	11
Afgrænsning	12
Forskning	13
Præsentation af bostedet.....	16
Pædagogiske tilgange.....	17
Dokumentationskrav.....	18
Målgruppebeskrivelse	19
Metodologi og empiri	21
Videnskabsteoretisk ramme.....	21
Kvalitativ forskningsmetode.....	23
Semistruktureret interviews	23
Transskribering	25
Præsentation af respondenter	25
Teori.....	28
Personcentreret omsorg	28
Kitwoods behovsbegreb.....	30
Omsorgskulturen	33
Funktion 1.....	33
Funktion 2.....	34
Funktion 3.....	34
Funktion 4.....	35
Funktion 5.....	35
Funktion 6.....	35
Funktion 7.....	36
VIPS modellen.....	36

Livshistorie.....	37
Viden	40
Vidensdeling	41
Socialisation.....	41
Externalisation	42
Combination	42
Internalisation.....	42
Vidensmedie.....	43
Analyse.....	43
En digital visuel livshistorie	43
Livshistoriens betydning for den udviklingshæmmede	44
Det visuelle aspekt	45
Det digitale aspekt	46
Delkonklusion	47
Anvendelse af en digital livshistorie i en pædagogisk praksis.....	47
Udarbejdelse af en digital livshistorie	47
Vidensmedie	51
IPads.....	53
Den faglige viden	54
Delkonklusion	57
Digitale livshistorier set ud fra en personcentreret omsorg	58
Livshistoriens betydning for den personcentrerede omsorg	59
Delkonklusion	62
Omsorgskulturen	63
Den første funktion	63
Den anden funktion	67
Den tredje funktion.....	68
Den fjerde funktion.....	69
Den femte funktion.....	71
Den sjette funktion	71
Den syvende funktion	72
VIPS modellen.....	72
Delkonklusion	72
Diskussion.....	73

Refleksion omhandlende gruppeproces	73
Refleksion over samarbejdet med bostedet	74
Kritik i valg af metode	74
Konklusion.....	76
Perspektivering.....	78
Bibliografi	79
Bilagsliste	81
Figurliste.....	82

Indledning

IT bliver i dag brugt flittigt, både arbejdsrelateret, men også privat. Pædagoger som skal dokumentere deres pædagogiske praksis gennem IT-systemer, skal forholde sig til nye systemer, nye dokumentationsformer og nye måder at anvende IT på i deres arbejde. IT kan derfor bruges på mange måder, og især i arbejdet med udviklingshæmmede, opstår der nye muligheder for kommunikation med borgere som ikke har et sprog. Kommunikationen kan derfor eksistere uden et verbalt sprog, men derimod foregå gennem billeder og video som en form for visuel kommunikation. Inden for arbejdet med voksne udviklingshæmmede, vinder IT og digitale redskaber også mere og mere frem, og især iPads har muliggjort at udviklingshæmmede kan blive mere selvhjulpne i dagligdagen (Brandt, 2020). For eksempel giver iPads den udviklingshæmmede mulighed for at kommunikere med andre, uanset om de kan læse og skrive, eller mangler sprog (Brandt, 2020). iPads'ene gør det muligt for omverdenen at kommunikere med den udviklingshæmmede gennem billeder og video. Omverdenen kan opnå en forståelse for, hvad det er som den udviklingshæmmede forsøger at fortælle. Det muliggør en interaktion mellem omverden og den udviklingshæmmede borger, til trods for manglende kognitive færdigheder. Ved at den udviklingshæmmede via et digitalt redskab, som iPad'en, kan skabe en fortælling og formidle den videre til både det private og professionelle netværk, muliggør det at den udviklingshæmmede kan fortælle sin historie ud fra egen virkelighedsforståelse. Gennem de billeder og video som bliver anvendt, kan netværket dermed opnå en forståelse for den udviklingshæmmedes virkelighedsopfattelse. For eksempel hvad der er betydningsfuldt for den udviklingshæmmede borger, set ud fra eget perspektiv. På denne måde kan der skabes en fortælling om hvem man er som person, altså en mulighed for at kommunikere dele af sin egen livshistorie til omverdenen.

I dag er der mange måder at lave sin egen livshistorie på. Der findes flere digitale redskaber der giver mulighed for at udarbejde og dele sin livshistorie med familie og andre omsorgspersoner som kunne have gavn af et indblik i ens livshistorie. Men for nogle mennesker er det ikke muligt selv at skrive og fortælle sin egen livshistorie uden hjælp. Blandt andet er de udviklingshæmmede afhængige af deres omsorgspersoner for at få visualiseret deres livshistorie for at kunne bevare sin egen identitet og livsglæde.

Dette speciale tager derfor udgangspunkt i arbejdet med udviklingshæmmede på et bosted i Aalborg Kommune, hvor fokuset vil være at se på muligheden for udarbejdelse implementering af en digitaliseret livshistorie, som skal være med til at visualisere den udviklingshæmmedes identitet over

for omverdenen, men også over for den udviklingshæmmede selv. Med afsæt i rapporten, *Min livshistorie - Mit liv* (Thoft, Møller, & Møller, 2019), forsøges der gennem dette speciale at tage udgangspunkt i nogle af deres fund, angående arbejdet med livshistorier i arbejdet med mennesker med demens, set ud fra en personcentreret omsorgs praksis. Her vil vi ud fra en socialkonstruktivistisk tilgang se på om det er muligt at overføre nogle af elementerne med digitale livshistorier set ud fra den personcentrerede omsorg i arbejdet med de udviklingshæmmede. Dette gøres, da vi oplever et manglende fokus i det pædagogiske arbejde med den udviklingshæmmedes egen livshistorie og identitetsopfattelse. Dette har skabt en undren om det er muligt at overføre den personcentrerede omsorg samt visualisere de udviklingshæmmedes egen livshistorier via et digitalt redskab. Dette skulle gerne kunne gøres på sådan en måde, at den kan bruges som et pædagogisk redskab som kan bidrage til generering af ny viden for det faglige personale samt styrke den udviklingshæmmedes identitetsdannelse og livskvalitet.

Dette fører os frem til følgende problemformulering:

Problemformulering

”Hvordan kan digitale livshistorier bidrage til en personcentreret omsorg og hvordan kan de implementeres på bostedet så både det faglige personale og de udviklingshæmmede får gavn af dem?”

For at svare fyldestgørende på vores problemformulering, har vi valgt at arbejde med 3 underspørgsmål:

1. Hvilke muligheder skaber en digital visualiseret livshistorie for den udviklingshæmmede?
2. Hvordan skal man udarbejde samt anvende en digital livshistorie for at bruge det som et pædagogisk redskab?
3. Hvordan kan digitale livshistorier bidrage til en personcentreret omsorg i forhold til de udviklingshæmmede?
4. Hvordan er den nuværende omsorgskultur og hvilken betydning har den for livshistorien?

Specialets opbygning

For at læseren kan få et overblik over specialets indhold, introduceres hermed en kort gennemgang af de enkelte afsnit i specialet. Denne gennemgang har til hensigt at fungerer som en læsevejledning:

Det første dette speciale indledes med er et engelsk abstract. Derefter kommer indledningen, som giver en kort introduktion til vores emnevalg - udarbejdelsen af en visuel digital livshistorie på et bosted for udviklingshæmmede. Problemformuleringen med fire underspørgsmål, samt afgrænsningen.

Baggrund

Derefter kommer et afsnit omhandlende den forskning som dette speciale har taget sit afsæt i. Efterfølgende vil bostedet blive præsenteret og deres nuværende pædagogiske tilgange og dokumentationskrav blive udfoldet. Derefter vil målgruppen på bostedet som i dette speciale er mennesker som er udviklingshæmmede.

Metodologi og Empiri

Dette afsnit indledes med en videnskabsteoretisk ramme hvor der bliver belyst at specialet tager udgangspunkt i en socialkonstruktivistisk tilgang. Derefter er der fokus på den kvalitative forskningsmetode, hvor der i dette speciale er taget udgangspunkt i et semistrukturerede interview og til sidst er der et kort afsnit omhandlende transskribering. Afslutningsvis præsenteres specialets empiriindsamling, hvor seks ansatte på bostedet samt to udviklingshæmmede borgere bliver præsenteret og danner grundlag for en senere analyse.

Den teoretiske ramme

Den teoretiske ramme for dette speciale er indeholder den personcentreret omsorg, Kitwoods behovsmodel, VIPS modellen samt Dawn Brookers syv funktioner i arbejdet med at skabe en positiv omsorgskultur. Yderligere vil teorien livshistorie, viden, vidensdeling og Vidensmedier samt vidensdeling blive udfoldet og disse forskellige teoretiske tilgange vil blive præsenteret.

Analysen delen:

Del 1 - En digital visuel livshistorie

Dette afsnit indeholder den første del af analysen, som er det første underspørgsmål under vores problemformulering: *"Hvilke muligheder skaber en digital visualiseret livshistorie for den*

udviklingshæmmede? I dette afsnit vil der blive analyseret på hvorfor vi tænker at en digital visuel livshistorie er en god idé at udarbejde sammen med den udviklingshæmmede samt hvilke muligheder det giver den udviklingshæmmede borger ud fra deres kognitive evner. Dette afrundes med en kort delkonklusion.

Del 2 - Anvendelse af en digital livshistorie i en pædagogisk praksis

Dette afsnit indeholder den anden del af analysen, som har til hensigt at få belyst underspørgsmål under vores nummer to ”*Hvordan skal man udarbejde samt anvende en digital livshistorie for at bruge det som et pædagogisk redskab?*” I dette afsnit vil der analyseres på hvordan man kan udarbejde og anvende en digital visuel livshistorie i arbejdet med de udviklingshæmmede på bostedet. Dette afrundes med en kort delkonklusion.

Del 3 - Digitale livshistorier set ud fra en personcentreret omsorg

I dette analyseafsnit vil der analyseres ud fra det tredje underspørgsmål som lyder som følgende: ”*Hvordan kan digitale livshistorier bidrage til en personcentreret omsorg i forhold til de udviklingshæmmede?*” Her vil den personcentreret omsorg og Kitwoods behovsmodel blive inddraget og analyseret i dybden. Dette afrundes med en kort del konklusion.

Del 4 - Nuværende omsorgskultur betydning for implementering af livshistorien

I dette analyseafsnit vil vi analysere os frem til hvilken betydning og begrænsninger omsorgskulturen har for implementeringen og udarbejdelsen af den digitale livshistorie set ud fra et personale-, organisatorisk- og ledelsesperspektiv. Dette afrundes med en kort delkonklusion.

Til sidst i dette speciale er der en diskussion, konklusion og perspektivering.

Introduktion

Hensigten var i starten at udarbejde og afprøve en digital visualiseret livshistorie af i praksis for to udviklingshæmmede som bor på det bosted som specialet tager afsæt i. Den digitale livshistorie skulle udarbejdes på borgerens egen iPads/tablet, således at borgerne selv kunne tilgå den når de havde lyst. Livshistorien skulle være let tilgængelig og med få klik kunne borgeren selv vise livshistorien til hvem de nu havde lyst til. Ideen var samtidig at nye ansatte på bostedet hurtigt, nemt og troværdigt kunne få et hurtigt indblik i borgerens livshistorie, samt de ansatte havde en indgangsvinkel til at starte deres relations arbejde og kunne referere tilbage til noget af det sete materiale. Hensigten var at de to borgere så vidt muligt selv skulle være med i udarbejdelsen af den digitale livshistorie, således at det var deres livshistorie og de selv havde ejerskab over den. Personalet på bostedet skulle også være en del af livshistorien, således at den eventuelt kunne muliggøre at bostedet kunne bruge den digitale livshistorie som et pædagogisk digitalt værktøj i deres daglige praksis.

For at få indblik i hvordan personalet på nuværende tidspunkt anvendte livshistorien var det planlagt at vi skulle ud og observere personalet og deres interaktion med borgerne, og samtidig observere hvordan personalet på nuværende tidspunkt havde fokus på borgerens livshistorie. Planen var at udfærdige og implementere to digitale livshistorier på bostedet samt lave en udførlig introduktionsplan og handleplan til hvordan bostedet selv kunne arbejde videre med implementeringen og udarbejdelse af digitale livshistorier for de andre beboere på stedet.

Under afprøvningen var der påtænkt, at vi sammen med de to borgere skulle vise den visuelle digitale livshistorien til forældrene, de andre beboere, personalegruppen samt ledelsen. Disse involverede personer skulle efterfølgende tilkendegive deres refleksioner, hvilke muligheder samt udfordringer, set i forhold til udbytte af den digitale livshistorie.

Men efter de omstændigheder som Corona har medført, har specialet taget en anden drejning og det fundament som var hensigten, kunne ikke lade sig gøre, da vi ikke længere kunne komme på bostedet. Så derfor har specialet taget en drejning fra et overvejende empirisk speciale over til et mere teoretisk speciale og det der analyseres på, er et overvejende teoretisk grundlag. Vi nåede ikke alle vores interviews med fysisk tilstedeværelse. Derfor har nogle af dem foregået online, og vores efterfølgende kontakt med dem har været gennem mails og Facebook. Vores empiriindsamling er indsamlet inden

vores speciale har ændret sig til et teoretisk projekt, og de spørgsmål der er udfærdiget i vores interviewguide, bærer derfor præg af den retning som vi havde bestemt os for at gå før Corona.

Afgrænsning

Dette speciale er udarbejdet i samarbejde med et bosted i Aalborg Kommune. Dette bosted skal ikke ses som repræsenterende for resten af landets bosteder, da vi ikke på forhånd kan vide os sikre omkring organisationens opbygning, pædagogiske tilgang m.m. Specialet afgrænser sig til brugen og anvendelsen af iPads, da det er det digitale redskab som de udviklingshæmmede vi har interageret med, benytter sig af. Specialets afgrænser sig fra at se på hvilke Apps, allerede eksisterende løsninger og muligheder der er tilgængelige på markedet set ud fra en visuel nem, enkelt og funktionsdygtigt digital livshistorie. Dette er gjort på baggrund af at dette speciale har fokus på de muligheder som en visuel digital livshistorie giver, set ud fra en personcentreret omsorgs tilgang.

Dette speciale er overvejende teoretisk, da Corona virussen har medført at vi ikke måtte komme på bostedet og observere samt interagere med borgere og personalet. Derfor vil det empiriske data som er indsamlet bære præg af, at vi ikke har haft mulighed for selv at interagere med de udviklingshæmmede borgere, og derfor vil den empiriske data være gennem korrespondance med bostedets personale og deres virkelighedsforståelse. I denne opgave inddrages empirisk materiale fra lederen, 3 pædagoger, en studerende samt en vikar på bostedet. Målgruppen er udviklingshæmmede med en mildere grad af udviklingshæmning. Dette speciale tager derfor ikke højde for andre grader af udviklingshæmning end dem som bor på dette bosted.

Forskning

I dette afsnit vil vores motivation samt argumentation for hvor vi ser nogle huller i forhold til den allerede eksisterende forskning på området inden for udviklingshæmmede og livshistorier, blive præsenteret. Grunden til at vi har valgt at tage udgangspunkt i at arbejde med udviklingshæmmede og digitale livshistorier, er, at vi begge er uddannet pædagoger, og har begge beskæftiget os med livshistorier gennem denne uddannelse, og vi ser livshistorien som en vigtig del i forhold til at arbejde med udviklingshæmmede i pædagogisk praksis. Derfor har vi fundet det relevant at se på hvilken forskning der allerede eksisterer omhandlende udviklingshæmmede og livshistorier, for at finde frem til de huller som er i forskningen. I dette afsnit vil vi komme ind på et internationalt Literature Review omhandlende arbejdet med livshistorien inden for sundhed- og social pleje. Dernæst tages der udgangspunkt i et udviklingsprojekt omhandlende udviklingshæmmede og digitale livshistorier og til sidst kommer vi ind på et forskningsprojekt omhandlende mennesker med demens og starten af implementeringen af en digital livshistorie.

Det første forskningsbaseret materiale som tages udgangspunkt i, et internationalt Literature Review, som er udarbejdet af Jane McKeown, Amanda Clarke og Julie Repper (McKeown, Clarke, & Repper, 2006). Formålet med dette Literature Review, var at gennemgå den tilgængelige litteratur der er om arbejdet med livshistorien inden for sundheds- og social plejen. Der er fundet frem til, at livshistorien oftest bliver anvendt sammen med den ældre generation, mennesker med demens samt til personer og børn med indlæringsvanskeligheder (McKeown, Clarke, & Repper, 2006). Samtidig har de fundet frem til at arbejdet med livshistorier giver plejepersonalet mulighed for at se og forstå den person som de drager omsorg for, og dermed se vedkommende som et enkelt individ. Men det er ikke altid at denne mulighed bliver en realitet. Der mangler udarbejdelse af en tilgang som muliggør at arbejde fagligt med livshistorier, og derfor kan man som plejepersonale risikere at se borgeren som hvem de var før i tiden, og hvem som de er nu, hvilket kan skabe forvirring hos borgeren (McKeown, Clarke, & Repper, 2006). Samtidig fandt de frem til, at borgernes perspektiv på eget liv sjældent blev dokumenteret eller undersøgt, kun medarbejdernes opfattelse af livshistoriens arbejde blev dokumenteret og undersøgt (McKeown, Clarke, & Repper, 2006). McKeown, Clarke & Repper kom frem til den konklusion, at der var beviser for at anvendelsen af arbejdet med livshistorier var umoden, og de anbefaler at der kommer mere forskning på dette område. Yderligere argumenterer de for at arbejdet med livshistorier har et potentiale til at være en værdifuld gevinst, både for de ansatte, borgerne samt det nærmeste netværk (McKeown, Clarke, & Repper, 2006). De påpeger at der er en

række huller som der skal sættes fokus på i den fremtidige forskning. Der skal et øget fokus på at finde forskellige metoder der muliggør implementering af livshistorier samt hvilke fordele der er ved de forskellige tilgange. Der er ingen konkret viden på området om hvilken tilgang der er bedst egnet og mest effektiv til at nå konkrete mål (McKeown, Clarke, & Repper, 2006).

I Danmark er der udarbejdet et projekt som har fokus på digitale livshistorier og dens virkning, set ud fra den udviklingshæmmedes perspektiv (Socialt udviklingscenter, 2020). Artiklen tager udgangspunkt i Krumtappen, som er et aktivitets- og samværstilbud for voksne udviklingshæmmede borgere i Ballerup Kommune. I alt deltager fire kommuner og en region om at udbrede det som de kalder for social IT (Socialt udviklingscenter, 2020). Social IT betegnes som teknologi der kan understøtte borgerne i at kunne kommunikere, indgå i sociale netværk og relationer, blive mere selvhjulpne samt opnå ny viden (Socialt udviklingscenter, 2020). Krumtappen anvender borgernes iPads når de arbejder med de digitale livshistorier. De anvender Book Creator appen, da appens funktioner, brugergrænseflade samt brugervenlighed muliggør nemt, enkelt og brugervenligt at man både kan lægge tekst, billeder, lyd og videoklip ind. Krumtappen påpeger at en iPad med billeder, tekst, lyd og videoklip gør det nemmere for udviklingshæmmede borgere, at selv fortælle deres livshistorie til andre (Socialt udviklingscenter, 2020). De resultater de har fundet, er at en livshistorie er vigtig for den udviklingshæmmedes identitet. De påpeger yderligere vigtigheden i at historien er vigtig for at kunne forstå sig selv og sin identitet. Det at man har sin livshistorie digitalt, gør at man kan sidde sammen med andre og fortælle om sin livshistorie. Det at man kan vise sin historie uden man behøver at sige noget verbalt, gør en flytning til et nyt bosted nemmere og derved også relations dannelserne (Socialt udviklingscenter, 2020). Et andet resultat er, at det er en afgørende faktor at de udviklingshæmmedes interaktion med den digitale livshistorie involverer flere sanser. For eksempel de borgere der intet sprog har, får mulighed for at kunne få læst tingene op, kunne høre historien online og vise billederne til andre (Socialt udviklingscenter, 2020).

Som der også bliver påpeget af McKeown, Clarke & Repper, er det begrænset hvor meget forskning der er på området inden for udviklingshæmmede og deres livshistorier. Derfor inddrages der i dette speciale, forskning som eksisterer på området omhandlende mennesker med demens og deres digitale livshistorie. Vi er bevidste om at mennesker med demens og udviklingshæmmede ikke kan anses for at være den samme målgruppe, men til trods for dette, findes der stadig mange ligheder mellem målgrupperne. Ifølge Tom Kitwood skal demens ses som et handicap og ikke en sygdom. Derved kan

man argumentere for, at både mennesker med demens samt de udviklingshæmmede kan ses som mennesker med et eller flere handicaps (Brooker & Latham, 2016).

Den forskning som vi vælger at inddrage fra området omhandlede mennesker med demens, er et projekt fra UCN og AAU som i 2019 har sammensat en projektgruppe bestående af to ansatte fra UCN samt en adjunkt fra Aalborg Universitet (Thoft, Møller, & Møller, 2019). Hensigten med dette projekt, er at et ældrecenter i Kommune regi, skal implementere og afprøve en online platform kaldet ”Min Livshistorie”. Projektets formål er at undersøge og udvikle en måde at udarbejde og anvende de digitale livshistorier i arbejdet med mennesker med demens. Dette skulle gerne medføre en bevarelse af identitet, styrket hukommelse samt en øget livskvalitet for personer med demens og deres pårørende (Thoft, Møller, & Møller, 2019). Samtidig skal livshistorien bidrage til en styrkelse i den personcentrerede omsorg, hvor fokus er på personen frem for sygdommen. Resultaterne som projektgruppen er kommet frem til, er blandt andet, at personalet godt kender til borgernes livshistorier og kan bruge dem aktivt i deres arbejde med den enkelte borger, dog er det forskelligt hvor bevidste de er om anvendelsen af livshistorien. Der påpeges vigtigheden af at alle medarbejderne kender den enkelte borgers livshistorie og dens betydning for den måde man møder borgeren på, og dermed forstå den enkeltes behov (Thoft, Møller, & Møller, 2019). Der blev også fundet frem til at det var yderst vigtigt at bostedet fik styrket de formelle rum for vidensdeling som for eksempel morgenmøder. Dette skulle gøres for at bostedet kunne styrke arbejdet med livshistorier i den praksis som medarbejderne befinder sig i (Thoft, Møller, & Møller, 2019). Der påpeges også en del barrierer, som vanskeliggjorde at få ”Min Livshistorie” implementeret og gennemarbejdet, og nogle af de udfordringer var: Manglende tid, ressourcer, motivation, prioritering af andre arbejdsgange, viden samt manglende IT og teknologiske færdigheder (Thoft, Møller, & Møller, 2019). Projektgruppen kom frem til igennem deres forskning, at der med fordel kunne overvejes andre alternative livshistorier, så den blev mere visuel for borgeren og de ansatte. Der blev påpeget vigtigheden i at livshistorien blev synlig, let tilgængelig, nem at anvende og som ikke bare forsvandt i en skuffe eller i en computer. Dette kunne for eksempel være en visuel livshistorie som stod fremme i borgernes lejlighed og noget som de kunne benytte og videreudvikle hver dag (Thoft, Møller, & Møller, 2019).

Ud fra ovenstående forskning ser vi et hul i forhold til at finde en metode som både kan tilgodese det faglige personale, den udviklingshæmmede borger samt pårørende. Gennem disse forskningsresultater er det meget lidt som lægger op til at lave en livshistorie ud fra den udviklingshæmmedes perspektiv. Derfor kunne det, set ud fra UCN’s og AAU’s forskningsprojekt

være interessant at se på muligheden for at visualisere en livshistorie, set ud fra den udviklingshæmmedes perspektiv og hvordan den muligvis kan anvendes som et pædagogisk redskab for at skabe en vidensdeling blandt bostedets personale samtidig med at det for den udviklingshæmmede kan bidrage til en større identitetsforståelse. Da der tages mest afsæt i UCN's og AAU's forskningsprojekt, vælges der i dette speciale at tage udgangspunkt i en personcentreret omsorg, for at se om nogle af vores resultater kan overføres i forskellige kontekster.

Præsentation af bostedet

I dette afsnit vil vi kort præsentere det bosted som dette speciale tager udgangspunkt i. Samtidig vil vi komme med en beskrivelse af bostedets målgruppe, deres pædagogiske tilgang samt en præsentation dokumentationskrav for bostedet. Bostedet, medarbejderne samt de udviklingshæmmede vil forblive anonyme gennem dette speciale.

Bostedet hører under Aalborg Kommunes handicapafdeling og underafdelingen Fagcenter for Livskraft (Aalborg Kommune, 2020). Fagcenteret er organiseret i seks ledelsesfelter, som tilsammen rummer bo- og aflastningstilbud, dag- og beskæftigelsestilbud samt bostøtte (Aalborg Kommune, 2020). Bostedet tilbyder støtte, optræning, omsorg og hjælp til udvikling af færdigheder for borgere med varigt nedsat fysisk og/eller psykisk funktionsevne. Kerneopgaven er at støtte den enkeltes livskvalitet ved at give individuel støtte, hjælp og vejledning, som kan give størst mulig selvstændighed eller selvstændighedsfølelse. Der bliver arbejdet ud fra et helhedsorienteret menneskesyn, hvor der tages udgangspunkt i den enkeltes behov, drømme, potentialer og livssituation, med henblik på at skabe de bedste muligheder for personlig udvikling (Aalborg Kommune, 2020). Bostedet henvender sig til psykisk udviklingshæmmede borgere, som til en vis grad er selvhjulpne og selvstændige, men som har brug for døgndækning (Bilag 1). Det forventes, at borgerne deltager i dagbeskæftigelse. Der bor tolv borgere med forskellige former og grader af udviklingshæmning. Huset er delt op således, at der er to afdelinger med seks borgere i hver afdeling. Bostedet er ikke funktionsopdelt således at de dårligste er i den ene ende, men i hver afdeling er der forskellige former for udviklingshæmning og i forskellige grader. Det er den udviklingshæmmedes egen lejlighed og de råder over den som de selv ønsker det. Der er fast tilknyttet to pædagoger i den ene afdeling og en i den anden afdeling. Der er døgnbehandling med en vågen nattevagt, og tre pædagoger fra 7- 23 hver dag, også i weekenden. De ansatte hører til hele huset og har vagter i begge dele af huset. De ansatte varetager en funktion som kontaktperson for 2-3 beboere samt har den

overordnede kontakt og samarbejde til den udviklingshæmmedes forældre eller værger. Bostedet er pålagt at arbejde ud fra servicelovens paragraffer (bilag 1). Formålet med serviceloven er blandt andet at tage hensyn til de behov som følger af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne samt sociale problemer (Retsinformation, 2020).

Pædagogiske tilgange

Bostedet anvender blandt andet en anerkendende og neuropædagogisk tilgang i arbejdet med de udviklingshæmmede. Kort fortalt, handler anerkendende pædagogik om, hvorledes vi konstant påvirker og skaber os selv og hinanden gennem de relationer vi deltager i (Lyng, 2007). Lige fra vi er født, er vi gearet til opmærksomhed imellem mennesker. Et individ forsøger helt instinktivt at skabe sammenhæng og mening i de indtryk man hele tiden får, og man vil som individ forsøge at afstemme sig efter ens omverden. Lyng argumenterer yderligere at på baggrund af ovenstående, så bærer børn præg af og lærer af de stemninger og den kommunikation der er i deres omgivelser (Lyng, 2007).

Tilgangen anerkendende pædagogik omhandler ikke om at uddele ros i voldsomme mængder, men der imod om at skærpe opmærksomheden på at udvise anerkendelse og give udtryk for sin værdsættelse (Lyng, 2007). Den måde som mennesker er på, det vi siger og udtaler, og den måde vi handler skaber ikke kun det ydre miljø, men derimod også en persons hjerne samt den måde vi sanser tænker, føler og handler på. Ifølge Lyng så har et menneske nemmere ved at lære og udvise kreativitet, når det møder kærlighed samt anerkendelse. Der argumenteres yderligere at igennem anerkendelse opnås selvværd samt en identitet. Det at et menneske bliver set, hørt og forstået giver et menneske mulighed for at afspejle sig selv i den anden og evt. lærer sig selv bedre at kende. Når et menneske føler sig værdsat og noget værd, så udvises der meninger samt der skabes en retning i det sociale fællesskab som man er en del af. Det giver et menneske tryk og en mulighed for at skabe sine egne meninger og holdninger (Lyng, 2007).

Neuropædagogik derimod, tager afsæt i pædagogikken og i de kognitive antagelser om funktioner i hjernen, samt funktionsnedsættelsers betydning for hvert enkelt individ (From, 2020). Neuropædagogik skal ses som en forståelsesramme indenfor den faglige og personlige indsats til mennesker med neurologiske og neuropsykologiske vanskeligheder (From, 2020).

Neuropædagogikken understøtter menneskers udvikling hen imod en øget selvhjulpethed i deres hverdag og liv. For at dette kan muliggøres er det vigtigt at man inddrager den udviklingshæmmede i deres egen rehabiliteringsproces (From, 2020). Ifølge Peter Thybo henvender Neuropædagogikken

sig til mennesker med neurologiske og neuropsykologiske vanskeligheder, der er opstået på grund af medfødte eller erhvervede hjerneskader og funktionsnedsættelser i hjernen (Thybo, 2013).

Dokumentationskrav

Aalborg kommunes Ældre- og handicapforvaltningen har udfærdiget en afrapportering og i den forbindelse har de beskrevet hvilke dokumentationskrav der er pålagt deres afdelinger (Liljenberg, Grønvald, Nøhr, & Sørensen, 2014). De har udfærdiget et koncept med navnet ”dokumentation til gavn” som har til hensigt at være et tværgående indsatsområde som skal kvalificere arbejdet med dokumentation, målsætning og evaluering på handicap området (Liljenberg, Grønvald, Nøhr, & Sørensen, 2014). To af de dokumentationskrav der er pålagt, er dokumentationsformen - VRAP og Bedre Dokumentation. VRAP som står for viden og refleksion af praksis, er et værktøj som bliver anvendt til at dokumentere indsatser og reflektere over egen praksis (Liljenberg, Grønvald, Nøhr, & Sørensen, 2014). Personalet skal anvende dette værktøj så det bliver muligt at omsætte indsatsmål givet af visitationen, til delmål som personalet kan arbejde ud fra i hverdagen (Liljenberg, Grønvald, Nøhr, & Sørensen, 2014). Der påpeges at VRAP er et værktøj som sikrer, at der er sammenhæng imellem indsatserne og samtidigt bakker op om kommunikationen mellem borger, fagpersonale og myndighed. (Liljenberg, Grønvald, Nøhr, & Sørensen, 2014).

Aalborg Kommune valgte i 2016 - 2017 at udfolde et forløb kaldet ” *Bedre Dokumentation*”, for at understøtte VRAP. Forløbet bestod i at alle ledere samt medarbejdere skulle lære at blive endnu bedre til at udarbejde nogle konkrete og gode mål samt præcise og velovervejede (Liljenberg, Grønvald, Nøhr, & Sørensen, 2014).

En anden dokumentationsform som bostedet anvender og er pålagt, er Cura (Aalborg Kommune 1, 2020). Cura er et relativt nyt system som først så dagens lys i Aalborg Kommune i foråret 2019. Hensigten med at implementere Cura, er at kommunikationen mellem medarbejdere skal gøres nemmere. Denne mere enklere kommunikation skyldes at alle data og informationer kan ses på alle niveauer, så en ansat ikke behøver at dokumentere og notere de samme informationer og refleksioner flere forskellige steder (Aalborg Kommune 1, 2020).

Cura er udviklet til at gøre en kompleks og travl hverdag mere håndterbar ved at præsentere de ting, som skal bruges, når man som ansat skal bruge det. Derved påtænkes at der vil være et mindre ukompliceret samarbejde mellem myndighed og dem ude i praksis (Aalborg Kommune 1, 2020).

Målgruppebeskrivelse

I dette afsnit vil vi komme med en beskrivelse af den målgruppe som bor på bostedet, nemlig personer med udviklingshæmning.

Ifølge WHO's diagnoseliste, ICD-10, defineres udviklingshæmning som:

"En tilstand af forsinket eller mangelfuld udvikling af evner og funktionsniveau, som normalt viser sig i løbet af barndommen, og som bidrager til det samlede intelligensniveau, det vil sige de kognitive, sproglige, motoriske og sociale evner og færdigheder" (Socialstyrelsen, 2020).

Det betyder at personer med udviklingshæmning ikke udvikler sig meget, eller lige så hurtigt som andre mennesker gør. Socialstyrelsen påpeger, at funktionsniveauet for en udviklingshæmmed person, typisk vil være påvirket af faktorer såsom:

- Funktionsniveauet for en udviklingshæmmed typisk vil være påvirket af:
- Vanskeligheder ved at kommunikere
- Vanskeligheder med at forstå og tilpasse sig samfundets gældende krav, og har dermed som ofte svært ved at begå sig i sociale sammenhænge.
- Manglende eller nedsat evne og kompetencer til at se eller forudse konsekvenserne af egne eller andres handlinger.
- Nedsat opmærksomhed, kapacitet eller koncentrationsbesvær
- Vanskeligheder med at huske samt manglende evner til at kunne forestille eller planlægge sine mål for fremtiden.
- Følelsesmæssige og/eller adfærdsmæssige problemer og/eller ledsagehandicap, som for eksempel spastisk lammelse, epilepsi, sansedefekter, medfødte misdannelser eller en adfærdsforstyrrelse eller psykisk lidelse. (Socialstyrelsen, 2020).

Alle personerne med udviklingshæmning er vidt forskellige og har forskellige grader, forskellige funktionsnedsættelser og udfordringer i forhold til deres udviklingshæmning (Socialstyrelsen 1, 2020). Inden for området omhandlende udviklingshæmning er der mange forståelser for hvad udviklingshæmning er. Derfor inddeles udviklingshæmning inden for forskellige grader af IQ for at kategorisere graden af udviklingshæmning:

- Lettere grad: IQ-område lægger i mellem 50-69. Medfører sædvanligvis indlæringsvanskeligheder i skolen. Mange voksne kan varetage et arbejde, klare sig fint socialt og kan bidrage positive til samfundet
- Middelsvær grad: IQ-område lægger imellem 35-49. Personer i denne grad kan for det meste selv klare i nogen grad de personlige fornødenheder Som voksen er det nødvendigt med støtte for at kunne klare sig i samfundet.
- Sværere grad: IQ-område lægger imellem 20-34. Her er der behov for en vedvarende støtte, guidning samt omfattende hjælp.
- Sværeste grad: IQ-område er under 20. Her kan personer ikke klare sig selv set i forhold til fornødenheder, hygiejne, kommunikation eller mobilitet. Der er i denne grad behov for en vedvarende pleje og omsorg (Böttcher & Dammeyer, 2010).

På det bosted som denne opgave tager udgangspunkt i, er det udviklingshæmmede med en lettere grad af udviklingshæmning, som ikke kan klare sig selv uden støtte, guidning og omsorg på grund af dybdegående lidelser, adfærdsforstyrrelser og sociale problemer. Personer med en mindre grad af udviklingshæmning kan varetage sit eget liv med minimal støtte og vejledning (Socialstyrelsen 2, 2020). De går ofte på arbejde hver dag, og lever et rimeligt selvstændigt liv eller har en tilknytning til et bofællesskab. Nogle af de udviklingshæmmede kan have så dybdegående psykiatriske lidelser, adfærdsforstyrrelser og sociale problemer, at de derved har behov for omfattende støtte til at klare deres hverdag og de udfordringer der følger med hverdagen (Socialstyrelsen 2, 2020).

Der påpeges i en undersøgelse som er udarbejdet i Sverige, at mennesker med funktionsnedsættelser, herunder tilhører mennesker med udviklingshæmning, har et lavere uddannelsesniveau end den resterende del af befolkningen. Der antydes at de som oftest står udenfor arbejdsmarkedet, de har en svagere økonomi og er mindre aktiv end den resterende del af befolkningen. Der er færre mennesker der gifter sig samt er der færre der skifter familie og får børn. Der påpeges at mennesker med udviklingshæmning som oftest er støttet af den offentlige sektor og lever under andre livsbetingelser end den resterende befolkningsgruppe. Der påpeges at mennesker med udviklingshæmning har som gennemsnit tre gange så stort et medicinforbrug set i forhold til den resterende befolkning. Der anses at det som oftest er medicin som anvendes for depression, angst, søvnbesvær og psykoser (Socialstyrelsen Sverige, 2010) .

Historisk set har mennesker med udviklingshæmning ikke altid haft de samme menneskerettigheder som andre personer i samfundet (Thomsen, 2010). Men igennem de seneste 40 år er der sket ændringer i menneskesynet på mennesker med udviklingshæmning. Før i tiden anså man mennesker med udviklingshæmning som begrænsede og som udelukkende skulle hjælpes og have massiv omsorg. Til gengæld er der i dag heldigvis et mere nuanceret menneskesyn på udviklingshæmmede, hvor der er fokus på ressourcer og rettigheder (Thomsen, 2010).

FN har i 2006 udfærdiget en handicapkonvention som har en række artikler, der omhandler mennesker med et handicap og deres ret til at blive anskuet og betegnet som en ligestillet person (kilde). Handicapkonventionen har til hensigt at fremme, beskytte og sikre mulighed for, at alle mennesker med handicap fuldt ud kan have gavn af alle menneskerettigheder og de grundlæggende frihedsrettigheder på lige fod med alle andre mennesker, samt at fremme respekten for deres naturlige værdighed (Thomsen, 2010). I 2009 underskrev Danmark FN's handicapkonvention, og dermed sagde Danmark ja til at sikre at personer med handicap får de samme menneskerettigheder som den resterende befolkning mængde og derved blive ligestillet (Thomsen, 2010). Det er statens, regionernes og kommunernes pligt at følge handicapkonventionen og være med til at sikre at mennesker med forskellige handicaps som for eksempel udviklingshæmmede får de rettigheder, som konventionen foreskriver (Thomsen, 2010) Disse grundlæggende menneskerettigheder som er gældende for alle indbyggere i Danmark, inklusiv de udviklingshæmmede er eksempelvis:

- Retten til at blive hørt, set og forstået
- Retten til at ytre sine egne meninger og være i dialog med andre mennesker
- Retten til medbestemmelse og selvbestemmelse i eget liv (LEV, 2020).

Metodologi og empiri

Videnskabsteoretisk ramme

I dette speciale søger vi gennem ontologien at opnå en forståelse for den virkelighed der er på bostedet. Både i forhold til det nuværende arbejde med livshistorier, men også i forhold til bostedets og den enkelte medarbejders arbejdsrutiner, strukturer og organisering heraf. Desuden søger vi, set ud fra pædagogernes samt de pårørendes virkelighed, at opnå en indsigt i deres syn på en digitaliseret livshistorie og dens mulighed for visualisering overfor både medarbejdere, pårørende samt den udviklingshæmmede borger. Derved vil den virkelighed som vi søger, befinde sig i en social kontekst,

da vi ikke ud fra grafer og statistikker kan måle den enkeltes virkelighedsopfattelse, men derimod må se på virkeligheden gennem den sociale kontekst (Ebdrup, 2020).

Gennem epistemologien skal denne viden findes gennem rationalismen. Ud fra rationalismen, skal den viden man forsøger at opnå, indsamles ud fra en mere teoretisk vinkel (Ebdrup, 2020). Man er som forsker nødsaget til at opnå et teoretisk fundament før man kan lave en egentlig undersøgelse af det område man ønsker at forske i. Derfor tages der i dette speciale udgangspunkt i forskning (se s.13-16), som er lavet inden for området i forvejen omhandlende udviklingshæmmede, mennesker med demens og livshistorier. I dette speciale vil vi undersøge muligheden for at implementere og anvende en digitaliseret og visuel livshistorie i arbejdet med udviklingshæmmede set ud fra en personcentreret omsorg, og hvordan det vil påvirke både pædagogernes faglighed, men også hvilken betydning det har for den udviklingshæmmede. Denne viden søges gennem teori samt interviews og løbende kontakt med pædagogerne, lederen og to forældrepar til to af de udviklingshæmmede på bostedet. Dette gøres for at finde frem til hvad der skal til for at man ud fra en personcentreret omsorg kan arbejde med digitaliserede livshistorier som visualiserer den for pædagoger, forældre/værger, den udviklingshæmmede selv og de andre beboere på bostedet. Samtidig vil denne indsigt være med til at give et billede af hvad der skal til for at implementere de digitale livshistorier på et bosted set ud fra en personcentreret omsorg.

Ud fra vores ontologiske og epistemologiske ståsted, tages der i dette speciale udgangspunkt i en socialkonstruktivistisk tilgang, da vi tager udgangspunkt i en pædagogisk praksis, hvor pædagoger, leder samt forældre besidder forskellige forudsætninger, holdninger, funktioner samt arbejdsgange i forhold til deres arbejde og rolle som pårørende til en udviklingshæmmed borger. Dermed betyder det også, at virkelighedsopfattelsen blandt respondenterne ikke umiddelbart kan ses som værende ens.

Ifølge Marianne Høyen og Ulf Brinkkjær vil man ud fra en socialkonstruktivistisk tilgang, tage udgangspunkt i at en forståelse af ens virkelighed tager afsæt i ens kulturelle baggrund, og dermed er ens forståelse konstrueret (Høyen & Brinkkjær, 2018). Derfor vil pædagogernes, ledes samt de pårørendes holdninger og opfattelser ses som værende noget som er konstrueret hos den enkelte, set ud fra egne kulturelle baggrunde. Dette er fordi socialkonstruktivismen interesserer sig for hvorledes vi som mennesker erindrer, opfatter, begriber og hvordan ens virkelighed fortælles og hvorfor (Høyen & Brinkkjær, 2018).

Da man antager, at socialkonstruktivismen tager udgangspunkt i sociologien og er udviklet gennem denne, betyder det at sociologien påvirker menneskers adfærd (Høyen & Brinkkjær, 2018). Derfor er

det vigtigt at huske på, at den forståelse som vi kommer frem til gennem valg af metode og teori, kun gør sig gældende i den kontekst som vi har forsket i. Inden for socialkonstruktivisme findes der ikke en universel erkendelse på livet, da en erkendelse altid vil være bundfældet i en konkret samfundskultur og tid (Høyen & Brinkkjær, 2018). Derfor vil det ikke være givet at en pædagogisk praksis på et andet bosted vil være den samme, til trods for det er den samme pædagogiske tilgang som arbejdes ud fra. Det kommer an på forståelsen samt den kulturelle kontekst, og derved kan resultatet også blive påvirket i en hel anden retning. Den sandhed som vores respondenter besidder, vil ikke være ens, da man ikke på forhånd kan vide hvordan et andet menneske opfatter verdenen omkring sig (Høyen & Brinkkjær, 2018).

Sociologerne Peter Berger og Thomas Luckmann argumenterer for, at vores måde at agere på, ikke udspringer af de medfødte menneskelige egenskaber eller en menneskelig natur, men derimod igennem vores interaktion i sociale sammenhænge (Høyen & Brinkkjær, 2018). De påpeger yderligere at vores opfattelser om selvet, og vores omverden, således ikke har noget konkret med vores faktiske egenskaber at gøre, men mere hvordan disse egenskaber får betydning i de sociale sammenhænge som vi er deltagende i (Høyen & Brinkkjær, 2018). Luckmann og Berger argumenterer for, at en persons bevidsthed kan beskrives uafhængigt af sociale sammenhænge. Dette vil sige at vi kun kan forstå hvorfor en person handler og tænker som de gør, hvis vi er i stand til at forstå og begribe personer igennem deres egne betingelser, hvilket betyder i den kulturelle sammenhæng som de befinder sig i (Høyen & Brinkkjær, 2018).

I vores opgave former og fortolker vi respondenternes svar ved at gennemarbejde og analysere på vores empiriindsamling. Det vil sige data fra de personer vi samarbejder med på bostedet og forældrene til to udviklingshæmmede borgere. Vi er klar over at vores forståelse af respondenternes svar, set ud fra et socialkonstruktivistisk perspektiv er afhængig af vores kulturelle baggrund, uddannelse, erfaring fra tidligere undersøgelser samt mødet med beboerne, deres forældre, personalet og ledelsen. Samtidig vil vi forsøge at verificere vores fund med bostedet efterfølgende for at

Kvalitativ forskningsmetode

Semistruktureret interviews

I dette speciale har vi ud fra den kvalitative forskningsmetode, valgt at benytte os af semistrukturerede interviews for at få besvaret de spørgsmål vi har haft omkring organisationen, deres syn på livshistorien, indhold af den osv. Et interview er ifølge Svend Brinkmann og Steinar Kvale en dialog som har en bestemt struktur og formål, som er mere end en samtale imellem to mennesker (Kvale &

Brinkmann, 2009). Ann Kristin Larsen argumenterer for at det kvalitative interview beskrives som et semistruktureret interview, da det indeholder aspekter ud fra en opbygning som er ustruktureret, hvori interviewerens inden afholdes af interviewet, har udformet spørgsmål som kan benyttes som en rettesnor og en vejledningsguide (Larsen, 2010). Formålet med at få lavet en interviewguide er at få udformet en række spørgsmål som skal fungere som en vejledning for vedkommende der udfører interviewet (Larsen, 2010). Derfor har vi inden interviewene udarbejdet en interviewguide (Bilag 2), hvor der er taget hensyn til, at der er en mulighed for at kunne inddrage ekstra spørgsmål undervejs for at få et mere uddybende svar under interviewet (Larsen, 2010). Fordelen ved denne tilgang er, at den der udfører interviewet, har mulighed for at spørge yderligere indtil selve svarene for den der bliver interviewet, det vil sige mere direkte og uddybende spørgsmål (Aarhus Universitet, 2020). Ved at tage afsæt i et semistruktureret interview er der også visse ulemper, som det er vigtigt at vi som interviewer er bevidste om samt reflekterer og handler ud fra. En semistruktureret interviewform er regelmæssigt blevet kritiseret for at fremtræde som værende personlige og individuelle, samt værende uensartet fra person til person. Denne kritiske vinkel, kan eventuelt medføre at de fund og resultater der forefindes og kommer frem under et interview, kan tolkes forskelligt på grund af ens egen fortolkning og perspektiv (Aarhus Universitet, 2020).

I denne sammenhæng ser vi ikke dette som værende et problem, da vi er interesserede i at få respondenternes svar uafhængigt af hinanden for at få så mange aspekter med i forhold til arbejdet med livshistorier, som det er muligt. Vi har i dette projekt etableret vores semistrukturerede interviews således, at vi har forsøgt at være åbne og interesseret i respondenternes erfaringer og holdninger for derved at forsøge at finde frem til hvordan deres syn er på livshistorien, og som et digitaliseret redskab. For at få det mest retvisende billede, er det vigtigt at vores egne holdninger omhandlende emnet ikke bliver delt med respondenterne. Dette gør vi for at bevare nysgerrigheden og åbenheden overfor respondenternes forståelse. På denne måde bevarer vi interessen for hvorledes vi som menneske erindrer, opfatter, begriber og hvorledes ens virkelighed kommer til udtryk, set ud fra en socialkonstruktivistisk tilgang.

Vi har i dette speciale interviewet en leder, 3 pædagoger, en pædagogstuderende samt en vikar på bostedet. Alle seks interviews har været overvejende semistrukturerede, da dialogen under interviewene bar præg af uddybende spørgsmål. Under alle fem interviews med pædagogerne og den nylig ansatte vikar, har vi anvendt de samme spørgsmål, og til lederen har vi stillet nogle af de samme spørgsmål, men samtidigt har også undladt de spørgsmål som ikke var relevant for os og hende at få besvaret. Derudover har vi stillet yderligere spørgsmål omhandlende ledelsesperspektivet og

organisatoren generelt. Denne tilgang er gjort med henblik på at kunne skabe brugbart empiri og det er en måde at få et overskueligt overblik og et resultat der er analyserbart. Igennem vores interviews kan der ikke nægtes at der er anvendt det semistruktureret interview med en snert at et interview der er struktureret, da der argumenteres for at alle vores seks interviews har indeholdt bevæggrunde fra begge typer interviews. En vigtig pointe er at man husker på, at i et interview kan de resultater man finder og analysere på tolkes forskelligt på baggrund af ens egen fortolkning og eget perspektiv (Aarhus Universitet, 2020). Grundet omstændighederne, har det ikke været muligt at foretage samtlige interviews ved fysisk fremmøde, derfor har vi været nødsaget til at afholde 4 af interviewene online, da vi ikke kan komme på bostedet. Al vores kommunikation har derved foregået via skype, telefonopkald samt e-mails.

I vores projekt antages der, at alle de interviewede personer, besidder forskellige ressourcer, faglig viden samt kompetencer og det formodes at de alle har forskelligt kendskab til digitale værktøjer samt brugen af disse, i deres praksis samt hverdagsliv. Der antages samtidigt at alle de involverede respondenters motivation for at deltage og fuldføre et interview er forskelligt og med forskellige bevæggrunde for at deltage. Men der antages fortsat at alle respondenterne svarer fyldestgørende, ærligt og oprigtigt på spørgsmålene. Det har samtidig været muligt ikke at svare på de spørgsmål som respondenterne ikke ønskede at svare på, hvilket nogle havde behov for ikke at udtale sig om.

Transskribering

Transskribering har til hensigt at omdanne lydoptagelser fra tale til tekst, hvilket er vigtigt når man analyserer ud fra de data som man har indsamlet gennem en empiriindsamling (Ten Have, 2007). I dette speciale er vores interviews blevet transskriberet. Dette gøres for at kunne skabe et samlet og overskueligt overblik over alt det indsamlede data. Det at transskribere er en lang proces som er tidskrævende (Ten Have, 2007). Derfor har vi valgt ikke at medbringe ikke-sproglige ytringer i vores transskriberinger for at nedbringe den tid som er brugt på transskriberingen. Dette medfører dog også, at vi ikke kan reflektere over respondenternes ikke-sproglige ytringer samt pauser gennem interviewene.

Præsentation af respondenter

Herunder kommer en præsentation af de personer som har været involveret i vores speciale på den ene eller anden måde. Der er etableret et samarbejde med to udviklingshæmmede borgere på bostedet samt deres forældre. De udviklingshæmmede har fået fiktive navne for at anonymisere dem, mens pædagogerne vil blive omtalt som pædagog 1, 2 og 3.

Sanne - Udviklingshæmmet

Sanne er 43 år gammel og har en udviklingshæmning uden diagnose. Sannes kognitive færdigheder og alder anslås til at være tilsvarende en 5-årig. Sanne har boet på 4 forskellige bosteder og er glad for at bo på det bosted som hun bor på lige nu. Hun er glad for den relation hun har til pædagogerne samt hendes kontaktperson. Sanne trives og har nogle gode venner på bostedet. Sanne har fortsat tæt relation og samvær med hendes familie som består af forældre og en lillebror (Bilag 3 s. 4).

Maria - Udviklingshæmmet

Maria er født i juni 1979. Gennem hendes første 1-2 år udviklede hun sig ikke alderssvarende motorisk og kognitivt. Hun havde også talebesvær. Da hun var 2 år, blev hun indlagt på sygehuset og fik konstateret at hun havde en uhelbredelig hjerneskade, som muligvis var opstået under fødslen. Maria gik i en almindelig børnehave og var på et fritidshjem med alderssvarende velfungerende børn. Maria har gået i en almindelig folkeskole men i en specialklasse. Hun flyttede hjemmefra som 17-årig, hvor hun flyttede på hendes første bosted og siden den dag har hun boet i forskellige boformer. I 2001 flyttede Maria ind på bostedet som vores speciale tager udgangspunkt i, og har boet der lige siden. Maria har igennem mange år haft en kæreste på bostedet som er forlovet med. Mange af de daglige hverdagsrutiner klarer Maria selv, eksempelvis at stå op om morgenen, gå i bad og komme i tøjet. Men hun skal have hjælp så snart der kræves finmotoriske færdigheder til for eksempel at klippe negle, snøre sko, lægge sengetøj på osv. Maria kender de enkelte tal og bogstaver, men hun kan ikke læse og skrive. Maria er som regel glad og positiv når hun er sammen med de andre beboere på bostedet. Hun er meget opmærksom på sine omgivelser og ligeledes meget velorienteret om hvad der forgår på bostedet. Maria fornemmer med det samme hvis der er noget galt eller hvis en af de andre beboere viser nogen form for sygdomstegn. Maria er generelt godt tilpas når der er god stemning omkring hende. Ligeledes bliver hun ked af det når stemningen er i bund eller hvis der er nogen som er syg. Maria elsker når hverdagen bliver spændende og afvekslende, hun er glad for at komme med på udflugter og hun elsker ferieture (Bilag 3, s. 3).

Leder

Hun er 40 år, og har været assisterende leder på Bostedet siden november 2017. Hun er uddannet pædagog i 2006, og har arbejdet indenfor det socialpædagogiske område siden 1997.

Ifølge hende selv er hun "leder af medarbejdere" med fokus på kerneopgaven "**Vi fremmer menneskers mulighed for at leve et uafhængigt liv gennem udvikling, støtte og omsorg**", og Aalborg kommunes vision "**vi udvikler velfærd sammen**". Hendes ansvar at omsætte strategier til praksis i medarbejdergruppen. Hun besidder IT – kompetencer og færdigheder til at kunne varetage

sin lederfunktion og ikke yderligere. Hun kan begå sig på det brugerniveau som bostedet er på nuværende tidspunkt og hun har ikke den store interesse for IT og dens muligheder, hun ser det mere som et nødvendigt onde for at kunne følge med tiden og de krav forvaltningen opsætter (Bilag 3 s. 1).

Pædagog 1

Hun er uddannet socialpædagog i 1986 og er 60 år gammel. Hun har arbejdet på bostedet siden det startede op i 2001, det vil sige 19 år. Hun har derud arbejdet på forskellige afdelinger i det gamle Hammer Bakker - Aalborg Kommune. Fra 1990 og frem til 2001 har hun været ansat som hjemmevejleder i Aalborg kommune. Hun er kontaktperson for Sanne siden 2006. Ifølge hende selv, så er hendes primære opgaver på bostedet er blandt andet: At være støttende og vejledende for borgerne samt være en hjælp til borgernes egen omsorg. At hjælpe borgerne til at navigere i livet med de muligheder som borgerne besidder samt hjælpe dem med de forskellige handicaps som borgere har. Yderligere skal hun hjælpe borgerne med at indgå i relationer med andre samt highlight kompetencer og rose store som små bedrifter. Være det bindeled mellem og talerør for borgeren og deres samarbejdspartnere som for eksempel sundhedsfaglige parter, forældre, og dagtilbud. Hun besidder IT – kompetencer og færdigheder til et brugerniveau (Bilag 3, s. 1).

Pædagog 2

Hun er 53 år gammel og har været pædagog på bostedet i 5,5 år. Hun er praktikvejleder, medicinansvarlig og kontaktperson for Maria. Hun er uddannet pædagog og kontorassistent. Hun har en efteruddannelse i Neuropædagogik og neuropsykologi samt diplommoduller i har en efteruddannelse i følgende: ”Neuropædagogik og neuropsykologi ”, ”læring, kontakt og trivsel” samt pædagogisk og psykologisk rådgivning og interventioner”. Ifølge pædagog 2, så er hendes primære opgaver på bostedet at yde støtte og vejledning efter servicelovens § 85. Noget af det som hun er meget optaget af og interesseret i, er sanseintegration og dens muligheder, set ud fra et fagligt perspektiv. Derudover er hun meget optaget af formidlingen om den gode effekt for borgerne til kollegaerne. Hun er superbruger på bostedet og det betyder at hun har gode IT-kompetencer og færdigheder og skal hjælpe kollegerne hvis de støder på nogle IT-problemer eller udfordringer. Hun har en naturlig interesse for IT og teknologi generelt og hun anvender den også meget i hendes fritid (Bilag 3, s. 1-2).

Pædagog 3

Hun er 59 år og har været ansat på bostedet i 11 år. Hun er i 1983 uddannet pædagog og hun har i 2004 gennemført og bestået en diplomuddannelse. Yderligere har hun i år 2011 bestået en uddannelse

i neuropædagogik samt i 2018 har hun gennemført et kursus i sanseintegration. Hun har i de sidste to år været kontaktperson for Maria. Hun kan varetage de IT-teknologier der er på bostedet på et brugerniveau, men det tager hende tid at lære eller videreudvikle hendes IT- kompetencer (Bilag 3, s. 2).

Vikar

Han er 25 år gammel. Han er ansat som timelønnet vikar på bostedet. Vedkommende er ikke uddannet pædagog. Han læser på nuværende tidspunkt en kandidat på Universitetet samt så har han en bachelor i Organisatorisk Læring. Han har arbejdet på bostedet som vikar siden juli 2019. Han har generelt set ikke ret mange administrative opgaver. Han besidder gode IT – kompetencer og færdigheder og har et højere teknologisk niveau end bare brugerniveau og anvender det samtidigt meget i hans fritid og på hans kandidatuddannelse (bilag 3, s. 2-3).

Pædagogstuderende

Hun er 25 år gammel og er i gang med pædagoguddannelsen og derudover er hun færdiguddannet markedsføringsøkonom. Hun er i gang med sin 2. Praktikperiode og skal være på bostedet i 6 måneder. Hun har arbejdet med mennesker med udviklingshæmning siden december 2019, det vil sige fra da hun blev praktikstuderende på bostedet. Hun har ingen erfaringer på området inden hun blev studerende. Hun forsøger gennem sin pædagogiske tilgange at arbejde ud fra en anerkendende tilgang og samtidig inddrage neuropædagogik og psykologi i hendes praksis. Hun er daglig vant til at anvende computer og i praktikken også iPads i forhold til dokumentation om borgerne gennem Cura. Hendes IT-kompetencer er på et fornuftigt niveau og hun har ingen problemer med at kunne varetage de IT-færdigheder og opgaver som er på bostedet (Bilag 3, s. 2).

Teori

Personcentreret omsorg

Da vi ud fra Rapporten, *”Min livshistorie – Mit liv”* (Thoft, Møller, & Møller, 2019), har fundet frem til at man i arbejdet med mennesker med demens har arbejdet med en digital platform i forhold til livshistorier, set ud fra en personcentreret omsorg, finder vi det relevant at tage teorien omhandlende den personcentrerede omsorg med i dette speciale. Ud fra et epistemologisk perspektiv, anvendes denne teori, for at bidrage med teoretisk viden omhandlende en forståelse for hvordan den personcentrerede omsorg kan bidrage til pædagogernes faglighed samt betydning for den udviklingshæmmedes personlighedsopfattelse.

Ifølge Dawn Brooker og Isabelle Latham, er personcentreret omsorgs vigtigste opgave at sikre at ens personlighed bevares til trods for demensens fremskreden (Brooker & Latham, 2016). Forskerne tager udgangspunkt i Tom Kitwoods definition af personcentreret omsorg. Kitwood mener, at alt adfærd har en mening. Udfordrende adfærd, stress og sløvhed forefindes oftere i organisationer hvor personlighed ikke er i centrum, hvorimod der i organisationer som understøtter personligheden, forventes at være mere trivsel og social tillid (Brooker & Latham, 2016). Derfor er målet med personcentreret omsorg at skabe samt opretholde en personlighed. Det er personligheden som gør at vi er menneskelige og det er den andre genkender en på. Dette er med til at skabe følelser, tillid samt at føle sig sikker sammen med andre mennesker, uanset ens alder og besiddelse af evner (Brooker & Latham, 2016).

Ud fra den personcentrerede omsorg ses demens som værende en tilstand som skal forstås ud fra et biologisk, psykologisk og sociologisk perspektiv (Brooker & Latham, 2016). Disse perspektivers interaktion med hinanden er med til at bestemme en persons oplevelse af ens tilstand. Hvis ens individuelle behov og rettigheder ikke bliver opfyldt, vil ens personlighed blive undermineret. Personligheden bliver også undermineret hvis der besiddes negative tanker om en selv, som er så magtfulde at man tror på dem samt hvis man bliver isoleret fra sociale relationer og bliver stemplet (Brooker & Latham, 2016). For eksempel ud fra et dokument omhandlende en selv.

Kitwood har udarbejdet et begreb han kalder for "New culture care" (Brooker & Latham, 2016). Herunder indgår punkter som:

- Pleje og omsorg for de demente skal ses som værende kreativt og dynamisk arbejde fremfor ufaglært arbejde som ikke er til gavn for de demente.
- Demens skal forstås som et handicap frem for en sygdom.
- Dem som omgås de demente til dagligt har en viden omkring dem som er lige så vigtigt som videnskab.
- Alle mennesker er ligeværdige uanset kognitive færdigheder.
- Opgaven er at opretholde personlighed samt anerkende ens individualitet uanset diagnose.

- Problemer i forhold til ens adfærd skal ses som en form for kommunikation.
- Omsorgsarbejde skal ses som følelsesmæssigt arbejde, og derfor skal der være en gensidig respekt mellem medarbejderen og den demente hvis man skal kunne udføre et professionelt arbejde (Brooker & Latham, 2016).

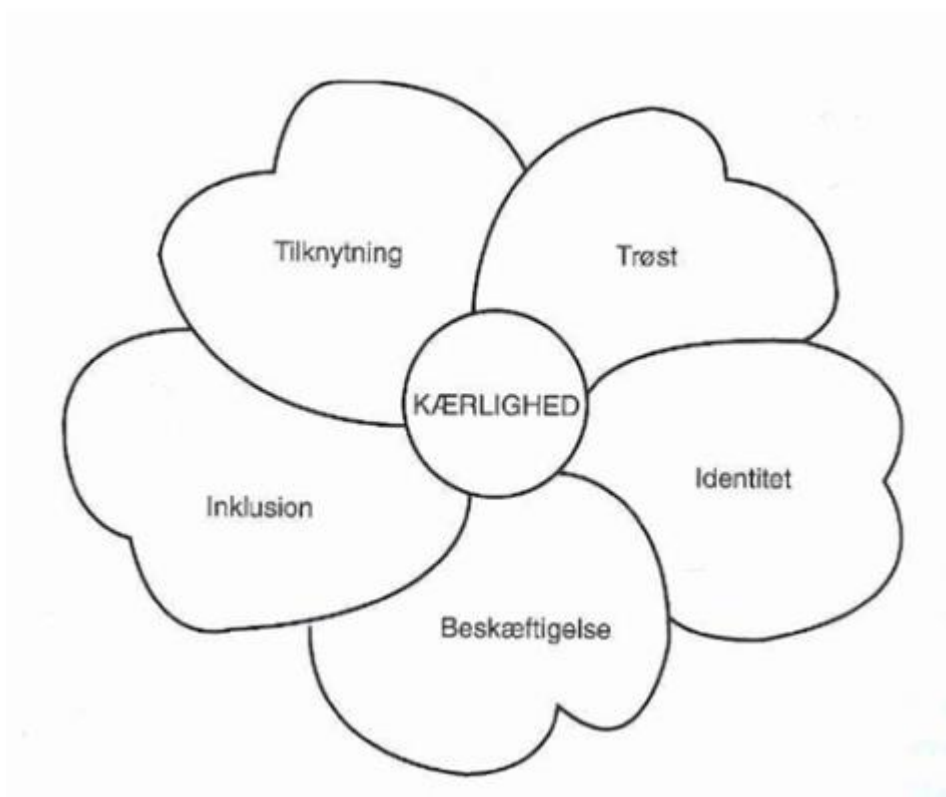
Inden for den personcentrerede omsorg, benævnes et begreb som kaldes for omsorgskultur (Brooker & Latham, 2016). Omsorgskultur er noget som en person genkender ud fra den indflydelse det har på vedkommende. Det er den fornemmelse man opnår, når man for eksempel går ind på et bosted, hospital eller lignende. Kultur er noget som eksisterer som man forsøger at forstå, til trods for man ikke kan fortælle hvad der er rigtig eller forkert ved stedet eller i en given situation. Derved argumenteres der for at god plejekultur kan være vanskelig at definere, men når man ser det eller ikke ser det, så ved man det (Brooker & Latham, 2016). Hvis der hersker en dårlig plejekultur, skal årsagen samt løsningen oftest findes blandt personalet eller i organisationen. Ofte er dette noget som der ikke bliver fokuseret på i dagligdagen (Brooker & Latham, 2016).

Hvis en leder ønsker at ændre en praksis til personcentreret omsorg, er de nødt til at kunne genkende den kultur som eksisterer i organisationen (Brooker & Latham, 2016). Hvilken indflydelse har kulturen, samt hvilke handlinger eksisterer i plejekulturen. Der skal findes nye metoder til at påvirke kulturen på en positiv måde, så ændringerne ikke kun bliver midlertidige. Skal man ændre kulturen, så skal man også forstå den (Brooker & Latham, 2016). Det er for eksempel vigtigt at bryde med gamle vaner, hvis de er uhensigtsmæssige i forhold til den personcentrerede omsorg og ændre dem til nye metoder som fremmer den personcentrerede omsorg. Man skal både lytte til medarbejderne og borgerne i en given kontekst, og finde løsninger som er med til at styrke de rigtige vaner og bryde med de uhensigtsmæssige vaner. Man skal reflektere over ens egen rolle i praksis og være klar til at turde agere anderledes end man plejer, både som individ og som gruppe (Brooker & Latham, 2016).

Kitwoods behovsbegreb

Ifølge Kitwood, er det vigtigt at vide hvilke behov som de demente har, og vide hvordan man arbejder med at imødekomme disse behov (Kitwood, 1999). Kitwood påpeger at menneskers behov er noget som er funderet i den evolutionære fortid samt noget som relaterer til nervesystemets funktion (Kitwood, 1999). Den måde ens behov kommer til udtryk på, afhænger af ens kulturelle kontekst. Disse indeholder samme kulturs holdninger og værdier. Uanset hvilken kultur man kommer med, så er ens grundlæggende behov de samme. Kitwood beskriver det største behov som kærlighed, og ud

fra dette behov er der 5 større grundbehov; Tilknytning, trøst, identitet, beskæftigelse og inklusion (Kitwood, 1999).

Figur 1: Kitwoods behovsmodel (Kitwood, 1999, s. 90)

Disse ovenstående behov, samles via det helt centrale behov som er kærlighed. Ifølge Kitwood vil opfyldelsen af en af disse behov føre til nogen grad af opfyldelse af de andre behov (Kitwood, 1999). Disse behov er nogle som alle mennesker besidder, men som de fleste ikke tænker over i dagligdagen. Det er oftest i situationer hvor en person er under et stort pres eller lider afsavn at disse behov bliver synlige for den enkelte og kan erkendes (Kitwood, 1999).

Trøst

Trøst er noget som alle mennesker har brug for. Der er mange betydninger i ordet trøst, og nogle af dem kan for eksempel være ømhed, nærvær og sorg (Kitwood, 1999). Det kan også være den tryghedsfølelse man får, når man er tæt på et andet menneske. Det at kunne trøste en anden person betyder at man har evnen til at sørge for at vedkommende har styrken til at kunne holde sammen på sig selv og se helheden, hvis denne er i fare for at smuldre (Kitwood, 1999).

Tilknytning

Da mennesket tilhører en social art, har det betydning for den måde vi etablerer vores følelsesmæssige bånd og tilknytninger. Ifølge Kitwood vil tabet af en tilknytningsperson underminere ens sikkerhedsfølelse (Kitwood, 1999). Hvis alt for mange sociale bånd brydes på relativ kort tid, vil det være med til at ødelægge en person. Endvidere argumenterer Kitwood for, at dette behov hos de demente, skal ses som værende lige så stærkt som hos et barn (Kitwood, 1999).

Inklusion

Folk med demens kan være meget opmærksomhedssøgende, protesterer højlydt eller tendens til at flagre omkring i sin søgen efter at føle sig inkluderet (Kitwood, 1999). Kitwood påpeger, at det kan være vanskeligt at inkludere mennesker med mentale svækkelser i dagligdagen. Hvis behovet for inklusion ikke opfyldes, risikerer personen at gå i forfald og begynde at trække sig tilbage. Modsat, hvis behovet for inklusion opfyldes, så vil personen åbne op igen og finde en plads i dets sociale omgangskreds (Kitwood, 1999).

Beskæftigelse

Det at være beskæftiget får mennesket til at føle sig involveret i ens livsproces (Kitwood, 1999). Beskæftigelse trækker på ens evner og færdigheder. Modsat, vil en person opleve kedsomhed hvis ikke det formår at blive beskæftiget. Dette behov skabes i ens barndom, hvor der opleves at ens evner skaber kan skabe respons fra andre eller få ting til at ske i verdenen. Beskæftigelse kan både ske i en social kontekst, men også alene. Det består af direkte handlinger, refleksioner eller at slappe af (Kitwood, 1999). Oftest ses beskæftigelse som det at have en form for projekt at arbejde med, uanset om det er arbejdsrelateret eller noget som man bruger sin fritid på. Hvis man fratager folk deres beskæftigelsesmuligheder, så bliver deres evner mindre og det påvirker deres selvværd i en negativ retning (Kitwood, 1999). Denne trang til beskæftigelse er til stede uanset om man er dement eller udviklingshæmmet. Kitwood påpeger, at jo mere en person ved om en persons fortid, interesser og hvad der skaber tilfredshed hos en person, jo større sandsynlighed er der for at beskæftige personer uden at påtvinge dem (Kitwood, 1999). Det kan for eksempel være at hjælpe med at skære frugt, male en væg eller lignende.

Identitet

Det at have en identitet betyder at man ved hvem man er, både kognitivt og følelsesmæssigt (Kitwood, 1999). Det betyder også man har en følelse af ens fortid, og dermed har en narrativ fortælling at kunne præsentere for andre. I mindre grad kan ens identitet være tildelt af andre, da de giver subtile meddelelser om hvordan en person opfører sig. Måden man som individ konstruerer sin identitet, er

helt unik. Hvis man skal kunne opretholde en persons identitet, er der to faktorer som kan være med til at opretholde en persons identitet. Den ene er at have et detaljeret kendskab til en persons livshistorie og holde fast i denne, selvom den enkelte ikke selv kan holde fast i sin egen narrative fortælling grundet hukommelsessvigt. Det andet er empati, evnen til at forholde sig til den enkelte persons tilstedeværelse er enestående (Kitwood, 1999).

Omsorgskulturen

Brooker og Latham har i forlængelse af Kitwoods teori og gennem et forskningsprojekt i England, kaldet CHOICE, fundet frem til syv funktioner der skal være til stede for at kunne arbejde med den personcentrerede omsorg (Brooker & Latham, 2016).

Funktion 1

Den første funktion er et praktisk og fælles formål med at yde en personcentreret omsorg (Brooker & Latham, 2016). Brooker og Latham argumenterer for at stort set al plejepersonale har intentioner om at yde den bedste personcentrerede omsorg i praksis, hvilket ikke altid er nok (Brooker & Latham, 2016). De gode intentioner kan skjule en form for usikkerhed samt selvmodsigelse, som fjerner opmærksomheden fra det som virkelig sker i situationen. Der er et fælles formål med at yde en personcentreret omsorg, og det er ikke blot det at snakke med andre i organisationen. For det første skal der være en fælles forståelse hos alle medarbejderne i organisationen omhandlende hvad god omsorg går ud på samt hvordan denne føles (Brooker & Latham, 2016). Ud fra denne forståelse, skal der være en ensartethed i praktiske og daglige gøremål omhandlende borgerne, så medarbejderne ikke selv skal fortolke og tilpasse arbejdet ud fra en overordnet definition (Brooker & Latham, 2016). Hvis ikke der er en fælles forståelse af hvordan tingene skal udføres i praksis, vil medarbejderne i organisationen udvikle forskellige og modstridende mål, og hver enkel medarbejder vil tro de handler ud fra den rigtige måde at gøre tingene på. Ifølge Brooker og Latham er dette et meget vigtigt område inden for personcentreret omsorg, da det er med til at skabe et rammesæt, hvor det bliver muligt for medarbejdere og ledelse at lære i forhold til udfordringer, problemer samt de muligheder der findes i en praksis, hvor ikke to dage er ens (Brooker & Latham, 2016). For det andet kan en positiv omsorgskultur skabes gennem de interaktioner som er til stede i en organisation, medarbejderne imellem, men også med medarbejderne (Brooker & Latham, 2016). Hvis ledelsen ved hvad der påvirker medarbejdernes hverdag i forhold til deres kompetencer, færdigheder og hvor der opstår problematiske situationer, kan ledelsen gå ind og arbejde med at udvikle medarbejdernes kompetencer og færdigheder for at kunne håndtere de problematiske situationer samt støtte medarbejderne hvis de oplever en dårlig dag. Dette betyder at en leder skal være god til at lytte,

opbygge relation til medarbejderne samt værdsætte dem. Dette vil gøre at medarbejderne bliver bedre til at udføre en personcentreret omsorg for borgerne, modsat hvis medarbejderne ikke bliver hørt eller set af deres ledelse (Brooker & Latham, 2016).

Funktion 2

Den anden funktion i forhold til personcentreret omsorg, er at alle i en organisation føler sig som en del af et fællesskab (Brooker & Latham, 2016). Dette gør sig gældende uanset om du er leder, medarbejder, pårørende eller borger på stedet. Ved personcentreret omsorg er det vigtigt at alle deltager i dagligdagen, og at ens tilstedeværelse og bidrag bliver værdsat af andre. Dette handler i bund og grund om at opmuntre til individuelle omsorgs relationer samt skabe en positiv atmosfære mellem de mennesker som er til stede. Samhørighed er vigtig for at skabe en positiv omsorgskultur for de borgere som har brug for det (Brooker & Latham, 2016).

Funktion 3

Tredje funktion handler om medarbejdernes tilgang til det daglige arbejde med borgerne (Brooker & Latham, 2016). For det første har medarbejderne et ansvar for de handlinger som de udfører omhandlende den omsorg som de giver en borger. Samtidig skal de have en forståelse for deres egen rolle, og hvad det er for et ansvar man har overfor borgeren. For det andet er medarbejderne selvstyrende i deres funktion, og skal kunne tage beslutninger samt gennemføre selvstændige handlinger i arbejdet med borgerne (Brooker & Latham, 2016). Oftest vil en organisation utilsigtet komme i vejen for at medarbejderne kan tilbyde borgerne at gøre de ting som de ved er vigtige for dem. Så selvom medarbejderne har en ansvarsfølelse, er det ikke altid nok. Medarbejderne har ikke magt nok til at gennemføre alle de ting som de ved er vigtige for borgeren og har ikke altid indflydelse på hvilke opgaver der skal udføres. Dog skal disse opgaver udføres til trods for hvordan det påvirker borgerne. Dette medfører at medarbejderne risikerer at blive udbændte eller frustrerede i deres arbejde. Vender man derimod blikket mod de medarbejdere i en organisation som ikke har den samme ansvarsfølelse overfor borgere, da de måske ikke er dem som er i daglig kontakt med dem, så har de en følelse af stor frihed i forhold til at kunne påvirke beslutninger og handle på disse (Brooker & Latham, 2016). Det er ikke sikkert at denne påvirkning vil være gavnligt for borgerne, da ansvarsfølelsen overfor borgerne er fraværende. Brooker og Latham argumenterer her for at ledelsen og dens ledelsespraksis er afgørende for at medarbejderne kan være ansvarsbevidste og koble det med deres autonome rolle (Brooker & Latham, 2016). Hvis ikke dette lykkes, så vil resultatet for borgerne blive en mindre positiv oplevelse af den omsorg og pleje som de modtager.

Funktion 4

Fjerde funktion omhandler de eksterne påvirkninger som påvirker organisationen og hvordan disse håndteres internt i organisationen (Brooker & Latham, 2016). Eksempler på dette kan være lovgivning, økonomiske påvirkninger eller regionale retningslinjer. De eksterne påvirkninger har i sig selv ikke en negativ effekt på borgerne. Det er hvordan disse påvirkninger håndteres internt i organisationen som bestemmer om de modtages på en negativ eller positiv måde hos dem som modtager plejen. Det betyder at både dem som bestemmer de eksterne faktorer samt dem som har ansvaret for at implementere dem internt i organisationen bliver nødt til at reflektere over hvordan disse bliver en positiv oplevelse for borgerne (Brooker & Latham, 2016).

Brooker og Latham argumenterer for at de fire ovenstående funktioner er nødvendige hvis man skal skabe samt arbejde med en positiv omsorgskultur i en organisation (Brooker & Latham, 2016). De påpeger samtidig at det ikke er nok at fokusere på kun en enkelt af funktionerne for at skabe en positiv omsorgskultur, der skal være fokus på alle fire. Begrundelsen for dette er at hvis man vil ændre en kultur eller forstærke den, er det vigtigt at funktionerne betragtes samlet, for ellers vil nogle funktioner blive forsømt (Brooker & Latham, 2016).

Funktion 5

De tre sidste funktioner beskrives også som vigtige i forhold til den personcentrerede omsorg og en positiv omsorgskultur. Den femte funktion handler om at man som medarbejder skal være åben overfor forandring og være bevidst om at forandringer er nødvendige for at skabe en positiv omsorgskultur (Brooker & Latham, 2016). Dette er nødvendigt fordi borgerens behov og ønsker ændrer sig fra tid til anden. Derfor er man som medarbejder nødt til at forandre sin praksis i forhold til en borger hvis det er for borgerens bedste. Samtidig er det vigtigt, at medarbejderen kan argumentere for hvordan og hvorfor sådan en ændring skal foretages. Forandringen skal være personcentreret og ikke opgaveorienteret, og denne forandring skal ske gradvist (Brooker & Latham, 2016). De positive aspekter som en ændring i daglige rutiner kan bidrage med, vil ifølge Brooker og Latham, blive accepteret af borgerne, så længe de kan se de positive effekter af forandringen. Både rutinemæssige forandringer i dagligdagen samt større organisatoriske beslutninger skal implementeres gradvist for at borgerne kan følge med (Brooker & Latham, 2016).

Funktion 6

Sjette funktion omhandler det miljø som borgerne færdes i (Brooker & Latham, 2016). Det er nødvendigt at reflektere over det miljø som borgerne færdes i og hvordan medarbejderne kan være med til at forbedre det. Et miljø vil altid have sine muligheder og begrænsninger, men ud fra en positiv

omsorgskultur, skal et miljø skal kunne føre til kreativitet og fleksibilitet (Brooker & Latham, 2016). Det accepteres at et miljø er skabt med det formål at være så nyttigt som det kan blive. Derfor skal det fysiske miljø tilpasses til borgernes behov (Brooker & Latham, 2016). Det kan for eksempel være lysets intensitet i et rum, måden stole og borde er sat på osv. samtidig med der også skal tages højde for organisatoriske beslutninger (Brooker & Latham, 2016).

Funktion 7

Den syvende og sidste funktion omhandlende en positiv omsorgskultur, handler blandt andet om at skabe meningsfulde relationer for den enkelte borger samt aktiviteter som giver mening (Brooker & Latham, 2016). Medarbejderne skal bestræbe sig imod dette i den daglige omsorg af borgerne. Det kræver samtidig at medarbejderne skaber noget som giver mening for den enkelte borger. Herunder kommer også evnen til at forebygge kedsomhed hos den enkelte for at fremme deres velbefindende og fysiske velvære (Brooker & Latham, 2016). I den personcentrerede omsorg og positive omsorgskultur, påpeges der at det for medarbejderne burde være lige så vigtigt at for eksempel at snakke med borgerne, som de normale plejeopgaver. Disse samtaler skal ikke tage afsæt i de enkelte plejeopgaver (Brooker & Latham, 2016). Det duer derfor ikke at snakke kun om hvad der er på menuen denne dag eller om det var rart at få et bad. Det bør være en selvfølge at medarbejderne tilpasser deres tilgang og kommunikation alt efter hvilken borger de har med at gøre. Dette skal være tilpasset til den enkeltes fysiske og kognitive evner (Brooker & Latham, 2016). Det er vigtigt at den enkelte borger føler sig hørt og set. Brooker og Latham påpeger vigtigheden af dette, og at ledelsen har for øje, at dette sker i organisationen, så ingen bliver overset. Ledelsen kan være nødt til at sætte nogle retningslinjer for medarbejderne for at sikre at denne funktion bliver taget alvorligt (Brooker & Latham, 2016).

VIPS modellen

Brooker og Latham bygger videre på Kitwoods forståelse af personcentreret omsorg, og i den forbindelse har de taget udgangspunkt i VIPS modellen. Denne model indeholder fire hovedelementer (Brooker & Latham, 2016, s. 175):

V: Et værdigrundlag som har til formål at anerkende en persons værdi uanset kognitive evner og alder.

I: En individuel tilgang som fokuserer på den enkeltes unikke personlighed.

P: En forståelse for hvordan personen ser verden fra sit eget perspektiv

S: Tilbyde et socialt miljø som understøtter psykologiske behov.

Denne model er skabt for at bidrage til dem som yder omsorg for beboerne til at vurdere de svagheder og styrker der er i forhold til at yde en personcentreret omsorg (Brooker & Latham, 2016). Hvert bogstav indeholder seks indikatorer på den personcentreret omsorg, som skal være med til at hjælpe en organisation i gang med den personcentrerede omsorg. VIPS modellen kan dermed ses som et implementeringsværktøj i forhold til personcentreret omsorg som tager udgangspunkt i de syv funktioner, som tidligere er beskrevet i denne opgave (Brooker & Latham, 2016).

Livshistorie

I dette afsnit vil vi via epistemologien forsøge at opnå en viden om hvad en livshistorie er, for at kunne finde frem til hvordan den kan anvendes i arbejdet med udviklingshæmmede. I nedenstående afsnit vil vi tage udgangspunkt i Marianne Horsdal, Morten Hoff samt Susanne Hollunds definitioner af en livshistorie for at belyse hvilke elementer og perspektiver der er vigtige i udarbejdelsen af en livshistorie.

En livshistorie er den fortalte fortælling om ens liv (Horsdal, 1999). Livshistorien genspejler den måde, hvorpå vi opfatter os selv, eller gerne vil opfattes af andre. Livshistorien rummer som oftest grundlæggende værdier og antagelser om ens liv og de forventninger man knytter dertil (Horsdal, 1999). En livshistorie er kronologisk opbygget, og ligesom en fortælling, har den brug for en begyndelse, en midte samt en slutning. Livshistorien fremstår med sin egen sammenhæng eller mening, der skabes af det forløb den fortæller. Dette betyder dog ikke, at en livshistorie kan færdiggøres én gang for alle, da den ikke kan afsluttes så længe man er i live (Horsdal, 1999). Indholdet i en livshistorie skal ikke kun begrænses til hvordan en person oplever sit eget liv og hvad man tror på. Det kan også fortælle om ting og begivenheder i en persons liv. Indholdet i livshistorien viser den udvikling som har været i et samfund på et givent tidspunkt samt dens kultur og værdier (Horsdal, 1999). En livshistorie foregiver ikke at være en objektiv korrekt og fremadskridende fortælling, men derimod er den en cirkulær og dynamisk proces (Horsdal, 1999). Da en persons fortælling omhandlende for eksempel en bestemt periode af ens levede liv kan fortælles og genfortælles mange gange, og eventuelt hver gang blive set i et nyt perspektiv (Horsdal, 1999).

En livshistorie inddeles og undersøges ofte gennem en narrativ teori samt metode. Den har sine rødder fra det latinske ord ”narare” som betegner det at fortælle (Hoff, 2006). En Livshistorie kan som mange andre fortællinger være lidt eller meget tematiserede, strukturerede og fokuserede, men ved en livshistorie er det en genre der i udpræget udstrækning læner sig op ad den person der bliver interviewet. Ifølge Morten Hoff, repræsenterer livshistorien en metode til indsamling af

informationer, der muliggør at danne sig en illustration af den der fortællers, eget liv, meninger samt værdier (Hoff, 2006). Gennem udvælgelse og fremstillinger af perioder i livet, som man anser for at være betydningsfulde, dannes en fortælling som giver selvstændig mening og samtidig kan sætte udtalelser om nutid og fremtid ind i en mere kompleks sammenhæng som har betydning (Hoff, 2006). Styrken i en livshistorie er, at den kan agere som forståelsesramme for oplevelser og udsagn om nogle konkrete livsforhold som for eksempel smerte, sygdom og sundhed (Hoff, 2006). Livshistorier kan ikke anses som objektive udtryk for et konkret hændelsesforløb (Hoff, 2006). Den der fortæller sin livshistorie må tolkes som den der analyserer den, set i forhold til sit eget liv. Der tales om en analyse og fortolkning af ens liv, som er implicit i den livshistoriske fortælling. Denne analyse foretages usædvanligt som en bevidst og eksplicit handling, men den virkeliggøres implicit via den der fortæller livshistorien. Det er efterfølgende den der genfortæller livshistoriens opgave at, sammensætte fortællerens historie ind i en større fortolkningsramme og mere dybdegående analyse. Livshistorie er en kombination af individuelle, kulturelle og sociale betydning processer næret af social interaktion (Hoff, 2006). Livshistorier kan samtidigt også bestå af parallelle historier (Hoff, 2006). For det første er de et udsagn for den der fortælles lille historie, og for det andet afspejler de relationer til de store historier i samfundet. Fortællerens historie henviser til subjektive erfaringer og historienes aftryk i det enkelte individ egen lille fortællinger omhandlende deres liv. Hvorimod fortællerens store historie refererer til det omgivende samfunds episoder, samt de kulturelle historier, der skabes om forhold samt udviklingen i samfundet. (Hoff, 2006). Der påpeges at man benytter livshistorier til at få et indblik i en persons enestående historier, men samtidigt kan man som interviewer benytte fortællerens historier som en indgangsportal til de omgivende samfunds sociale, institutionelle, kulturelle, politiske samt kønsspecifikke forhold. Livshistorien kan samtidigt også anvendes til at få et indblik i de individuelle oplevelser forbundet med fortællerens hverdag i alt almindelighed (Hoff, 2006).

Ifølge Susanne Hollund, så er der mange personer med udviklingshæmning som ikke kender til deres egen livshistorie (Hollund, 2018). Nogle udviklingshæmmede ved ikke hvem deres forældre er samt hvor de har boet igennem deres liv. Hollund påpeger at, det mest er voksne udviklingshæmmede over de 40 år der ikke kender deres livshistorie, men der er også voksne og unge under de 40 år som ikke ved hvor de stammer fra (Hollund, 2018). Hun påpeger at tidligere var der mange udviklingshæmmede der var ”historieløse”, og fortsat stadig mange som ingen historie har med sig i sin rygsæk. Hun påpeger at det er medarbejderne som er omkring borgeren der har en forpligtelse til at varetage opgaven, så borgerne får en livshistorie (Hollund, 2018). Hollund mener at, medarbejderne forpligter sig til at hjælpe de udviklingshæmmede med at få udfærdiget en livshistorie,

så den ser dagens lys både i tekst og billeder (Hollund, 2018). Hun påpeger vigtigheden i, at man som person "hører til" et sted samt at der er nogle som har betydning for en og at der er mennesker der elsker en og nogle mennesker som man er nært knyttet til. Derudover er det en forudsætning for at kunne udvikle sig samt at føle sig sikker, tryk og tilpas med at befinde sig i denne verden, at der er menneske eller flere mennesker som man er knyttet til (Hollund, 2018).

Ifølge Hollund findes der to former for livshistorier. Den første form, er de skriftlige, faglige historier (Hollund, 2018). Den skriftlige faglige historie kan give de ansatte en større og bredere opfattelse for hvad hver enkelt udviklingshæmmede borger har brug for. I de fleste tilfælde påpeges der at det som oftest har været behovet for at få en tilknytning til et andet menneske (Hollund, 2018). Når det er lykkedes en udviklingshæmmede at danne relation og kontakt med et andet menneske, så udviser det ifølge Hollund, at borgeren har skabt og opbygget tillid til sine omgivelser og dermed har den udviklingshæmmede eventuelt bedre kunne udtrykke sine behov og ønsker (Hollund, 2018)

Den anden form for historie er livshistoriebogen. Denne bog skal laves sammen med borgerne. Livshistoriebogen skal illustrere erindringer samt oplevelser de har haft i deres livsforløb på godt og ondt (Hollund, 2018). Hollund påpeger at en livshistoriebog kan være et godt redskab for nye studerende, nye medarbejdere samt vikarer på sådan en måde, at de får et godt og brugbart billede af hvert enkelt udviklingshæmmede borgers liv. Yderligere har mange brug for at få sat ord på de følelser og erfaringer der dukker op før, under og efter en livshistoriebog er udfærdiget (Hollund, 2018). Hollund tager i sine argumentationer udgangspunkt i Kitwoods behovsbegreb, som er belyst i teoriafsnittet omhandlende den personcentrerede omsorg. Hollund påpeger at når en ansat sætter sig ind i en beboers livshistorie, og analyser efterfølgende om beboeren har fået opfyldt alle 5 grundvilkår, så vil resultatet tit vise at alle vilkårene ikke er opfyldt. Der hvor grundvilkårene ikke er opfyldt er årsagen tit en reaktion på sorg som de udtrykker (Hollund, 2018).

Ifølge Hollund kan der være tale om bevidste og ubevidste livserfaringer samt erindringer. Hvis vi vender blikket mod de bevidste livserfaringer, så er det dem vi kan forstå og kan huske (Hollund, 2018). Men de forudsætter at, man som menneske er i stand til at huske og erkende. De bevidste livserfaringer er en kognitiv proces, hvor intelligensen skal være udviklet til et udviklingstrin som er tilsvarende som minimum en 2-årig (Hollund, 2018). Vender vi blikke mod de ubevidste livserfaringer, så er de baseret på følelser. Et menneske er født med følelser, så derved registrerer vi oplevelserne følelsesmæssigt. Der påpeges at, et menneske ikke husker selve oplevelsen, men man bibeholder stadigvæk de følelsesmæssige påvirkninger som man har gennemgået (Hollund, 2018).

De livserfaringer som er ubevidste danner et fundament for ens identitet og personlighedsdannelse og dette vil have indflydelse og være et bestemmende parameter for hvordan man vil agere i mange henseender samt situationer i resten af ens liv (Hollund, 2018). Hvis man husker en oplevelse på det ubevidste niveau, så er det ens sanser der kommer til udtryk samt man husker de konkrete anliggender set i forhold til lyde, dufte samt man kan mærke stemninger (Hollund, 2018).

Viden

I dette afsnit vil vi redegøre for hvad viden er, hvordan man kan vidensdele i en organisation samt hvad der gør et digitalt medie til et vidensmedie. Dette gøres for at opnå en viden omhandlende hvordan de på bostedet kan bruge en digital livshistorie som et pædagogisk redskab i forhold til vidensdeling.

For at forstå vidensdeling, må man først forstå hvad viden er. Jørgen Bang og Christian Dalsgaard ser tilegnelse af ny viden ud fra en sociokulturel forståelse, og derved skal viden ikke ses som noget der eksisterer i individets hoved eller i bøger (Bang & Dalsgaard, 2010). Ud fra det sociokulturelle syn er det ikke muligt at fjerne den viden som eksisterer gennem et individs aktive liv, sociale og praktiske kontekst samt den kultur som individet er en del af. Dette betyder at viden eksisterer og opstår gennem ens handlinger, anvendelsen af ens viden i udførelse af handlinger samt er situeret gennem ens sociale praksisser. Derfor kræver det aktiv deltagelse fra det enkelte individ, hvis man skal tilegne sig viden (Bang & Dalsgaard, 2010). For at opnå en forståelse samt en indsigt i hinandens handlinger og praksis, er det derfor vigtigt at sikre social interaktion for at opnå en viden herom. At man skal se viden som værende knyttet til redskaber samt ens sociale praksis, betyder ifølge Bang og Dalsgaard, at viden er distribueret i praksis, både fysisk og socialt (Bang & Dalsgaard, 2010). Ved fysisk menes der igennem fysiske objekter der anvendes til at udfører handlinger i praksis.

Ifølge Ikujiro Nonaka, Ryoko Toyama og Noboru Konno, er viden dynamisk, da det opstår i sociale relationer mellem individer samt organisationer (Nonaka, Toyama, & Konno, 2000). Samtidig er viden kontekstafhængig, da viden opleves forskelligt afhængig af tid og sted. Forskerne argumenterer for, at hvis ikke viden kan omsættes til praksis, så er det blot en information. En anden ting som påpeges, er at viden skal ses som værende relationel, da en persons sandhed eller mening omkring et emne eller person, afhænger af personen der ser (Nonaka, Toyama, & Konno, 2000).

Viden kan inddeles i to typer. Den eksplicite- og tavse viden (Nonaka, Toyama, & Konno, 2000). Den eksplicite viden, er den viden som kan udtrykkes formelt, for eksempel gennem manualer, referater og andet der er nemt at dokumentere. Denne viden kan deles og gemmes forholdsvis nemt

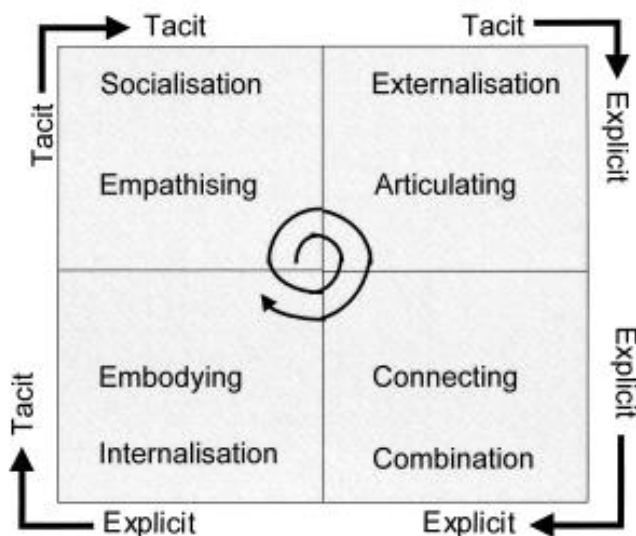

og tilgås af andre. Modsat, er den tavse viden en mere personlig viden. Det er en viden som besiddes, som man ikke tænker over at man har, og derfor er den sværere at skrive ned. Den tavse viden kan for eksempel være de handlinger som man gør ud fra en rutine eller andre ting man gør i sin dagligdag uden at tænke over det (Nonaka, Toyama, & Konno, 2000).

Både den eksplicitte og den tavse viden hører sammen hvis man skal kunne generere ny viden (Nonaka, Toyama, & Konno, 2000). Den eksplicitte viden vil miste noget af sin mening uden den tavse viden. Derfor skal man bruge både den eksplicitte samt tavse viden i interaktion med hinanden for at generere ny viden (Nonaka, Toyama, & Konno, 2000).

Vidensdeling

Ud fra det ovenstående, skabes viden i interaktion med hinanden for at italesætte både den eksplicitte- og den tavse viden, og derfor er det nødvendigt for en organisation at vidensdele med hinanden for at skabe ny viden. For at kunne genere denne viden, har forskerne lavet en model, som de kalder for SECI modellen (Nonaka, Toyama, & Konno, 2000).

Figur 2: SECI-modellen (Nonaka, Toyama, & Konno, 2000, s. 12)

Modellen illustrerer en proces, hvor man skal igennem 4 faser, som er Socialisation, Externalisation, Connecting og Embodying for at kunne vidensdele i en organisation. Når man har været igennem alle fire faser, fortsætter processen og man gennemgår faserne igen.

Socialisation

I denne fase skal den tavse viden italesættes igennem fælles oplevelse (Nonaka, Toyama, & Konno, 2000). Denne fælles oplevelse opnår man ved at bruge tid sammen og være i de samme omgivelser.

Socialisation, eller socialisering forekommer oftest der hvor man arbejder, og hvor man lærer at arbejde med den tavse viden som hører til ens fag. Den tavse viden læres bedst gennem praktisk erfaring, frem for at skulle læse sig til den (Nonaka, Toyama, & Konno, 2000). Socialisering sker ikke kun inden i organisationen. Den kan oftest også findes blandt kunder og leverandører (Nonaka, Toyama, & Konno, 2000). I denne rapport, må man tænke kunder og leverandører som forældre, værger og andre pårørende til borgerne, eller dem som kan besidde en viden omkring borgeren som kun de ved. For at opnå denne viden, må personalet interagere med dem.

Externalisation

I denne fase af processen, skal der arbejdes med at den tavse viden skal kunne komme til udtryk på en tydelig måde i den eksplicite viden (Nonaka, Toyama, & Konno, 2000). På denne måde bliver den tavse viden spredt ud og kan dermed være med til at skabe ny viden. Denne externalisation kan ske gennem udvikling af blandt andet nye koncepter som kan være med til at gøre den tavse viden til eksplicit viden, som kan benyttes fremadrettet i organisationen. Hvis dette skal lykkes, er det afhængigt af at metaforer, analogier samt modeller anvendes i den rette rækkefølge (Nonaka, Toyama, & Konno, 2000).

Combination

I denne del af processen arbejdes der med at konvertere ens eksplicite viden til endnu mere systematiske sæt af eksplicit viden (Nonaka, Toyama, & Konno, 2000). Den eksplicite viden kan indhentes både inden i organisationen eller udenfor organisationen. Denne eksplicite viden kombineres eller redigeres så den er med til at skabe ny viden. Den nye indsamlede viden skal give mening i den givne kontekst. Når den nye viden er indsamlet, kan den deles mellem organisationens personale. Forskerne påpeger, at denne form for vidensdeling deles nemmest via digitale redskaber (Nonaka, Toyama, & Konno, 2000).

Internalisation

I denne proces er der fokus på at inkorporerer ens eksplicite viden ind i den tavse viden (Nonaka, Toyama, & Konno, 2000). Her deler man den eksplicite viden som er skabt inde i organisationen, og konverterer den til tavs viden hos den enkelte medarbejder. Denne proces er i tæt sammenhæng med begrebet, learning by doing (Nonaka, Toyama, & Konno, 2000). Et eksempel på dette kunne være at på et bosted er der kommet nye handleplaner for en beboer som for medarbejderne vil være den eksplicite viden, som de så skal reflektere over og omsætte til praksis, og derved vil den blive konverteret til tavs viden gennem learning by doing. Forskerne mener, at ved at hver enkelt medarbejder omsætter den eksplicite viden til tavs viden, og udvikler fælles indre mentale modeller

samt tekniske færdigheder, bliver det værdifuldt for organisationen. Denne viden som hver enkel medarbejder besidder, kan igen sætte gang i en videns spiral, hvor processen kan gennemgås igen, for at skabe endnu mere viden medarbejderne imellem i en social kontekst (Nonaka, Toyama, & Konno, 2000).

Vidensmedie

For at man kan kalde et digitalt redskab for et vidensmedie, skal det kunne anvendes til videnskonstruktion, vidensformidling og vidensdeling i forskellige kontekster (Bang & Dalsgaard, 2010). Vidensmedier koncentrerer sig om processer som er med til at generere viden og forståelse igennem medieret kommunikation. Ud fra et sociokulturelt syn, skal vidensmedier betragtes som værende medier som kan understøtte den enkeltes videnskonstruktion. Det er vigtigt at påpege, at det først er i det øjeblik et medie anvendes til videnskonstruktion at man kan snakke om at mediet er et vidensmedie (Bang & Dalsgaard, 2010). Viden skal ikke ses som en formidling af indhold mellem en afsender og en modtager. Viden den skabes hos modtageren, hvis den kan integreres med den viden som besiddes i forvejen. Dermed skal det formidlede indhold være relevant for modtageren i sådan en grad at det bliver motiverende for modtageren at reflekterer over den nye viden (Bang & Dalsgaard, 2010). Medier kan i sig selv ikke organisere og formidle et indhold af viden fra en person til en anden, men til gengæld kan det gøre det muligt at modtageren begynder at reflektere og tilpasse den nye viden i relation til den viden som besiddes i forvejen (Bang & Dalsgaard, 2010). Vidensmedier skal derfor ses som værende et redskab til at understøtte refleksion samt bearbejdning af indhold som værende de vigtigste elementer når et medie skal anvendes til tilegnelse af viden (Bang & Dalsgaard, 2010).

Ud fra ovenstående, gør digitale medier det muligt at sikre brugerens aktive deltagelse i videnskonstruktion på grund af at internettet giver adgang til masser af digitale materialer (Bang & Dalsgaard, 2010). Dette vil medføre social interaktion samtidig med at det indeholder brugergenereret indhold. I dette tilfælde en visuel digital livshistorie.

Analyse

En digital visuel livshistorie

I dette afsnit vil vi analysere os frem til hvorfor vi tænker at en digital visuel livshistorie er en god idé at udarbejde sammen med den udviklingshæmmede samt hvilke muligheder det giver den

udviklingshæmmede borger ud fra deres kognitive evner. Her vil vi inddrage målgruppebeskrivelsen samt teorien omhandlende livshistorien.

Livshistoriens betydning for den udviklingshæmmede

Som Susanne Hollund påpeger, så er der mange udviklingshæmmede som ikke kender til deres egen livshistorie, hvilket vi ud fra vores empiriindsamling, antager også gør sig gældende for dette bosted, da livshistorien på nuværende tidspunkt ikke bruges aktivt i arbejdet med de udviklingshæmmede. En livshistorie skal ses som en genfortælling af eget liv, hvilket den udviklingshæmmede ikke altid selv er i stand til. Men selvom den udviklingshæmmede ikke selv er i stand til at beskrive sin livshistorie, er den stadig lige så vigtig for deres identitetsdannelse og forståelse samt deres trivsel, som det vil være for en person uden handicaps. Det at have sin egen livshistorie, skaber også, ifølge Hollund, en følelse af at man har et tilhørsforhold til andre. Det er vigtigt at man som udviklingshæmmede også opnår en følelse af at høre til et sted, hvilket livshistorien kan være med til at belyse og muliggøre. På denne måde vil den udviklingshæmmede føle sig betydningsfuld overfor de personer som er med i livshistorien, da disse personer er vigtige for den udviklingshæmmede. Dette vil for den udviklingshæmmede være med til at skabe en tryghed i, at der er nogen som vil en. Ifølge Hollund er det at man er knyttet til andre en forudsætning for udvikling. Derfor må det formodes at en livshistorie kan bidrage til udvikling hos den udviklingshæmmede fordi de føler sig tilpas i deres omverden.

En livshistorie består af beviste samt ubevidste livserfaringer. Men for den udviklingshæmmede er det en forudsætning at man kan huske og erindre dele af ens livshistorie, hvilket også må formodes gør sig gældende. I forhold til de ubevidste livserfaringer vil disse kunne fremkalde følelser hos den udviklingshæmmede uanset om de kan huske den pågældende livshistoriefortælling, hvis følelserne, som Hollund påpeger eksisterer fra fødslen af. Dermed kan livshistorien være med til at sætte fokus på de følelser som den udviklingshæmmede besidder gennem sin egen fortælling, da de stadig vil komme til udtryk til trods for de ikke kan huske den del af fortællingen. Hvis de til gengæld kan huske nogle af de ubevidste livserfaringer, så vil det for den udviklingshæmmede at de vil aktivere deres sanser når de kommer til den pågældende fortælling i livshistorien. Det kan for eksempel være at de udviklingshæmmede forbinder bestemte dufte eller lyde med et bestemt minde som de havde fortrængt.

Det visuelle aspekt

Grunden til at livshistorien skal være visuel, er at vi gennem målgruppebeskrivelsen er kommet frem til at mange udviklingshæmmede har sproglige vanskeligheder. Dette gør sig gældende for både Maria og Sanne, som er de to udviklingshæmmede borgere som vi har beskæftiget os med. Fælles for disse to er, at ingen af dem kan læse eller skrive og samtidig har begge også udfordringer i forhold til at udtrykke sig samt kommunikere gennem et verbalt sprog. Kommunikationsniveauet med disse to består af sætninger hvor der kan svares ja eller nej til.

Laver man livshistorien som en skreven tekst, vil de udviklingshæmmede ikke besidde evner til selv at kunne danne sig et indtryk af deres egen identitet uden hjælp fra omverdenen. Hollund påpeger, at alle udviklingshæmmede har ret til en livshistorie. Men der er ikke meget ved at have en, hvis man ikke selv kan læse eller tilgå den. Det kan også for den udviklingshæmmede være svært at holde fokus på at forstå hvem man selv er, hvis ikke man selv kan identificere sig med det som bliver fortalt.

På bostedet deler pædagog 3 samme opfattelse

“... for de kan jo ikke læse. [...] fordi at man kan sige at et billede er primitivt i forhold til hvis man skal høre en hel masse, så vil mange af vores borgere stå af, fordi at så ved de efterhånden ikke hvad vi siger fordi de ikke kapere det. Men et billede er sådan set mere simpel og enkel og alligevel kan der snakkes meget ud fra det. Men det der med at se, det er faktisk det vigtigste for dem” (Bilag 7, s. 5).

Hvis man i stedet anvender billeder eller videoer kan den udviklingshæmmede selv se sin livshistorie uden at være afhængige af nogen som læser den op for dem. Samtidig vil de udviklingshæmmede kunne kommunikere med deres omverden gennem disse billeder og video, da disse kan bruges som et kommunikationsværktøj, hvis ikke man kan udtrykke sig verbalt. Dette giver også mulighed for at den udviklingshæmmede kan kommunikere med de andre udviklingshæmmede på bostedet uanset deres sproglige færdigheder, og dermed kan det være med til at styrke deres indbyrdes relations dannelser, fordi de visuelt kan fortælle deres egen fortælling. Den visuelle livshistorie kan også anvendes sammen med deres private netværk samt omsorgspersoner. Samtidig medfører en visualisering ifølge pædagog 1, at de udviklingshæmmede kan opnå en forståelse for hvem de selv er: Hun udtaler sig således: *“Visualisering er et stærkt sprog, når man skal genkalde sig sin historie og kan bidrage til en bedre opfattelse af hvem man er”* (Bilag 5, s. 3). Gennem visualiseringen opnår man en forståelse af hvem man er, men samtidig vil det også bidrage til at de udviklingshæmmede

kan huske hvem de er, hvor de kommer fra og vigtige personer der har været der gennem deres liv. Ud fra målgruppebeskrivelsen ved vi at de udviklingshæmmede kan have svært ved at huske, men gennem en visuel livshistorie, vil man kunne hjælpe de udviklingshæmmede med at huske, fordi de kan se deres eget liv fra de blev født i billeder og video samt hvilke interesser, venskaber osv. der har været af betydning gennem deres liv. Hvis ikke den er visuel, vil man kun få den udviklingshæmmedes livshistorie fortalt i bidden gennem overleveringer fra pårørende, visitator, socialrådgiver eller fra andre fagpersoner og derved ser man ikke helheden og hvad der er af betydning for den udviklingshæmmede. Gennem en visualiseret livshistorie, vil man få hele historien frem til nu, omhandlende hvad der har været af betydning i den udviklingshæmmedes liv, og derved bliver det muligt at opnå en forståelse for hele personligheden og ikke kun bestemte dele af den.

Det digitale aspekt

Grunden til at livshistorien skal være digital, er fordi det gør det nemmere for de udviklingshæmmede at tilgå deres egen livshistorie. Dette er fordi vi på denne måde tænker den vil være lettere tilgængelig for de udviklingshæmmede. Både Maria og Sanne har begge en iPad som de er rigtig glade for, og besidder evner til at kunne tilgå apps, spil osv. Det må formodes at det for de udviklingshæmmede vil gøre det let tilgængeligt, at de har adgang til livshistorien digitalt, da det muliggør at livshistorien ikke går tabt eller ødelagt på samme måde som en almindelig bog med billeder i. Samtidig giver det mulighed for at man kan uploade livshistorien til Google Drev, OneDrive eller lignende, og på den måde vil en digital livshistorie kunne hentes ned på en anden iPad. Dermed går den ikke tabt hvis den udviklingshæmmede mister sin iPad eller den bliver stjålet. Ved at digitalisere livshistorien, bliver det muligt at sætte lyde, musik og tekst sammen, så man gennem lyde og musik kan skabe en stemning, og på den måde kan denne stemnings tilkendegivelse også afspejle en periode af ens livshistorie som måske har været svær for den udviklingshæmmede, men kan også indeholde en periode med mange glade minder som musikken kan understøtte. Det kan en almindelig trykt livshistorie ikke. På den måde kan den udviklingshæmmede opnå en forståelse for stemningen, følelserne samt dem man viser den digitale livshistorie kan opnå en forståelse for hvordan man selv oplevede konkrete situationer i ens liv.

At livshistorien er digital, vil det for den udviklingshæmmede betyde, at det bliver nemmere i overgangen fra et bosted til et andet. Dette er fordi, at hvis man medbringer sin egen digitale livshistorie, vil den udviklingshæmmede via denne, hurtigere opnå positive relationer til nye

omsorgspersoner. På denne måde vil der være noget genkendeligt for den udviklingshæmmede, som vil opretholde deres egen identitetsopfattelse. Det vil også være muligt at man kan downloade livshistorien som forældre, eller værge. Samtidig gør det også, at ens livshistorie kan eksistere gennem flere generationer og man får samlet de vigtigste episoder gennem ens liv, et sted. Det gør det mere overskueligt for dem der ønsker at sætte sig ind i livshistorien.

Delkonklusion

I dette afsnit af analysen er vi kommet frem til at de udviklingshæmmede vil have mere gavn af en digital visualiseret livshistorie, da det muliggør at de selv kan tilgå den uanset deres sproglige udfordringer. De udviklingshæmmede vil kunne skabe relationer samt forståelser ud fra deres egen visuelle livshistorie som bidrager til deres identitetsopfattelse og trivsel. Den digitale livshistorie kan følge med den udviklingshæmmede, hvilket gør det nemt og tilgængelig for både den udviklingshæmmede samt omsorgspersoner og dermed vil en fremtidig relations dannelse gå hurtigere, fordi den udviklingshæmmede hurtigere selv kan vise andre hvem de selv er. Samtidig medfører den digitale visuelle livshistorie deres hukommelse, tilknytningsforhold samt udvikling. Livshistorien kan anvendes af den udviklingshæmmede til at genkalde følelser, minder og aktivere deres sanser som er en del af deres egen fortælling.

Anvendelse af en digital livshistorie i en pædagogisk praksis

I dette analyseafsnit vil der analyseres på underspørgsmålet som lyder således: *“Hvordan skal man udarbejde samt anvende en digital livshistorie for at bruge det som et pædagogisk redskab?”*. Vi vil i dette afsnit komme ind på hvordan man kan udarbejde og anvende en digital visuel livshistorie i arbejdet med de udviklingshæmmede på bostedet. Der vil blive analyseret ud fra teoriene omhandlende viden, vidensdeling samt vidensmedier og samtidig vil vores empiriindsamling blive inddraget.

Udarbejdelse af en digital livshistorie

En digital livshistorie kan udarbejdes på mange måder. Som vi fandt frem til i første del af analysen, skal den digitale livshistorie være visuel, hvilket betyder den skal kunne indeholde billeder, video, lyd og tekst. For at gøre livshistorien digital kræver det blot et digitalt redskab som kan understøtte at visualisere livshistorien. Bostedet har allerede et digitalt værktøj som muliggør at kunne anvende en livshistorie. Bostedets IT-system, Cura, muliggør at man kan skrive en udviklingshæmmed borgers livshistorie ind i systemet. Dette betyder at bostedet har et digitalt værktøj der muliggør, at man kan

nedskrive en livshistorie for den enkelte udviklingshæmmede. Pædagog 1 fortæller: *“... På Cura er det muligt at indskrive, hvad vi ved om borgerens livshistorie, såvel faktuelle data men også mere værdibaserede ting som roller og vaner. Dem bruger vi dog ikke så aktivt på nuværende tidspunkt”* (Bilag 5 s. 3). Dog udtrykker pædagogen, at de ikke bruger livshistorien aktivt til trods for de har et digitalt værktøj til lige netop det formål som vi gennem dette speciale ønsker at fokusere på. Nemlig at digitalisere livshistorien. Pædagog 1 fortæller også at det ikke er muligt at uploade billeder til livshistorien på Cura, så den er udelukkende tekstbaseret og kun til brug blandt bostedets personale. Dette kan sagtens anvendes som et digitalt redskab til at kende til den udviklingshæmmedes livshistorie, men når den udarbejdes på et kontor af en pædagog, må det formodes at det er pædagogens eller de pårørendes virkelighedsopfattelse omhandlende den udviklingshæmmedes identitet som bliver nedfældet, og ikke den udviklingshæmmedes syn på egen identitet. Da de udviklingshæmmede har brug for at se deres livshistorie visuelt, vil Cura i denne sammenhæng ikke være et oplagt valg, da personalet ikke vil kunne omfavne de udviklingshæmmedes behov for selv at have en livshistorie samt tilgå den. Derfor har vi gennem interviews spurgt ind til hvilke elementer som pædagogerne og lederen tænker at den digitale visuelle livshistorie skal indeholde for at give mening i deres praksis. Til dette svarer lederen:

“... og det er borgerne der bestemmer hvad der skal være med i den livshistorie, og jeg tror også det er det som er det allervigtigste det er jo at det er et redskab som borgerne får til at præsentere sig selv. Så jeg tænker at det skal være det som er betydningsfuldt for borgeren. Og i har også spurgt borgerens familie og det er der selvfølgelig også nogle ting som borgeren ikke selv har kunne fortælle, hvilket er rigtig godt tænkt at få dem ind over også” (Bilag 4, s.4).

Ud fra lederens opfattelse, så påtænker vedkommende at livshistorien skal udarbejdes på de udviklingshæmmedes præmisser og skal give mening for dem. Da lederen påpeger at det er hvad der giver mening for den udviklingshæmmede som, er det vigtigste, ser vi det også som et vigtigt element at inddrage de udviklingshæmmede så vidt muligt i udarbejdelsen af disse livshistorier, for ellers får man ikke det med som giver mening for den udviklingshæmmede. Hvis ikke de får indflydelse i udarbejdelsen af livshistorien, vil det primært være pædagogens og netværkets opfattelse af den udviklingshæmmedes personlighed og identitet som vil blive fortalt gennem livshistorien, men resultatet kan risikere ikke at stemme overens med hvordan den udviklingshæmmede oplever sig selv og sin egen identitet.

Selvom det skal være den udviklingshæmmedes syn på egen identitet som er i fokus, bliver man alligevel nødt til at inddrage pædagogerne og de udviklingshæmmedes private netværk, på grund af de udfordringer der kan være i forhold til hukommelse, sprog og IT-færdigheder. Derfor er man nødt til at have pædagogerne og netværket med ind over for at kunne bidrage med viden, billeder og materiale omhandlende den tid som den udviklingshæmmede måske ikke selv erindrer, men er vigtig i opbyggelsen af livshistorien. Gennem vores empiriindsamling, er dette en idé som både Sanne og Marias forældre bakker op om. Begge forældrepar har været rigtig imødekommende, kommet med alle de billeder som har af Sanne og Maria og bidrager gerne med alt det de nu kan. Vi ser derfor at den udviklingshæmmedes forældre eller værger som en god ressource i forhold til at skaffe billeder og videoer, som pædagogerne og den udviklingshæmmede kan tage udgangspunkt i, i forhold til udarbejdelsen af livshistorien. Samtidig vil de også være i stand til at støtte for eksempel Maria og Sanne i at fortælle deres historie, hvor de ikke selv sprogligt kan genfortælle deres historie. Det kan være de med lyde kan udtrykke en følelse af at være ked af det eller glad når de ser et bestemt billede. Her vil forældrene kunne fortælle hvorfor var de glade eller ked af det over dette billede, hvilket kan bidrage til en helhedsforståelse hvor den udviklingshæmmede selv kan vise følelserne mens forældrene understøtter den udviklingshæmmedes virkelighedsopfattelse.

Marianne Horsdal beskriver en livshistorie som værende en kronologisk fortælling. Derfor er det også vigtigt at man i udarbejdelsen har for øje, at de udviklingshæmmedes livshistorie skal udarbejdes kronologisk, så de fortællinger der skal med i livshistorien, kommer i den rigtige rækkefølge. Derfor skal pædagogerne være opmærksomme på, at når der er nogle fortællinger som skal med i den digitale livshistorie, at de kommer i den rette rækkefølge. Denne kronologiske opbygning vil den udviklingshæmmede ikke selv være i stand til at udarbejde grundet kognitive evner, så derfor må pædagogerne med ind over og sætte livshistorien sammen.

Hollund påpeger også at der findes to former for livshistorier. Den skriftlige, faglige form og historiebogen. Livshistorien skal ses som et pædagogisk redskab som både kan anvendes som et fagligt redskab for pædagogerne, men samtidig skal den også kunne anvendes af den udviklingshæmmede selv. En skriftlig faglig livshistorie vil kunne give personalet en masse viden omhandlende den udviklingshæmmede, men det vil ikke være en livshistorie som den udviklingshæmmede selv kan tilgå. Hvis de udviklingshæmmede skal kunne anvende livshistorien, skal den formes som en historiebog, som de kan bladre i sammen med andre. Dette ser vi også som en mulighed for at bidrage til faglig viden. Især for nye medarbejdere, studerende og vikarer som ikke

kender de udviklingshæmmede på samme måde som de medarbejdere der har været der i mange år. Selvom livshistorien skal opbygges som en historiebog, tænker vi stadig at den også kan bidrage til pædagogernes faglighed, da det stadigvæk er de udviklingshæmmedes eget syn på egen identitet som er i fokus. Så selvom det bliver en digital billedbog med lidt tekst til hver side, vil pædagogerne stadigvæk få en indsigt, eller italesat en viden, som de ikke var bevidste om i forvejen. Her vil pædagogerne opnå en mulighed for at italesætte følelser og erfaringer som den udviklingshæmmede har haft gennem sin fortælling.

Da det er vigtigt at udarbejdelsen er på de udviklingshæmmedes præmisser, er det som pædagog vigtigt at man først og fremmest finder ud af om den udviklingshæmmede borger har lyst til at få en digital visuel livshistorie og være med til at lave den. Pædagogerne kan ikke tvinge de udviklingshæmmede til at få en visuel livshistoriefortælling udarbejdet, da de selv er i stand til at tage beslutninger omhandlende dem selv og eget liv. Efter vi har været på bostedet og set hvor stor interesse der var i at skulle lave sådan en livshistorie blandt de udviklingshæmmede, tænker vi ikke det er et problem at få de udviklingshæmmede med på at udarbejde en visuel livshistorie. Da vi sad og så billeder sammen med Sanne og Maria, var begge vældig interesseret i at vise og fortælle os om dem selv ud fra de sproglige evner de havde. Derfor er det også vigtigt at pædagogen under udarbejdelsen, anerkender den udviklingshæmmedes måde at fortælle sin livshistorie på, så den udviklingshæmmede oplever at blive set og hørt samt få indflydelse på sin egen fortælling.

Da vi ved at udviklingshæmmede kan have svært ved at huske, hvor de er født, hvor de har boet osv. er der nogle elementer i livshistorien som på forhånd er nødt til at være dikteret fra pædagogernes side af, hvis den skal kunne anvendes i forskellige kontekster. For eksempel er det nødvendigt at der er nogle grundlæggende oplysninger omhandlende den udviklingshæmmede, som er gennemgående i tilfælde af at den udviklingshæmmede skal flytte til et andet botilbud eller lignende. På den måde sikrer man, at det nye bosted får adgang til nogle af de grundlæggende oplysninger som den udviklingshæmmede ikke selv er i stand til at fortælle, men kun deres private netværk, eller papirer som følger den udviklingshæmmede kan fortælle. De grundlæggende oplysninger som skal inddrages i livshistorien, skal være de oplysninger som er relevante for pædagogerne, andre fagpersoner, og de udviklingshæmmede. Med grundlæggende oplysninger mener vi punkter som for eksempel:

- Fødested
- Grad af udviklingshæmning
- Sociale relationer i barndommen

- Bopæl
- Relevante oplysninger som har betydning for de udviklingshæmmedes trivsel.

Da vi ved, at alle sundhedsfaglige data ligger i systemet CURA, og følger den udviklingshæmmede fra bosted til bosted, vil det ikke være relevant at have fokus på det i livshistorien, medmindre den udviklingshæmmede ønsker at have det med ud fra egen identitetsforståelse. Det vigtigste er at den udviklingshæmmede så vidt muligt selv er med i hele processen, både før, under og til sidst i selve udarbejdelsen og implementeringen af den visuelle digitale livshistorie.

Vidensmedie

For pædagogerne er det at være sammen med den udviklingshæmmede i udarbejdelsen af den digitale visuelle livshistorie en relations dannende aktivitet i sig selv, da pædagogen vil have fokus på den enkelte udviklingshæmmedes fortælling, og dermed vil deres relation blive styrket, da de er fælles om noget. Men i dette speciale argumenterer vi for, at udarbejdelsen af en digital visuel livshistorie kan bidrage til mere end blot relations dannelse. Den kan også bidrage med viden. En viden som pædagogerne kan få gavn af i deres pædagogiske praksis. Men for at kunne anvende denne digitale visuelle livshistorie, er det vigtigt, at bostedet finder frem til et digitalt medie, som kan anvendes som et vidensmedie. Som Bang og Dalsgaard påpeger, skal et vidensmedie kunne være med til at genere viden og forståelse ud fra en medieret kommunikation, som også kan understøtte den enkeltes videnskonstruktion. Ved at man anvender et digitalt medie til udarbejdelsen af den visuelle livshistorie, ser vi en mulighed for pædagogerne til at opnå viden omkring hvordan de udviklingshæmmede oplever sig selv og deres egen identitet, som kan medføre en ny forståelse om for eksempel den udviklingshæmmedes vaner, holdninger og interesser. Det er samtidig vigtigt at have for øje, at hvis ikke pædagogerne vælger at anvende det digitale medie til at genere ny viden, så vil der ikke være tale om et vidensmedie. Derfor er det også vigtigt at bostedet i udarbejdelsen af den visuelle livshistorie er klar over hvilken viden de ønsker at opnå gennem udarbejdelsen af de udviklingshæmmedes livshistorier og hvad denne viden skal bidrage til. Den digitale visuelle livshistorie skal ikke bare udarbejdes fordi det for den udviklingshæmmede giver dem en identitet de kan vise, men hvis den for personalet skal bidrage til ny viden, skal indholdet være mere end en formidling. Indholdet i livshistorien skal skabe en ny viden hos pædagogerne som kan integreres med den allerede eksisterende viden og skabe en begyndende refleksion hos den enkelte pædagog som kan anvendes i relationen til den udviklingshæmmede efterfølgende. Ved at anvende et digitalt

redskab til at udarbejde en visuel livshistorie, så vil pædagogerne og de udviklingshæmmede sikre en aktiv deltagelse, da man skal kunne interagere med livshistorien gennem vidensmediet, hvilket for den udviklingshæmmede og pædagogen vil betyde at man gennem en brugergeneret livshistorie vil kunne sikre en social interaktion som bidrager til videnskonstruktion.

I vores interviews spurgte vi ind til om pædagogerne havde en fornemmelse af, om en digital visuel livshistorie kunne bidrage til ny viden. Pædagog 3 svarer således:

“Ja det gør det fordi det er jo stadig sådan set også stadig noget vi får at vide om deres barndom. Det er godt fordi det kan egentlig forklare en hel masse ting. Om deres reaktion eller når de reagerer sådan og sådan. Det er fordi, sådan og sådan.” (Bilag 7 s. 6).

Pædagog 1:

”Perspektivet i at have sin egen livsfortælling er på mange måder godt. Det styrker muligheden for at borgerne med deres egne ord kan fortælle om sig selv til såvel gamle som nye hjælpere i deres liv. Bogen er god at have ved en eventuel flytning og når man bliver ældre og måske mister færdigheder. Jeg har personligt stødt på mange fortællinger gennem årene som pædagog. Fortællinger, der er lavet af pårørende eller personalet - dog ikke altid sammen med borgeren selv. Hver gang har jeg følt mig beriget i forhold til min tilgang til borgeren og det har givet nogle gode stunder sammen med borgerne. Historier forklarer ofte, hvordan bestemte måder at forholde sig til omverdenen - hvordan bestemt sprogbrug og normer er opstået med videre”. (Bilag 5 s. 4).

Den studerende støtter også op om, at en visuel livshistorie vil kunne bidrage til ny viden: *“Det tænker jeg helt bestemt, at det kan fordi det vil give et personligt indblik på den enkelte og vise eventuelle interesser”* (Bilag 8, s. 4). Både pædagogerne samt den studerende ser alle ud fra deres virkelighedsopfattelse at den visuelle livshistorie kan bidrage med ny viden. For eksempel argumenterer pædagog 3 for at man via livshistorien kan finde frem til hvordan reaktionsmønstre er opstået. Opnår man denne viden gennem et vidensmedie, vil det bidrage til refleksion hos pædagogen over den nye viden som kan kobles sammen med den viden som pædagogen havde i forvejen. Dermed må det formodes at en digital visuel livshistorie i en social kontekst, kan bidrage til videns generering hos den enkelte, så længe man finder det rette vidensmedie til at understøtte videns konstruktionen. Ovenstående citater kan også ses i forhold til Kitwoods påstand om, at viden omkring den udviklingshæmmede, er lige så vigtig som videnskab. En viden som Kitwood ikke mener man

kan opnå gennem videnskaben. Derfor kan livshistorien også bidrage til at opnå en viden omhandlende de udviklingshæmmede, som man ikke kan opnå gennem diverse teorier og begreber.

IPads

Da stort set alle de udviklingshæmmede på bostedet ejer en iPad, tænker vi at dette digitale redskab vil være godt at tage udgangspunkt i, i forhold til at lave og opbevare livshistorien på. En af pædagogerne udtalte sig undervejs i interviewet således: ”... *Mange borgere har deres egen iPad...*” (Bilag 6, s. 2). Derfor vil iPad'en være et hensigtsmæssig og oplagt værktøj at anvende, set ud fra de udviklingshæmmedes muligheder, udfordringer samt kognitive færdigheder, da mange af de udviklingshæmmede i forvejen anvender iPad'en til dagligt. Men samtidig vil der være nogle aspekter som man bliver nødt til at tage hensyn til i forhold til app'en der skal udarbejdes eller anvendes sammen med de udviklingshæmmede borgere. Hvis de udviklingshæmmede selv skal kunne tilgå den digitale livshistorie, er man nødt til at tage højde for de udviklingshæmmedes kognitive evner, og hvilke digitale kompetencer de besidder. App'en skal påtænkes ud fra målgruppen, og hvis man ser udviklingshæmmedes kognitive niveau som svarende til en 5-årig, så skal app'en svare til at en 5 årig vil kunne navigere i den. Samtidig skal der tages højde for at de udviklingshæmmede ikke kan læse, så i stedet for en masse tekst, kan det være nødvendigt at anvende symboler som de kan genkende. Den skal være simpel og enkel, at så snart de integrere med app'en skal den være lige til at tilgå ens livshistorie uden for mange omveje og tryk. Med andre ord, den skal være nem at navigere rundt i samt være nem for de udviklingshæmmede at tilgå, for at tilgodese deres digitale kompetencer, hvilke vi ikke kender til. Men ud fra målgruppe beskrivelse samt de informationer vi har om Sanne og Maria omhandlende deres grad af udviklingshæmning, formoder vi, at hvis app'en svarer til et mindre barns kognitive niveau, vil det også være muligt for den udviklingshæmmede at anvende app'en med lidt guidning i starten alt efter IT-niveauet.

Der tolkes at iPad'en er en anvendelig ressource som anses som værende brugbart set i forhold til udarbejdelsen og implementering af den visuelle livshistorie. Det er vigtigt at app'en er tilgængelig og til rådighed på borgerens egen iPad og ikke på en iPad som pædagogerne besidder. Ved at iPad'en bliver en genstand som borgeren selv har til rådighed inde i deres lejlighed og som de selv kan anvende når lysten eller motivationen for at vise omverdenen deres livshistorie. Set ud fra de udviklingshæmmedes synspunkt, vil det at have den digitale livshistorie på egen iPad være mest hensigtsmæssig, da den udviklingshæmmede på denne måde kan tilgå livshistorien døgnet rundt, og ikke kun når det passer ind i personalets planlægning. Samtidig må det formodes at den

udviklingshæmmede opnår ejerskab over det at have sin egen livshistorie på egen iPad, og dermed kan vise den til det faglige og private netværk.

Den faglige viden

For at bostedet skal kunne anvende en digital livshistorie set ud fra en faglig vinkel, er det vigtigt at vidensmediet anvendes med et fagligt formål som både tilgodeser pædagerne og de udviklingshæmmede, da vi antager at den digitale livshistorie kan bidrage til, er videns generering. Denne videns generering skulle gerne blive ensartet blandt bostedets personale, da de vil få vist den samme livshistorie og derved forhåbentlig komme frem til den samme viden, som vil være tilgængelig via denne. Måske kan de medarbejdere som har været der i mange år have et kendskab til hvorfor den udviklingshæmmede reagerer på en bestemt måde i en given situation, fordi mor eller en anden har fortalt om noget der skete tilbage i barndommen, og som har medført denne adfærd. Men for nye medarbejdere, som ikke kender historien bag de udviklingshæmmede, kan denne viden være mangelfuld hvis ikke den er tilgængelig. Det kan også være noget af det faste personale som ikke besidder denne viden hvis ikke den er blevet delt blandt personalegruppen. Lederen på bostedet, har været positiv stemt omkring ideen med at udarbejde og anvende digitale livshistorier i arbejdet med udviklingshæmmede fra den dag vi fremlagde ideen for lederen. I interview med vedkommende uddyber lederen en begejstring for ideen i forhold til det digitale redskab: *“Jeg synes det er en rigtig god ide, og jeg tror det kan blive et rigtig godt redskab til når der kommer nye medarbejdere, men også til de medarbejdere der har været her i lang tid...”* (Bilag 4, s. 3). Gennem lederens citat viser det også at lederen kan se en mening med det. Både i forhold til organisationen og dens nuværende samt nye medarbejdere. Samtidig har vi gennem interviewene fundet frem til, at der på bostedet er en masse tavs viden i forhold til de udviklingshæmmedes livshistorier samt tilgange til de enkelte udviklingshæmmede. Lederen udtaler sig således omhandlende den tavse viden:

“Der er rigtig meget tavs viden. Og især lige nu i forhold til det sundhedsfaglige, er vi blevet gjort opmærksom på at der er mange ting som ikke er skrevet ned og i og med vi er forpligtet til at se det hele menneske, skal vi også have den sundhedsfaglige del med. Og der er jeg blevet opmærksom på at der er meget tavs viden [...] Så det er jo bare noget pædagerne siger til hinanden [...] og det er selvfølgelig et problem hvis en borger flytter herfra eller den pædagog der så ved det, stopper.” (Bilag 4, side 2).

En af pædagerne er enig i udtalelsen fra sin leder, set ud fra hendes virkelighedsforståelse:

“Der er ekstremt meget tavs viden ekstremt meget. Og for egen regning må jeg sige at vi arbejder jo meget... øhh... Vi har ikke et stort fagligt samarbejde. og det der er ærgerligt ved det, det er at der er ekstrem meget viden og kunnen som ikke bliver brugt, og som vi ikke lærer af hinanden fordi vi når ikke at refleksioner, der er alt for lidt for vi når det ikke...” (Bilag 7, s. 3)

Ud fra ovenstående citater er lederen og pædagogen enige om, at der er meget tavs viden som ikke bliver italesat eller delt med hele bostedet. Dette tænker vi, at den digitale livshistorie kan bidrage til, hvis bostedet vælger at bruge det aktivt som et vidensdelingsmedie. Viden opstår ifølge Nonaka et al. i sociale relationer eller i organisationer og er kontekstafhængig, da viden ikke opleves ens af alle. For at medarbejderne kan opnå en forholdsvis ens viden omhandlende en udviklingshæmmede, er det vigtigt at de aktivt går ind og vidensdeler på sådan en måde, at der opstår en fælles viden som kan anvendes i arbejdet med de udviklingshæmmede. Det er ikke hensigtsmæssigt at man bare fortæller det til en anden pædagog og så tænker, nu har jeg delt den viden jeg havde, for vedkommende kan ikke være sikker på den medarbejder besidder samme virkelighedsopfattelse som en selv. Derfor tænker vi ikke det er nok at man bare udarbejder denne digitale livshistorie for at se den en gang og snakke om den med den udviklingshæmmede. Bostedet vil skulle bruge den aktivt i en social relation med hinanden for at kunne generere ny viden som bidrager til en fælles forståelse. Der argumenteres her for at SECI-modellen (Se s. 41) være et godt udgangspunkt i forhold til at få italesat den tavse viden omkring den udviklingshæmmede og lave den om til explicit viden. Næste del af analysen vil indeholde de fire faser i SECI-modellen, og hvordan vi tænker denne kan bidrage til at hjælpe bostedet med at få en fælles forståelse ud fra den digitale livshistorie og bidrage til vidensdeling. Denne fælles forståelse er også vigtig, set ud fra den personcentrerede omsorg.

Den første fase i SECI-modellen, socialisation, indebærer at man gennem en fælles oplevelse får italesat den tavse viden. Denne fælles forståelse opnås i samspil med den udviklingshæmmede og dens netværk. Nonaka et al. argumenterer for at den tavse viden læres gennem praktisk erfaring. Dette bakker op om Kitwoods argumentation omhandlende at ikke al viden kan ses som værende videnskab. Derfor må det formodes at man gennem praktisk erfaring kan være med til at opnå denne erfaring som lærebøgerne ikke kan give en. Derfor vil pædagogen gennem socialisering med den udviklingshæmmede, netværket og de billeder og videoer som er fundet frem, kunne få øje på aspekter som pædagogen ikke kendte til i forvejen, Derved har pædagogen gennem sin praksis opnået en ny tavs viden, som vedkommende kan anvende i sit pædagogiske arbejde fremadrettet.

I fase to, externalisation, skal pædagogernes tavse viden kunne komme til udtryk på en måde så det bliver til explicit viden og dermed tilgængelig blandt medarbejderne på bostedet. Derfor må der formodes, at det ville være hensigtsmæssigt at anvende de digitale visuelle livshistorier på for eksempel personalemøder. Man kunne ved hvert personalemøde vende de digitale livshistorier. Det er ikke sikkert man kan nå alle tolv beboere på et personalemøde, men måske at man hver gang vendte halvdelen af de udviklingshæmmedes livshistorier, så det bliver mere kontinuerlige gennemgange, så man som pædagog har et par måneder til at få livshistorien opdateret. Ved at man mere kontinuerligt får anvendt de digitale livshistorier på personalemøderne, vil man kunne gå mere i dybden med den enkeltes livshistorie og få italesat den tavse viden som man har opnået gennem livshistorien. Da SECI-modellen skal ses som en proces som gentages igen og igen, så vil det være muligt at når man når til de samme livshistorier endnu engang, at den er opdateret hvis der er sket nye betydningsfulde episoder inden for de seneste par måneder. Det er selvfølgelig op til bostedet om hvor mange udviklingshæmmedes livshistorier de vil vende på personalemøderne ad gangen. Det skal give mening for dem og samtidig skal der afsættes tid af til at gennemgå hver enkelt livshistorie for at opnå eksplicit viden. Ved at medarbejderne aktivt får italesat den tavse viden i en social kontekst, kan det være med til at genere ny fælles viden. Dette kan for eksempel være en viden der gør at det kan være hensigtsmæssigt at ændre tilgangen til den enkelte eller gode måde at forebygge udadreagerende adfærd på. Der tolkes at der eventuelt ud fra en visuel livshistorie på de udviklingshæmmedes syn på egen identitet, muliggør man kan opnå en fælles forståelse, og dermed kan det medføre en mere ensartethed i tilgangen til den enkelte udviklingshæmmede person på bostedet.

I fase tre, combination, skal den eksplicitte viden gøres til mere explicit viden. Hvis man har udarbejdet den visuelle livshistorie, fået italesat den tavse viden og gjort den til explicit viden som er delt blandt bostedets medarbejdere, skal den systematiseres yderligere, og ifølge Nonaka et al. gerne gennem et digitalt værktøj. Derfor skal den eksplicitte viden som findes frem til via den digitale livshistorie, kunne nedfældes og skrives ind i deres digitale system, Cura. På denne måde vil den eksplicitte viden som man er kommet frem til på for eksempel et personalemøde, blive tilgængelig blandt hele organisationens medarbejdere, inklusive vikarer som ikke deltager på personalemøderne. Det skal ikke ses som værende den visuelle livshistorie som skal omformuleres og skrives ind i Cura, men det kunne tænkes at det var et godt sted at dele den eksplicitte viden man har fundet frem til på personalemøderne, så alle medarbejdere på bostedet kan tilgå denne viden uanset om de har deltaget på mødet eller ej. Dermed bliver det nemmere for nye medarbejdere at finde frem til hvilke metoder der virker. Vi tænker ikke at dette skal være en omfattende dokumentationsopgave, da vi godt ved i

forvejen, at der på nuværende tidspunkt foregår meget dokumentation på bostedet. Derfor argumenterer vi for, at mens man gennemgår fase to af SECI-modellen, finder frem til hvad der skal skrives ind på Cura, og gør det mens man gennemgår denne model i forhold til videns generering omhandlende den enkelte udviklingshæmmede person. Det er også vigtigt at huske på, at den indsamlede viden skal give mening i en given kontekst. Derfor vil det for eksempel ikke give mening at genfortælle livshistorien i Cura, som vi også argumenterede for tidligere. Det er de metoder som kan være relevante i forhold til den enkelte udviklingshæmmede for at udvikle deres identitetsopfattelse, selvværd og selvfølelse som skal være i fokus.

Fase 4, internalisation, skal den eksplicite viden konverteres til tavs viden. Dette kan gøres på bostedet ved at medarbejderne anvender den viden som de har fået lavet eksplicit gennem de tre første faser af SECI-modellen, og anvender dem i praksis. På denne måde vil deres praksis erfaring genere ny tavs viden om de metoder og tiltag som er fundet frem til på personalemødet, og man kan finde frem til om de virker eller ej. Dette skaber en ny tavs viden, som igen kan deles og dermed bliver til ny explicit viden på bostedet.

Hvis bostedet formår at anvende de fire faser i SECI-modellen, vil det kunne medføre at medarbejdernes pædagogiske arbejde bliver mere målrettet den enkelte udviklingshæmmede på bostedet, og dermed påtænker vi at det vil blive nemmere at arbejde aktivt med de delmål som der er for hver udviklingshæmmede, da man gennem deres visuelle livshistorie kan finde aspekter som kan have en betydning for den enkeltes delmål.

Delkonklusion

Ud fra ovenstående kan der konkluderes, at de udviklingshæmmede skal være med i udarbejdelsen af den digitale visuelle livshistorie for at kunne fortælle om sin egen identitet. Pædagogerne samt forældre skal bistå med billeder og udarbejde livshistorien på den udviklingshæmmedes egen iPad. Pædagogen skal sørge for at livshistorien bliver kronologisk bygget op samt finde frem til hvilke grundlæggende oplysninger som er nødvendige i livshistorien. Pædagogerne kan anvende den digitale visuelle livshistorie til at italesætte den tavse viden og dermed opnå ny viden. Dette kræver et vidensmedie, som her vil være en app som understøtter den udviklingshæmmedes digitale kompetencer.

Digitale livshistorier set ud fra en personcentreret omsorg

I dette analyseafsnit vil der analyseres ud fra det tredje underspørgsmål som lyder som følgende: *“Hvordan kan digitale livshistorier bidrage til en personcentreret omsorg i forhold til de udviklingshæmmede?”*. Herunder vil vi inddrage teorien omhandlende den personcentrerede omsorg, livshistorien samt målgruppebeskrivelsen. Der vil også tages udgangspunkt i vores empiriindsamling.

Bostedets kendskab til den personcentrerede omsorg

På nuværende tidspunkt arbejder bostedet ud fra en anerkendende og neuropædagogisk tilgang.

Efter vi selv har sat os ind i teorien omhandlende den personcentrerede omsorg, har vi spurgt ind til om bostedets medarbejdere kendte til den personcentrerede omsorg. Dertil har vi fået dette svar retur fra pædagog 3:

“Jeg kendte ikke til teorien, men har efterfølgende været inde at læse om det. Jeg oplever selv at det er meget den måde jeg tænker og arbejder på. Specielt glæder det mig at læse, at man arbejder ud fra at anvende så lidt medicin som muligt, men i stedet bruger omsorg - fremelske borgerens egen kraft til at klare problemer og skabe et godt liv. Jeg oplever at vi som pædagoger kan nå meget længere med vores pædagogiske arbejde, end vi selv tror på. Bare nærvær, interesse for borgeren og optimisme kan flytte en borger rigtig langt. Jeg har mange gange oplevet det, bare det at være der når borgeren har det svært, flytter det hele for borgeren. Nogle gange er det man siger næsten underordnet, bare de oplever trygheden, forståelsen og velmenende nærvær og anerkendelse af deres problem, det der løser op for hele problemstillingen.” (Bilag 12 s. 1). Yderligere påpeger hun: *“... men set med mine briller er jeg da ikke i tvivl. Den passer som fod i hose med de tanker der er indenfor Neuropædagogikken”* (Bilag 12, s. 1).

Ud fra denne pædagoes opfattelse kan vedkommende relatere til den personcentrerede omsorg ud fra hendes egen opfattelse af hendes pædagogiske arbejde, og især Neuropædagogikken. Pædagog 2 udtaler således: *“Nej jeg er ikke bekendt med selve tilgangen personcentreret omsorg - men tænker vi anvender principperne fra personcentreret omsorg i den pædagogiske praksis”* (Bilag 11, s 1). Hun påtaler på et andet tidspunkt sig således:

“Skrivning af Livshistorie gør borgeren betydningsfuld i eget liv og kan give borgeren mulighed for selv at formidle sin egen livshistorie. Gør i de fleste situationer borgeren selvhjulpen i formidling af egen livshistorie. Oftest vil der være 1-1 kontakt. mens den skrives og læses. udarbejdelsen af og indsigt i kan styrke relationen mellem borger-borger, borger-personalet. En metode til at skelne

mellem arv og miljø i borgerens adfærd. yderst relevant, når den neuropædagogisk tilgang anvendes.” (Bilag 6, s. 2)

Pædagogen kan se livshistorien anvendt ud fra en af de pædagogiske tilgange som de arbejder med på nuværende tidspunkt. Pædagogen argumenterer også for, at livshistorien vil bidrage til en til en kontakt, hvilket kan tolkes som værende med til at opfylde Kitwoods behov for omsorg, identitet og inklusion, men også tilknytningsbehovet til personale og andre borgere kan styrkes gennem sådan en livshistorie. Pædagogerne kan se en kobling mellem nuværende tilgange og den personcentrerede omsorg. Ud fra Bente Lynges opfattelse bidrager en anerkendende tilgang til at skabe tryghed samt udtrykke egne meninger og holdninger hos den som føler sig anerkendt i relationen. Kitwood påpeger gennem den personcentrerede omsorg at man gennem anerkendelse opnår selvværd, trivsel samt en identitet. Derfor formoder vi, at selvom bostedet ikke arbejder ud fra en personcentreret omsorg, anvender de nogle af de samme principper som begge teorier lægger op til. Begge teorier bidrager til at man bliver set, hørt og forstået for hvem man er, hvilket bidrager til ens opfattelse af sig selv, og man er noget værd uanset ens evner. Vi ser samtidig nogle ligheder mellem den neuropædagogisk tilgang og den personcentrerede omsorg. Da begge teorier har fokus på de kognitive færdigheder samt samme målgrupper, må der også her formodes at nogle af principperne er de samme, hvilket pædagogerne på bostedet også påpeger. Derved kan det være at bostedet arbejder ud fra principperne fra den personcentrerede omsorg, men bare ikke er klar over det.

Livshistoriens betydning for den personcentrerede omsorg

Hollund påpeger at det er vigtigt at have en livshistorie for at føle at man hører til samt har en betydning for et andet menneske som skaber en tilknytning samt giver kærlighed. Holder man Hollunds argument omhandlende livshistorien op imod den personcentrerede omsorg, og Kitwoods behovsbegreb, er kærlighed også her nævnt som et behov. Derved må der formodes, at både Hollund og Kitwood ser kærlighed som et grundlæggende behov, og derved tolker vi, at en digital livshistorie, set ud fra den personcentrerede omsorg, kan være med til at opfylde behovet for kærlighed.

Hvis man skal se den digitale livshistorie ud fra Kitwoods behovsbegreb, og hvordan denne kan være med til at arbejde målrettet med den udviklingshæmmedes behov for kærlighed, ser vi behovene for identitet, inklusion og beskæftigelse som værende de tre behov som livshistorien i største grad kan være med til at opfylde. Når Kitwood påpeger at opfyldelsen af et behov kan medføre delvist opfyldelse af et andet, må vi også antage, at behovene for tilknytning samt trøst i nogen grad vil blive opfyldt uden at være dem som vi tænker er mest i fokus igennem en livshistorie. Herunder vil vi

komme ind på en argumentation omhandlende hvordan vi ser den digitale livshistorie i forhold til de behov som er nødvendige for at opleve kærlighed.

Det første der tages udgangspunkt i, er den som vi tolker kommer mest til udtryk gennem den digitale livshistorie, nemlig behovet for identitet. Dette behov, mener vi, kan visualiseres gennem en digital livshistorie, da livshistorien er med til at fortælle ens historie, og dermed skabe en identitet hos den enkelte. Dermed må det formodes, at hvis livshistorien kan være med til at skabe en identitet for den udviklingshæmmede, vil det medføre at den udviklingshæmmede kan opnå en fornemmelse for sin egen fortid. Ved at denne bliver visualiseret, vil de udviklingshæmmede som ikke besidder et verbalt sprog, også have mulighed for at fortælle sin egen historie og dermed have en fortælling omhandlende egen identitet. Ud fra dette vil man eventuelt som pædagog kunne opnå en større forståelse for den udviklingshæmmedes kulturelle baggrund, behov og hvor de stammer fra.

Pædagogen vil have et redskab som kan være med til at hjælpe den udviklingshæmmede med at huske hvem de er, ud fra deres egen fortælling og samtidig vil dette medføre at pædagogerne forhåbentlig kan være i stand til at vise en forståelse over for den udviklingshæmmede og se deres egen identitet frem for hvad der står skrevet i en drejebog på Cura. Selvom at det er identitetsbehovet som muligvis er mest i fokus gennem en livshistorie, kan det medføre at man som fagperson vil kunne få øje på hvordan nogle af de andre behov kommer til udtryk hos den enkelte udviklingshæmmede og dermed have mulighed for at kunne arbejde aktivt med disse. Et andet af behovene omhandler beskæftigelse, og hvis man inddrager den udviklingshæmmede i udarbejdelsen af deres egen livshistorie og trækker på deres evner og færdigheder, vil de forhåbentlig kunne få en følelse af en beskæftigelse der giver mening for dem og er med til at styrke deres egen identitet, og samtidig vil behovet for beskæftigelse til et vist punkt blive opfyldt. Pædagogerne vil også være i stand til at finde frem til hvilke interesser de udviklingshæmmede har, og derigennem udnytte den viden til at beskæftige de udviklingshæmmede med noget som giver mening for dem.

Ud fra den personcentrerede omsorg er det vigtigt at man ser den udviklingshæmmede som et selvstændigt individ med egne meninger og holdninger, og ved at inddrage dem i udarbejdelsen af en digital livshistorie vil den udviklingshæmmede føle sig set og hørt, og dermed vil det kunne føre til at behovet for inklusion bliver opfyldt gennem en livshistorie. Behovet for inklusion kan aktivt arbejdes med, da udarbejdelsen og anvendelsen af den digitale livshistorie skal ses som en social aktivitet som har fokus på den udviklingshæmmedes identitet og personlighed, som igennem livshistorien gerne skulle komme til udtryk overfor den udviklingshæmmede selv samt de

omsorgspersoner som omgås vedkommende. På denne måde kan det eventuelt være med til mindske en opmærksomhedssøgende og udadreagerende adfærd, da de udviklingshæmmede nemmere kan udtrykke sig gennem billederne, og derved ikke bliver misforstået samt pædagogerne kan have fået en ny viden som kan være med til at reducere den uhensigtsmæssige adfærd og være på forkant med den udadreagerende adfærd. Ifølge Kitwood, så skal årsagen til en persons adfærd findes gennem vedkommendes personlighed. Uden at kende til den udviklingshæmmedes livshistorie, vil man ikke kunne få en helhedsforståelse af hvad der kan være årsag til den udviklingshæmmedes adfærd og hvordan den kan være opstået.

Den digitale livshistorie kan også i nogen grad være med til at opfylde behovet for tilknytning. Dette må anses som en mulighed, da den digitale livshistorie kan bruges i en social interaktion mellem den udviklingshæmmede og en person som vedkommende har en tilknytning til eller er ved at opbygge. Kitwood påpeger, at behovet for tilknytning har en betydning for ens følelsesmæssige bånd. Samtidig skal den udviklingshæmmedes kognitive niveau oftest opfattes som svarende til et barns kognitive evner, hvilket også gør sig gældende på det bosted vi har været. Gennem den digitale livshistorie kan tilknytningen til ens omsorgspersoner, både det private og professionelle, blive styrket, da det er noget som de i fællesskab kan anvende og snakke om. Det er relations dannende, og hos den udviklingshæmmede burde det skabe en fornemmelse af tryghed, idet vedkommende har lyst til at bruge tid på at lave og se livshistorien sammen med andre.

Selvom man kan se delvis opfyldelse af behovene i forhold til tilknytning og trøst gennem en digital livshistorie, er det ikke disse behov som er de primære behov som bliver opfyldt, men derimod behov som i nogen grad vil blive opfyldt ud fra behovene identitet, beskæftigelse og inklusion, som vi tænker er de behov som den digitale livshistorie lægger mest op til. Dette er ikke noget som vi indtil videre har kunne dokumentere, så dette er set ud fra et teoretisk ståsted i forhold til livshistorien og den personcentrerede omsorg. Men igen så vil opfyldelsen af et behov fører til nogen grad af opfyldelse af de andre. Dette må også formodes at gøre sig gældende hvis man skal se det i forhold til en digital livshistories bidrag til den personcentrerede omsorg set ud fra Kitwoods behovsbegreb.

En anden ting som Kitwood påpeger, er at gennem den personcentrerede omsorg handler det for medarbejdere om at opretholde vedkommendes personlighed og anerkende vedkommende for deres individualitet til trods for deres diagnose. Dette kan også gøres uden at anvende livshistorier, men for at kunne opnå et kendskab til en udviklingshæmmed personlighed og identitet, er man nødt til at have en baggrundsviden omkring vedkommende. Indtil videre har den på bostedet været fortalt fra mund

til mund. Dog har man nogle retningslinjer og tilgange til den enkelte som er nedfældet i en drejebog, hvilket vi har fundet frem til gennem interview med lederen. Vedkommende udtaler sig således: *“Vi har sådan en drejebog i forhold til hvordan man omgås borgerne, hvilken struktur borgerne har...”* (Bilag 4 s. 1). Denne drejebog som lederen påpeger, refererer vikaren også til, og udtaler sig således: *“Jeg fik henvist til en mappe, hvor der står lidt mere informationer om beboerne, som jeg har kigget i en gang imellem, men jeg føler ikke, at det er strengt nødvendigt at kigge i mapperne.”* (Bilag 9 s. 1-2). Vikaren havde fået drejebogen vist og havde kigget i den et par gange, men så ikke relevansen i den. Om det er fordi vikaren ikke har en pædagogisk baggrund eller fandt indholdet relevant, vides ikke. I forhold til hvad de gennem interview fortæller at denne drejebog indeholder, så kan vi ikke vide præcist hvad der står eller om de tager højde for den enkeltes personlighed og identitet ud fra en personcentreret omsorg. Men da de ikke arbejder ud fra en personcentreret omsorg, kan vi ikke forvente at indholdet er tilpasset personlighed og identitetsopfattelse.

For de udviklingshæmmedes identitetsopfattelser er der et behov for en mere struktureret indsamling af informationer til livshistorien, hvilket ikke nødvendigvis behøver at være visuel eller digital. Men ved den visualiserede livshistorie, skulle man gerne aktivt kunne bruge den sammen med den udviklingshæmmede på en sådan måde, at den er med til at styrke den udviklingshæmmedes identitetsopfattelse, selvværd og så videre. Det kan på samme måde også anses som et være et pædagogisk redskab for pædagogerne i deres arbejde for at kunne yde en personcentreret omsorg som muliggør, at se den enkelte for hvem de er, og ikke deres diagnose.

Delkonklusion

Vi kan konkludere, at bostedet er ikke bekendt med den personcentreret omsorg, men gennem deres nuværende tilgange tolkes det, at de anvender elementer og principper fra den personcentreret omsorg. Ud fra ovenstående analyse, så mener vi at en livshistorie kan bidrage til en personcentreret omsorg på flere måder. For det første kan livshistorien bidrage til opfyldelse af behov hos den enkelte borger såsom identitet, beskæftigelse inklusion, tilknytning og trøst, som medfører at den udviklingshæmmede i nogen grad får opfyldt det helt store behov, som er kærlighed. For det andet kan livshistorien være med til at opretholde samt udvikle den udviklingshæmmedes personlighed. For det tredje kan livshistorien bidrage til at den udviklingshæmmede får sin egen identitet og vil opleve sig selv som værende et selvstændigt individ som har egen personlighed, hvilket er et af den personcentrerede omsorgs overordnede formål.

Omsorgskulturen

I dette analyseafsnit vil vi analysere os frem til hvilken betydning og begrænsninger omsorgskulturen har for implementeringen og udarbejdelsen af den digitale livshistorie set ud fra et personale-, organisatorisk- og ledelsesperspektiv. Herunder vil der blive inddraget teorien omhandlende Brooker og Lathams syv funktioner omhandlende den personcentrerede omsorg samt livshistorien. Der vil også tages udgangspunkt i vores empiriindsamling.

Den første funktion

Hvis vi holder den visuelle livshistorie op imod Brooker og Lathams første funktion omhandlende at skabe en positiv omsorgskultur, går det ud på at få skabt et fælles formål med at få skabt en positiv omsorgskultur. Gennem vores empiriindsamling kan vi analysere os frem til at den sundhedsfremmende tilgang på nuværende tidspunkt er vægtet meget højt på bostedet, især fra lederen af. Lederen udtaler sig:

“Vi skal dokumentere alt sundhedsfagligt omkring borgeren. Alt der relaterer sig til sundhedsloggen, og så skal vi dokumentere de delmål som vi har lavet ud fra de indsatsmål som rådgiverne så har lavet. Vi er jo bestilt til at give en ydelse, og så er vi jo så dem som udfører den her ydelse, og derfor skal vi så dokumentere på delmålene som vi arbejder ud fra” (Bilag 4, s. 1-2).

Ud fra citatet, kan vi se, at på nuværende tidspunkt er den sundhedsfaglige tilgang som prioriteres af ledelsen. Brooker og Latham påpeger, at alle har de bedste intentioner om at yde den bedste form for personcentreret omsorg i praksis, hvilket vi tænker også gør sig gældende på bostedet, selvom de ikke er bevidste om den personcentrerede omsorg. Selvom man ikke arbejder ud fra denne tilgang, må det formodes, at lederen har de bedste hensigter i forhold til at de udviklingshæmmede modtager den bedste omsorg. Men lederen er bundet til nogle mål og rammer som gør at andre opgaver bliver nedprioriteret, fordi der på nuværende tidspunkt skal være med fokus på dokumentation, og derved bliver bostedets tid og ressourcer brugt på dette. Pædagog 3 udtaler sig således:

“... Og så så bliver det tit for eksempel nu der dermed hygiejne og medicin og så må det vægtes. Selvfølgelig skal det være på plads men også plejeplaner osv. Og det er det sundhedsfaglige der vinder mere og mere hen over det mere og mere Social og sundhedsassistent. Så den pædagogiske rolle den bliver nedprioriteret.” (Bilag 7, s. 3-4).

Pædagog 1 fortæller:

”Huset er opdelt i to teams - hvor hver enkelt team har en grad af indflydelse på tiltag og opfølgninger. Forvaltning og lovgivning har stor dominans over tiltag - den sundhedsfaglige dokumentation er tidskrævende og tung - hvorfor jeg oplever at der er for lidt tid og rum til at tænke ud af boksen og komme med kreative og socialfaglige tiltag, der kan fremme den enkelte borgers udvikling og bedre livskvaliteten. Eks synes jeg det er et paradoks at meget af det vi bruger tid på at dokumentere og som borgerne er i behandling for kan relateres til livsstilssygdomme og psykisk ustabilitet - tilstande, der kunne afhjælpes ved socialfaglige tiltag af mange slags” (Bilag 10, s. 2).

Ifølge disse pædagogers virkelighedsopfattelse, har de svært ved at se den pædagogiske rolle i udarbejdelsen af den sundhedsfaglige vinkel ud fra den samme opfattelse som lederen. Derfor ser vi omsorgskulturen på bostedet som værende en omsorgskultur hvor den pædagogiske rolle, ifølge pædagogernes egen virkelighedsopfattelse, bliver nedprioriteret i forhold til dokumentationen omhandlende den sundhedsfremmende tilgang. Det kan formodes at lederen samt pædagogerne ikke kan se det samme formål med at arbejde ud fra den sundhedsfaglige tilgang. Men til trods for at dokumentationen på nuværende tidspunkt fylder en del, så besidder pædagogerne stadig en intention om at yde en god omsorg over for de udviklingshæmmede, men når dokumentationen fylder så meget som den gør, kan det skabe en usikkerhed blandt pædagogerne som i situationen måske ikke har øje på hvad der er vigtigt for den udviklingshæmmede den pågældende dag.

For at kunne anvende livshistorien ud fra den personcentrerede omsorg er det vigtigt at man har en fælles forståelse af hvad god omsorg er, og hvordan den digitale livshistorie kan bidrage til dette. Som fundet frem til i analysens tredje del, kan mange af behovene i Kitwoods behovsbegreb opfyldes gennem livshistorien. Men skal dette lykkes, må lederen og pædagogerne finde frem til det fælles formål som er nødvendig, så de alle kan se meningen med udarbejdelsen af livshistorien og hvordan den kan bidrage til en personcentreret omsorg. Det er vigtigt at pædagogerne og lederen i fællesskab italesætter hvad en god omsorgskultur er for dem, og finder frem til en ensartet tilgang til både udarbejdelse samt anvendelse af den digitale livshistorie. Det ville kræve en ændring i bostedets prioriteringer i forhold til hvad der er vigtigt, set ud fra en positiv omsorgskultur. Der kan også analyseres at bostedet er underlagt forvaltningens mål og tilgange, og er dermed omfattet af nogle konkrete mål og rammer som gør det svært at tage selvstændige beslutninger og selv igangsætte det som bostedet finder relevant og fagligt forsvarligt. Selvom man skal arbejde med digitale livshistorier, vil der stadig være krav fra regeringen, regionen og kommunen som skal arbejdes med.

Dokumentation og andre opgaver vil stadig være til stede til trods for et nyt pædagogisk redskab, som også i starten vil kræve ekstra tid og ressourcer fra pædagogerne og lederens side af. Som det er på nuværende tidspunkt, og som vi lige har argumenteret for, så forefindes der ikke en fælles forståelse på bostedet omhandlende en positiv omsorgskultur. Pædagog 3 fortæller:

“Diskussionen om vores tilgang til borgernes problemstillinger er aldrig kommet på bordet, og borgerne oplever derfor den hjælp som de får vidt forskelligt, afhængig af hvilket personale der er på arbejde. Set ud fra mit synspunkt, mener jeg, at denne opgave er en af de vigtigste opgaver ledelsen skulle sætte i gang på personalemøder/temadage. At vi får afklaret og finder frem til et fælles udgangspunkt/grundlæggende antagelser for vores arbejde. For selvfølgelig skaber denne forskel i løsning af vores arbejdsopgaver, splittelse, overensstemmelse frustration i personalegruppen, da man oplever med sit arbejde at man tager 1 skridt frem og to tilbage, når vores pædagogiske arbejde går i hver sin retning...” (Bilag 12, s. 2).

Citatet understøtter, at der på nuværende tidspunkt ikke er en fælles forståelse samt ikke er en ensartethed i praksis omhandlende de praktiske daglige gøremål, hvilket kommer til udtryk i udsagnet. Pædagog 3 oplever at hver enkelt medarbejder tolker og tilpasser deres daglige arbejde som de selv synes og finder passende ud fra forskellige pædagogiske antagelser.

Hvis det skal lykkes at få skabt en positiv omsorgskultur i organisationen, er det vigtigt at man finder frem til og italesætter en fælles forståelse, og at ledelsen vægter dette fokusområde højt og går forrest i forandringen og bruger tiden og ressourcerne for at få det til at lykkes, så personalegruppen bliver en homogen gruppe som arbejder ud fra en ensartethed og en fælles forståelse. Citatet påpeger også, ud fra pædagogerne virkelighedsforståelse, at de godt ved at det som mangler på bostedet, er en fælles måde at gøre tingene på. Pædagogen har et ønske om en mere ensartethed i den pædagogiske praksis, men har ikke en.

Vi ser implementeringen af en digital livshistorie, som værende et redskab til at opnå en fælles forståelse for hver enkelt borger og deres udfordringer, muligheder, sorg, tilknytning, ressourcer samt deres begrænsninger, hvilket kan medføre en mere ensartethed i tilgangen til den enkelte udviklingshæmmede borger. Den digitale livshistorie skal kunne bidrage til en fælles forståelse blandt personalet, og kan bidrage til et fælles sprog og en ensartethed som gør at personalegruppen ikke selv tolker og arbejder i hver deres retning. Som fundet frem til i analysens del 2, så er det vigtigt at pædagogerne vidensdeler så de kan få italesat deres tavse viden og gjort den til eksplicit viden for

at få en mere ensartet forståelse og tilgang i deres pædagogiske arbejde, hvilket kan gøres ved hjælp af den visuelle livshistorie.

For at dette kan lade sig gøre, er det vigtigt at ledelsen går i front, men pædagogerne skal også være indstillet på at ændre deres praksis, og være motiveret til at opnå en fælles forståelse i arbejdet med en positiv omsorgskultur. Dette tolker vi gennem ovenstående citater allerede er et ønske fra pædagogernes side af, så ud fra dette vurderer vi, at de i høj grad vil være indstillet på sådan en forandring af praksis. Det kan forhåbentlig medføre, at pædagogerne vil være tilbøjelige til at arbejde ud fra et fælles udgangspunkt og ikke arbejder ud fra deres mavefornemmelse, egne mål samt forståelsesrammer. Dette tiltag vil være en stor forandringsproces at få implementeret i starten, men når den fælles forståelse er italesat, nedfældet og diskuteret og reflekteret i bund, så vil de udviklingshæmmede opleve en mere forudsigelig hverdag, fordi pædagogerne arbejder ud fra de samme tilgange. Dette vil være en proces som er vigtigt for bostedet at vedligeholde og videreudvikle, og det vil kræve tid og ressourcer. Hvis det lykkes at få implementeret en fælles forståelse blandt personalet ud fra den digitale livshistorie, så vil det også kunne ses på den omsorgskultur der er blandt personalet.

Noget at det som er vigtigt i den personcentrerede omsorg, set ud fra ledelsesperspektivet, er at man som leder ved hvad der påvirker de ansattes hverdag. Det er vigtigt at medarbejderne bliver set, lyttet til og anerkendt for deres arbejde i praksis. Gennem empiriindsamlingen samt vores teoretiske fundament, vurderer vi, at lederen og de ansatte har forskellige opfattelser af de tiltag, indsatser og arbejdsopgaver der er på bostedet, og hvilke der skal have den højeste prioritet. Lederen argumenterer for, at ud fra et ledelsesperspektiv, så har dokumentationen første prioritet. På den anden side står pædagogerne og har en anden opfattelse og mener det pædagogiske arbejde og de socialpædagogiske tiltag burde være det som der blev vægtet og prioriteret højest på bostedet.

Det er vigtigt for lederen at de dokumenterer korrekt, hensigtsmæssigt og effektivt. Lederen har flere gange måtte korrigerer medarbejder og "lære" dem at dokumentere korrekt. Hun udtaler sig således:

"Det bliver også vægtet højt. Det er... Jeg vil sige at i et ledelsesmæssigt perspektiv, så tror jeg at jeg synes det er mere vigtigt. Jeg tror også at pædagogerne synes at det er vigtigt, men jeg tror de føler de ikke har tid til det, så jeg tror også at det er noget af det som godt kan komme i anden række for dem, og det er også der jeg nogen gange er nødt til at sige til dem at det er helt i orden at det nåede i ikke i dag, og vi skal også prøve og dokumentere mindre end vi gør, og det tror jeg handler meget om at vi ikke er enige eller der er tvivl om hvad er det egentlig der er vigtigt at få dokumenteret. Jeg

sagde til at starte med at jeg godt ved hvad der skal dokumenteres, men det er helt sikkert der er noget vi skal snakke mere om. Det som jeg ser som skal dokumenteres, er ikke altid det pædagogerne ser som skal dokumenteres. I stedet for at dokumentere på delmål, så kan man komme til at dokumentere at en borger har været ved en frisør, men det kan man jo se, så hvor vigtigt er det at dokumentere. Det giver ikke mening i mit perspektiv” (Bilag 4, s. 5).

Holder man lederens citat op mod pædagogernes citat, er der en tydelig uoverensstemmelse i deres opfattelse af hvad de mener der skal dokumenteres, og relevansen heraf. Samtidig anser pædagogerne det socialpædagogiske arbejde og indsatser som deres førsteprioritet. Hvis bostedet fik fuldt ud implementeret en digital livshistorie i deres praksis og hverdag, kunne der formodes at pædagogerne kunne anvende livshistorien som en del af de mål og delmål som socialrådgiverne pålægger dem og disse livshistorier kunne eventuelt anvendes som brugbar dokumentation. Hvis bostedet i udarbejdelsen af den digitale livshistorie havde disse mål for øje og kunne udarbejde den så den tilgodeser både borgeren, netværket, eksterne samarbejdspartner samt indgå i deres daglige praksis så kunne den digitale livshistorie bidrage positiv og effektiv til den eksisterende praksis og samtidig være et pædagogiske værktøj som kan hjælpe dem med at dokumentere og vidensdele i organisationen som kan medføre et fælles formål i praksis.

Den anden funktion

Under Brooker og Lathams anden funktion er det vigtigt at hvis man skal arbejde ud fra en personcentreret omsorg, er det vigtigt at alle i organisationen føler sig som en del af fællesskabet, uanset om man er medarbejder, udviklingshæmmet eller har en anden tilknytning til bostedet. Det er vigtigt at alle er aktiv deltagende i hverdagen og at ens tilstedeværelse og bidrag værdsættes af de andre i organisationen for at skabe en positiv omsorgskultur. Vi formoder at alle medarbejderne og lederen gør det bedste de kan med de midler, muligheder og tilgange som der på nuværende tidspunkt er på bostedet. Under alle interviewene blev det gjort klart at dokumentationen fylder meget, hvilket pædagogerne mente var uhensigtsmæssigt i forhold til de udviklingshæmmede. For at skabe en samhørighed, er det vigtigt at alle deltager aktivt i hverdagen. Dette ser vi at den digitale visuelle livshistorie kan bidrage til, både under udarbejdelsen af livshistorien samt brugen af den efterfølgende. Under udarbejdelsen vil pædagoger, forældre samt den udviklingshæmmede indgå i et fællesskab omhandlende at få denne livshistorie lavet. Efterfølgende kan den udviklingshæmmede anvende livshistorien i relationer med både pædagoger, andre udviklingshæmmede samt andre mennesker de ønsker at dele den med i forhold til bostedet, hvilket også kan bidrage til at den udviklingshæmmede føler sig som en del af et fællesskab.

Både bostedet og de pårørende må formodes at have en interesse i at de udviklingshæmmede og dem selv befinder sig i et godt miljø med en positiv omsorgskultur hvor der er mulighed for et konstruktivt samarbejde. Opnår man en fælles forståelse, et fælles formål med anvendelsen af livshistorien, må det formodes at der også opstår en samhørighed blandt dem som har en tilknytning til bostedet, da det er en fælles tilgang som de alle kan bidrage til.

Den tredje funktion

Brooker og Latham's tredje funktion omhandler medarbejdernes tilgang til det daglige arbejde med borgeren. Det er vigtigt at man som medarbejder er bevidst om at man har et ansvar for ens udførte handlinger og er bevidste om egen rolle i forhold til de udviklingshæmmede. Hvilket ud fra vores empiriindsamling må anses som værende til stede. Under interviewene udtaler pædagog 1 og 2 sig således:

“Arbejder ud fra Nuzo, som indeholder arbejdet med nærmeste udviklingszone. Derudover arbejder jeg ud fra en anerkendende tilgang, hvor ros fylder meget, både i store og små bedrifter. Jeg bestræber mig meget på at borgerne føler sig set og hørt. Så er jeg også støttende, og støtter op om borgernes ressourcer, baggrund og deres netværk. Jeg er respektfuld, og omsorgsfuld i en ydrestyring, når dette fordrer”. (Bilag 5, s. 1).

Pædagog 2 tilføjer:

“Vi har fokus på LIVSKRAFT – borgerens drømme og relationer, sammen med borgeren laver vi prøvehandling. [...]Borgeren har behov for struktur, forudsigelighed og anerkendelse i dagligdagen. Desuden arbejder vi neuropædagogisk, hvor der sættes fokus på den enkeltes borgers ressourcer, begrænsninger og muligheder for udvikling ud fra en neuropædagogisk tilgang. Vi har fokus på og arbejder med sanseintegration. Vi arbejder ud fra servicelovens regler og rammer, hvor vi arbejder med vores rolle i forhold til etisk og pædagogisk at give den enkelte borger mulighed for selvbestemmelse, selvstændighed og udvikling. Vi arbejder med og har fokus på ”Hjælp til selvhjælp”. Vi forsøger hele tiden, at opretholde og videreudvikle de ressourcer borgerne har i forhold til at klare så mange af dagligdagens situationer selv.” (Bilag 6, s. 1).

Ud fra ovenstående citater, ser vi at pædagogerne har en god fornemmelse for deres ansvar og er bevidste om deres handlinger og deres egen rolle i arbejdet med de udviklingshæmmede. Pædagogerne er selv i stand til at træffe og gennemføre selvstændige beslutninger, hvilket er nødvendigt set ud fra en personcentreret omsorg hvis man skal have en positiv omsorgskultur.

Ifølge Brooker og Latham vil en organisation utilsigtet være en forhindring for at medarbejderne kan udføre deres faglige arbejde. Dette betyder, at selvom pædagogerne på bostedet udviser en ansvarsfølelse, så er det ikke altid det er tilstrækkeligt. Når pædagogerne udtaler sig om at dokumentationen fylder for meget i deres arbejde, oplever de at det går ud over de udviklingshæmmede. Men pædagogerne kan ikke ændre på dokumentationskravet, da de ikke har magten til at ændre på mængden af dokumentationen og hvordan prioritering mellem dokumentation og det pædagogfaglige skal fordeles. Pædagogerne har som oftest ikke den fornødne magt til at gennemføre de tiltag som de ved er vigtige for de udviklingshæmmede da mange af deres arbejdsopgaver bliver dikteret ud fra lovgivning og ledelsens beslutningsgrundlag. Disse opgaver skal gennemføres på trods for hvordan det påvirker den udviklingshæmmedes udvikling og livskvalitet. Når pædagogerne oplever at deres socialfaglige tilgang bliver nedprioriteret, må det formodes at bostedet utilsigtet forhindrer medarbejderne i at udføre deres socialfaglige arbejde. Hvis livshistorien skal implementeres som et pædagogisk redskab, er det vigtigt at den bliver implementeret på en sådan måde at organisationen ikke begrænser mulighederne for implementeringen. Derfor er det for lederen og medarbejderne vigtigt at finde frem til hvordan dette bedst kan gøres i et samspil med de dokumentationskrav, lovgivninger samt andre beslutninger som ikke kan ændres på i deres praksis.

Brooker og Latham påpeger også at denne utilsigtede organisatoriske beslutning kan indebære at pædagogerne risikerer at blive udbrændte eller frustreret i deres arbejde. Det er ikke muligt at analysere på om nogle af de interviewede pædagoger har denne udbrændthed, men gennem vores empiriindsamling tyder det på en frustration i deres arbejde på nuværende tidspunkt i forhold til det sundhedsfaglige. Her ser vi en vigtighed i at ledelsesfeltet formår at give medarbejderne en ansvarsfølelse over for arbejdsopgaverne for at skabe en positiv omsorgskultur, for ellers vil det gå ud over de udviklingshæmmede i sidste ende. I forhold til livshistorien, er det vigtigt at den daglige leder på bostedet formår at give pædagogerne en ansvarsfølelse i forhold til udarbejdelsen af den digitale visuelle livshistorie, for at de engagerer sig i opgaven samt føler et ansvar i at de bliver udarbejdet uden for mange frustrationer. Selvom pædagogerne mener at udarbejdelsen af en digital livshistorie er en god ide, vil denne ide ikke blive udført i praksis hvis ikke lederen tager den endelige beslutning, da de i forvejen føler sig presset på tid og ressourcer.

Den fjerde funktion

Den fjerde funktion omhandler de eksterne påvirkninger som påvirker organisationen og hvordan disse håndteres internt i organisationen. For eksempel lovgivningen, økonomiske påvirkninger eller

kommunale retningslinjer. Denne funktion har ikke i sig selv en negativ påvirkning på de udviklingshæmmede, men det er vigtigt at have for øje hvordan disse påvirkninger har betydning i organisationen og hvilken indflydelse det har for den udviklingshæmmede både positivt og negativt.

Igennem vores empiriindsamling kan vi se at den sundhedsfaglige dokumentation fylder meget på bostedet på nuværende tidspunkt. Pædagog 1 udtalte sig om de eksterne påvirkninger således:

”Oplever stor vilje og incitament i personalegruppen og ledelse til at løse kerneopgaven omkring den enkelte borger. Det tilstræbes kreative og rummelige løsninger med balance mellem borgerens formåen/selvbestemmelse og omsorgsfuld yderstyring. Tid og brugbare dokumentations/evaluerings muligheder giver dog udfordring i spændet mellem det faglige arbejde/ det vi vil arbejde med og det vi kommer i mål med. Dette med risiko for at vi har mange “synsninger” frem for reelle erfaringer og målinger. Oplever en ledelse, der gør sit yderste for at have en finger på pulsen - men som ofte ender med at være optaget af løsninger, der skal passes ind i forhold til økonomi og krav udefra”. (Bilag 10 s. 1).

Ifølge pædagog 1 er der eksterne påvirkninger som har indflydelse på deres dagligdag i en eller anden form set ud fra økonomiske og kommunale retningslinjer. Hvis bostedet vælger at implementere den digitale livshistorie på nuværende tidspunkt, vil det være en intern beslutning, og ikke noget som bostedet bliver påvirket af eksternt, da der ikke er en lovgivning eller eksterne retningslinjer som påpeger det. Dog kan man anvende den digitale livshistorie til at imødekomme nogle af de eksterne retningslinjer som kan have en positiv indflydelse for den udviklingshæmmede. For eksempel vil livshistorien kunne anvendes ud fra de pædagogiske tilgange som er på nuværende tidspunkt, men også ud fra en personcentreret omsorg til at imødekomme nogle af de retningslinjer der kommer eksternt fra. For eksempel kan man gennem livshistorien arbejde med den udviklingshæmmedes delmål, som er noget bostedet er underlagt. Ved at anvende livshistorien internt til at arbejde med nogle eksterne mål, vil den her kunne bidrage til en positiv omsorgskultur. Dog kan tiden her være en udfordring til internt at implementere livshistorien hvis der er mange udefrakommende krav som skal arbejdes med på samme tid. Hvis der er for mange eksterne påvirkninger som skal implementeres, vil disse fra lederens syn højst sandsynligt være første prioritet og livshistorien vil ikke blive prioriteret som det vigtigste nu og her. For at det skal lykkes og blive positivt for de udviklingshæmmede, er lederen nødt til at prioritere implementeringen af den digitale livshistorie på en positiv måde i forhold til eksterne påvirkninger hvis den skal være med til at bidrage til en positiv omsorgskultur.

Den femte funktion

Den femte funktion omhandler, at bostedets ansatte skal være åben overfor en forandring. Det er en nødvendighed da de udviklingshæmmedes behov, ønsker og færdigheder kan ændre sig fra tid til anden. Det er vigtigt ifølge teorien, at man som personale er i stand til at ændre sin praksis hvis det er det bedste for borgeren. Det er derfor vigtigt at personalet har de positive aspekter for øje som en ændring i de daglige rutiner kan bidrage positivt med. Gennem vores empiriindsamling så vi flere positive aspekter, som kan muliggøre at implementeringen af vores digitale visuelle livshistorie kan være en positiv forandring og ændring i deres hverdagsliv.

Hvis man kigger på en positiv omsorgskultur, set ud fra den femte funktion, så giver den digitale livshistorie god mening, men det kræver at de ansatte formår at være åben overfor ændringer i deres egen praksis. Gennem vores empiriindsamling kom det klart til udtryk at alle de interviewede fandt en digital livshistorie brugbar og blev anset som en positiv ændring i deres daglige rutiner, både set ud fra deres eget synsfelt men også ud fra de udviklingshæmmedes. Dermed må der formodes at medarbejderne er åbne overfor forandringer i deres praksis i det omfang at de kan se meningen i det ud fra den udviklingshæmmedes perspektiv samt egen faglighed. Teorien påpeger, at sådan en forandring skal være personcentreret frem for opgavecentreret. Derfor er det vigtigt at implementeringen af livshistorien er noget som alle medarbejderne kan se en mening med og kan argumentere for hvordan og hvorfor denne forandring skal ske og med hvilken hastighed forandringen skal implementeres. Hvis de udviklingshæmmede kan se meningen med sådan en forandring som implementeringen af livshistorien vil medføre, vil de have nemmere ved at acceptere forandringer i hverdagen såsom rutinemæssige opgaver og større organisatoriske beslutninger.

Den sjette funktion

Herunder skal man ind og se på det miljø som de udviklingshæmmede færdes i til dagligt. For pædagogerne og lederne vil det være en nødvendighed at reflektere over hvilket miljø som de udviklingshæmmede bor og færdes i, for at være med til at forbedre det. Da det er pædagogerne og lederen som kender til bostedets muligheder og begrænsninger, er det vigtigt at medarbejderne formår at skabe et så positivt et miljø som muligt ud fra hvad der er muligt rent økonomisk og lovgivningsmæssigt. Det er vigtigt at bostedet får skabt et miljø der skaber kreativitet og fleksibilitet hvis de sammen med de udviklingshæmmede skal udarbejde den digitale livshistorie. En ting er at man kan sidde i den udviklingshæmmedes egen lejlighed, men hvis ikke den har et miljø som medfører kreativitet og hvor de udviklingshæmmede befinder sig i et trygt miljø i forhold til at fortælle sin egen fortælling.

Den syvende funktion

Brooker og Lathams syvende funktion har til hensigt at skabe meningsfulde sociale relationer samt skabe aktiviteter for borgeren som er meningsfulde. Dette er noget som medarbejderne i deres daglige praksis skal bestræbe sig på, hvis de vil yde en positiv omsorgskultur for den enkelte udviklingshæmmede, set ud fra den personcentrerede tilgang. Medarbejderne skal prioritere det at snakke med de udviklingshæmmede på lige fod med prioriteringen af plejeopgaver. Der formodes at den digitale livshistorie vil kunne bidrage til sociale relationer, både i forhold til nuværende relationer samt fremtidige relationer. Ved at pædagogerne tager udgangspunkt i den visuelle digitale livshistorie, får de et brugbart og håndgribeligt værktøj til at yde omsorg til den enkelte udviklingshæmmede person, og dermed opfylder man vigtigheden i at få talt med den udviklingshæmmede. Da hensigten i dette speciale er at den visuelle livshistorie løbende skal vedligeholdes og opdateres, så kunne den ved disse lejligheder være en pædagogisk aktivitet som den udviklingshæmmede var en aktiv del i. Der formodes at den udviklingshæmmede ville kunne se en positiv mening og dermed blive tilfredsstillet i aktiviteten lige fra begyndelsen til selve implementeringen og deres efterfølgende interaktion og fremvisning på bostedet af den digitale livshistorie, hvilket medfører en positiv omsorgskultur.

VIPS modellen

Da VIPS modellen er et redskab til implementering af den personcentrerede omsorg, ud fra ovenstående syv funktioner, vil dette værktøj være relevant for bostedet at anvende hvis de skal skabe en positiv omsorgskultur som favner den digitale visuelle livshistorie ud fra en personcentreret omsorg. På denne måde vil de have materiale der kan hjælpe dem i gang med at skabe denne omsorgskultur, da den er skabt til at finde frem til styrker og svagheder i en organisation i forhold til den personcentrerede omsorg. Skal de se den digitale livshistorie ud fra en personcentreret omsorg er bostedet nødsaget til først at italesætte og finde frem til hvordan de på bostedet kan skabe en positiv omsorgskultur så de arbejder ud fra en personcentreret omsorgs tilgang.

Delkonklusion

Ud fra dette analyseafsnit kan vi konkludere, at på nuværende tidspunkt har bostedet ikke taget højde for alle syv funktioner i forhold til den personcentrerede omsorg og at kunne skabe en positiv omsorgskultur. Her skal de anvende VIPS modellen for at implementere en personcentreret omsorg og finde frem til en positiv omsorgskultur og hvordan den digitale livshistorie kan bidrage til dette. Det er vigtigt at de finder et fælles formål i deres pædagogiske praksis for at tage højde for interne såvel som eksterne påvirkninger.

Diskussion

Refleksion omhandlende gruppeproces

Vi brugte rigtig meget tid på at reflektere over vores projekt og forsøge at finde den rette vinkel i forhold til hvordan vi skulle opbygge vores speciale. Der blev reflekteret en del, anvendt en masse Post Its for at lave idegenerering i forhold til valg af metode og teori inden vi egentlig gik i gang med vores empiriindsamling, hvilket vi på daværende tidspunkt fandt vigtigt for at finde den rette vinkel i forhold til hvordan vi ville gribe vores empiri an. Vores første tanke var at vi gennem aktionsforskning ville være ude på bostedet, følge deres dagligdag, og i samarbejde med personalet, de udviklingshæmmede og deres forældre, udarbejde de første par visuelle livshistorier. Dette ville vi for at vise dem hvordan den kunne se ud, høre deres refleksioner omhandlende den digitale visuelle livshistorie, og observere på hvordan den udviklingshæmmede selv anvendte den, hvis de ville gøre det.

Det var også ud fra denne tanke at vi begyndte vores empiriindsamling og ud fra denne tanke vores interviews er formet. I starten af Corona tiden hvor vi begge blev sendt hjem, forventede vi ikke at det ville påvirke vores speciale i den grad som det gjorde. Derfor foretog vi de sidste interviews gennem Skype, da vi håbede vi stadig kunne fortsætte med et mere empirisk speciale.

Da forlængelsen af nedlukningen kom, var vi klar over, at vi blev nødt til at ændre vores speciale til et mere teoretisk projekt, hvilket for os krævede lidt tid til at reflektere over. Samtidig havde vi børn hjemme, der skulle hjemmeskoles, hvilket også tog meget af vores tid. Vi fandt en løsning på at få arbejdet med vores speciale på bedst mulig vis. Vi var ude i om vi skulle udskyde aflevering af vores speciale, da vi godt blev klar over, at vi var kommet bagud, og vi lod desværre vores frustrationer tage overhånd i en periode. Da frustrationerne havde lagt sig, medførte det at vi blev meget bedre til at uddelegere arbejdsopgaver, hvilket i sig selv har været en god ting for vores samarbejde, og som vi begge har fået rigtig meget ud af. Det har også givet os en forsmag på, at når man er ude i praksis, så kan der komme uforudsete hændelser i vejen for ens arbejdsopgaver og man så bliver nødt til at finde en løsning, frem for at kaste håndklædet i ringen. Havde vi nu ikke brugt så meget tid på vores frustrationer, vil det helt sikkert kunne have påvirket vores opgave i en mere positiv retning. Vi kunne have nået at udarbejde nye interviewguides, som passede bedre ind med en mere teoretisk vinkel, og havde kunne understøtte specialets fund endnu bedre.

Refleksion over samarbejdet med bostedet

Samarbejdet med bostedet har fungeret godt, og de har været venlige og imødekommende når vi har henvendt os angående vores speciale. De har stillet op til interviews, været nysgerrige og har altid svaret retur når vi har sendt mails til dem. Dog har der været nogle udfordringer i forhold til at kunne komme og observere på bostedet, men dette er ikke noget som medarbejderne har kunnet ændre på. Vi har også haft et samarbejde med forældrene til to af de udviklingshæmmede beboere, hvilket også har vist sig at være givende. Her nåede vi et møde med dem og deres udviklingshæmmede barn inden Corona. Efterfølgende har vi kunne sende mails til forældrene og derigennem have et samarbejde, men i forhold til de udviklingshæmmede selv har vi ikke kunnet være sammen med dem. Havde Corona ikke været her, havde vi helt sikkert brugt meget mere tid med de udviklingshæmmede i et forsøg på at finde frem til hvordan de kunne være med i udarbejdelsen af livshistorien og se deres reaktion på processen. Vi har kunne anvende Skype, mails og telefonopkald med leder, pædagoger og forældre, men den mulighed har vi ikke haft med de udviklingshæmmede, da de ikke besidder evnerne til at kommunikere gennem skype og heller ikke kan læse og skrive. Havde vi haft de udviklingshæmmede mere i spil, havde det helt sikkert kunne bidrage med en masse viden som vi kunne have trukket ned i analysen og holdt op imod teorierne og resten af empiriindsamlingen, hvilket højst sandsynligt vil have bidraget til at andre vinkler ville kunne belyses i specialet. Både forældrene og pædagogerne på bostedet var ærgerlige over at vi ikke kunne udarbejde de digitale visuelle livshistorier, da de havde glædet sig til at se dem og hvilken effekt de havde.

Kritik i valg af metode

I dette speciale er der interviewet 6 medarbejdere i hvert deres interview. Havde vi skulle gøre dette anderledes, kunne det have været en mulighed at foretage et eller to fokusgruppeinterview, da det kunne være interessant at se, hvordan deres holdninger og værdier kommer til udtryk medarbejderne imellem. Dette kunne have muliggjort at vi kunne have fået flere indgangsvinkler til forskellige emner i analysen, og måske der også var kommet nogle svar retur, som vi ikke selv havde tænkt på i forvejen. Vi burde have introduceret bostedet for den personcentrerede omsorg, og spurgt ind til dette allerede i vores interviews, frem for at spørge ind til det i mails efterfølgende. Havde pædagogerne og lederen haft mulighed for at forholde sig til den personcentrerede omsorg, før vi spurgte ind til den digitale visuelle livshistorier. Dette vil helt sikkert have givet os nogle svar der havde gjort det nemmere at holde op imod de valgte teorier.

Et andet kritikpunkt i forhold til vores metode, kan være, at efter vi skiftede til et mere teoretisk projekt, burde vi måske have kontaktet flere bosteder for også at høre andre bostedernes forståelse af

at anvende en digital visuel livshistorie. På denne måde kunne man have lavet en bredere generalisering end blot ud fra et enkelt bosted. De fund vi har fundet, kan kun ses i forhold til det bosted vi har samarbejdet med, da vi ikke kan være sikker på at andre bosteder og deres medarbejdere deler samme overbevisninger og holdninger. Så da vi gik derhjemme under nedlukningen, burde vi måske have sendt mails ud til flere bosteder i Aalborg Kommune, nu hvor vores speciale alligevel havde taget en drejning

Konklusion

Vi har i dette speciale taget udgangspunkt i problemformuleringen: *”Hvordan kan digitale visuelle livshistorier bidrage til en personcentreret omsorg og hvordan kan de implementeres på bostedet så både det faglige personale og de udviklingshæmmede får gavn af dem?”*

Ud fra denne kan vi konkludere at grunden til at livshistorien skal være digital er, at livshistorien vil være tilgængelig for både den udviklingshæmmede, pædagerne på bostedet og de pårørende. Det er en måde at gemme den udviklingshæmmedes livshistorie på, så den ikke bliver væk eller stjålet uden at kunne få adgang til den igen. Ved at livshistorien bliver digitalt kan man nemt og sikkert redigere i den, det kræver dog at man besidder de fornødne IT-færdigheder som er en nødvendighed. Grunden til den skal være visuel er fordi, at mange udviklingshæmmede ikke kan læse og skrive, eller besidder et verbalt sprog. Derved vil de udviklingshæmmede gennem billeder, video og lyd kunne fortælle deres egen livshistorie. En livshistorie som giver en udviklingshæmmede mulighed for at fortælle omverdenen om sig egen identitet.

Livshistorierne kan også bidrage til at italesætte den tavse viden som er på bostedet som er nødvendig for at finde frem til en ensartethed i praksis og man får et fælles udgangspunkt i tilgangen til den enkelte udviklingshæmmede borger. Denne fælles tilgang findes bedst gennem social interaktion, da det er i sådanne kontekster at viden man ikke kan lære gennem lærebøger, opstår. Vi konkluderer at denne viden kan italesættes på personalemøder, da man på dette tidspunkt er samlet i personalegruppen, men samtidig skal det også prioriteres hvis det skal kunne anvendes i praksis og bidrage til en personcentreret omsorg. Vi konkluderer, at det er nødvendigt at anvende et digitalt vidensmedie til udarbejdelsen af livshistorien, og at den bliver udarbejdet på sådan en måde at den bidrager til videnskonstruktion hos den enkelte medarbejder. Det vidensmedie som på dette bosted vil være mest hensigtsmæssig, er en iPad, da borgerne i forvejen besidder sådan en.

Denne digitale visuelle livshistorie bidrager til den personcentrerede omsorg, da man ud fra Kitwoods behovsbegreb, kan anvende livshistorien som et pædagogisk redskab der kan være med til at opfylde behovene for identitet, inklusion, trøst, beskæftigelse og tilknytning som alle er med til at opfylde det helt store behov, kærlighed. Gennem en visuel livshistorie hvor den udviklingshæmmede inddrages så vidt muligt i udarbejdelsen understøtter det behovet for beskæftigelse, inklusion og tilknytning. Samtidig opfylder det behovet for identitet idet den udviklingshæmmede får en mulighed for selv at

fortælle om sin identitet og blive set, hørt og forstået. I nogen grad kan den også være med til at opfylde behovet for trøst hvor pædagogen kan støtte den udviklingshæmmede når der er behov for ømhed og nærvær. Samtidig vil den viden som pædagogerne har opnået gennem livshistorierne bidrage til et fælles udgangspunkt og en fælles tilgang som er nødvendige set ud fra en personcentreret omsorg.

På nuværende tidspunkt arbejdes der ikke ud fra en personcentreret omsorg på bostedet, men ud fra vores fund samt teoretiske fundament, kan vi ane at nogle af elementerne fra den personcentreret omsorg allerede anvendes i deres praksis. Men for at få implementeret de digitale livshistorier ud fra en personcentreret omsorg, er det nødvendigt for bostedet at anvende implementeringsværktøjet VIPS modellen til at finde frem til en positiv omsorgskultur på bostedet, hvilket vi på nuværende tidspunkt kan konkludere ikke er til stede set ud fra en personcentreret omsorg. Før de har fundet frem til en personcentreret omsorgs praksis, vil de ikke kunne anvende livshistorien ud fra denne tilgang, men dog kan den bruges ud fra nuværende pædagogisk praksis. Hvis dette skal lykkes i praksis, er det vigtigt at bostedet afsætter tid og ressourcer til at implementere den digitale livshistorie, og ud fra at de er i gang med at arbejde med den sundhedsfaglige tilgang, konkluderes der, at eksterne påvirkninger på nuværende tidspunkt har for stor indflydelse på deres pædagogiske praksis.

For Pædagogen og den udviklingshæmmede vil det styrke deres sociale relation og bidrage til at man gennem en pædagogisk aktivitet giver den udviklingshæmmede mulighed for selv at kunne kommunikere med omverdenen uanset kognitive evner.

Overordnet vil en digital visuel livshistorie medføre identitetsdannelse for den udviklingshæmmede samt sikre deres personlighed kan komme til udtryk gennem livshistorien. Det er vigtigt det er den udviklingshæmmede der udarbejder livshistorien med hjælp fra pædagoger og netværk, ellers vil det ikke være den udviklingshæmmedes egen forståelse af sin egen fortælling der kommer til udtryk.

Perspektivering

I dette speciale er der som før nævnt taget udgangspunkt i et forskningsprojekt som en projektgruppe fra UCN og Aalborg Universitet i samarbejde har udarbejdet (Thoft, Møller, & Møller, 2019). Hensigten var at perspektivere til en anden målgruppe og kontekst og undersøge om det var muligt at tage udgangspunkt i den personcentrerede omsorg som var den tilgang som Demensbyen Lundgården anvendte. Derudover ville dette speciale forsøge at belyse muligheden i at udarbejde og implementere en visuel digital livshistorie, da en af de fund som projektgruppen fandt frem til var at der formodes at det var en god ide at livshistorien blev visualiseret for borgeren og bostedet. I dette speciale var målgruppen mennesker med udviklingshæmning, og et bosted som i forvejen uden de vidste det arbejdede med delelementer af den personcentrerede omsorg. Efter vores overbevisning var og er det muligt at overføre den viden samt fund til en anden målgruppe og ikke kun den målgruppe som dette speciale har beskæftiget sig med. Det er dog vigtigt at prioritere at hver enkelt forvaltning og bostedet skal anvende de elementer som der giver mening i deres egen praksis og målgruppe.

En af de udfordringer som projektgruppen fandt frem til i deres forskningen, var manglende tid og ressourcer, hvilket dette speciale også fandt frem til var en udfordringen. De ansattes tid og ressourcer var i forvejen meget begrænset, så skulle bostedet udarbejde og implementere den visuelle digitale livshistorie skulle der afsættes tid og ressourcer til det.

UCN og Aalborg Universitets projektgruppe fik analyseret sig frem til, at det eventuelt var en god idé at den digitale livshistorie blev visualiseret og tilgængelig for borgerne selv. Disse fund har dette speciale forsøgt at perspektivere til mennesker med udviklingshæmning, og fundet frem til at er en god ide at den digitale livshistorie bliver visuel og tilgængelig i borgerens eget hjem, være visuel og kan tilgås 24 timer i døgnet på borgerens egen iPad. Der formodes at den visuelle digitale livshistorie kan perspektiveres til andre målgruppe som for eksempel mennesker uden sprog, døve samt mennesker med udviklingshæmning i en svære grad end hvad dette speciale tager udgangspunkt i. Dog må der formodes at deres kognitive evner ikke er de samme, og derved skal der justeres på selve udarbejdelsen af den digitale visuelle livshistorie. Det visuelle aspekt og den lette tilgængelighed for borgerne og personalet, ville efter vores tolkning eventuelt kunne anvendes og benyttes som et brugbart og anvendeligt værktøj for Demensbyen Lundgården. Gennem vores speciale er der også blevet belyst vigtigheden i at den digitale livshistorie bliver udarbejdet så tidligt i et menneskes liv som det overhovedet er muligt.

Bibliografi

- Bang, J., & Dalsgaard, C. (2010). Læring i videnssamfundet - Om vidensformidling, videnskonstruktion og vidensdeling. *Læring og Medier (LOM) Nr. 5*, s. 1 - 17.
- Brandt, Å. (09. 04 2020). *Velfærdsteknologi til at reducere udfordrende adfærd*. Hentet fra Vidensportalen på det sociale område: <https://vidensportal.dk/handicap/udviklingshaemning-og-udfordrende-adfaerd/velfaerdsteknologi-til-at-reducere-udfordrende-adfaerd>
- Brooker, D., & Latham, I. (2016). *Unpacking Person-centred Care*. London and Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers.
- Bøttcher, L., & Dammeyer, J. (2010). *Handicappsykologi: En grundbog om arbejdet med funktionsnedsættelse*. Frederiksberg: Nota.
- Ebdrup, N. (21. 04 2020). *Sådan bruger du videnskabsteori*. Hentet fra Videnskab.dk: <https://videnskab.dk/miljo-naturvidenskab/sadan-bruger-du-videnskabsteori>
- From, D. (16. 04 2020). *Neuropædagogik*. Hentet fra Vidensportalen på det sociale område: https://vidensportal.dk/handicap/voksne-med-udviklingshaemning/indsatser/neuropaedagogik?fbclid=IwAR1X_B97r1IiZkthWeFBmXbSrGH-bnFByveyIb6Rkvxd2wtARuW3Y_wsJZU
- Hoff, M. (2006). Livshistorier - teori og tolkning. I A. L. Blaakilde, M. Borresen, O. Dahl, M. Hoff, M. Kjer, N. M. Munk-Madsen, . . . P. Wennick, *Reminiscens og livshistorie* (s. 99 - 120). København: Munksgaard, Danmark.
- Hollund, S. (2018). Årsager til sorg og tab. I S. Hollund, & L. Rudbeck, *Når udviklingshæmmede sørger - en bog om tab, sorg og trøst* (s. 33 - 51). Odense: Socialt Fagforlag.
- Horsdal, M. (1999). Analyse af livshistorier. I M. Horsdal, *Livets fortællinger* (s. 111 - 147). København: Borgens forlag.
- Høyen, M., & Brinkkjær, U. (2018). I *Videnskabsteori for de pædagogiske professionsuddannelser* (s. 175 -). Hans Reitzels forlag.

Kitwood, T. (1999). *En revurdering af demens - Personen kommer i første række*. Frederikshavn: Dafolo Forlag.

Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). *Interview - Introduktion til et håndværk*. København: Hans Reitzels forlag.

Larsen, A. (2010). *En enklere metode*. København: Akademisk forlag.

LEV. (27. 05 2020). *Kommunikation som rettighed - gælder også for LEVs målgruppe med nedsat talesprog*. Hentet fra LEV: https://www.lev.dk/media/1835/7777_1304_rapport_ret-til-kommunikation_ko2.pdf

Liljenberg, A. K., Grønvald, J. C., Nøhr, L., & Sørensen, V. (2014). *Afrapportering. Udviklig- og omstillingsplan*. Aalborg Kommune.

Lynge, B. (2007). *Anerkendende pædagogik*. Psykologisk forlag A/S.

McKeown, J., Clarke, A., & Repper, J. (2006). Life story work in health and social care: systematic literature review. *Journal of Advanced Nursing*, 237 - 247.

Nonaka, I., Toyama, T., & Konno, N. (01. 02 2000). SECI, Ba and Leadership: a Unified Model of Dynamic Knowledge Creation. *Long Range Planning*, s. 5 - 34.

Retsinformation. (16. 04 2020). *Servicebogen*. Hentet fra Retsinformation: <https://www.retsinformation.dk/forms/R0710.aspx?id=175036#id537a9207-d44e-43d3-8af3-53b7c588be88>

Socialstyrelsen 1. (15. 04 2020). *Et historisk blik*. Hentet fra Vidensportalen på det sociale område: <https://socialstyrelsen.dk/handicap/udviklingshaemning/om-udviklingshaemning/et-historisk-blik>

Socialstyrelsen 2. (15. 04 2020). *Om udviklingshæmning*. Hentet fra Vidensportalen på det sociale område: <https://socialstyrelsen.dk/handicap/udviklingshaemning/om-udviklingshaemning>

Socialstyrelsen. (15. 04 2020). *Definitioner og kriterier*. Hentet fra Vidensportalen på det sociale område: <https://socialstyrelsen.dk/handicap/udviklingshaemning/om-udviklingshaemning/definitioner-og-kriterier>

Socialstyrelsen Sverige. (2010). *Alltjämt ojämlikt!, levnadsförhållanden för vissa personer med funktionsnedsättning*. Socialstyrelsen.

Socialt udviklingscenter. (28. 04 2020). *Her er mit liv - på iPaden*. Hentet fra Socialt udviklingscenter: <https://www.sus.dk/her-er-mit-liv-paa-ipaden/>

Ten Have, P. (2007). *Doing Conversation Analysis. A practical Guide*. Sage Publications LTD.

Thoft, D. S., Møller, A. K., & Møller, A. K. (2019). *Min livshistorie Mit liv – at tage vare på det levede liv med demens*. UCN.

Thomsen, U. S., & Pedersen, S. (2010). *FN's KONVENTION OM RETTIGHEDER FOR PERSONER MED HANDICAP – PÅ LET DANSK*. København: Socialministeriet.

Thybo, P. (2013). *Neuropædagogik: hjerne, liv og læring*. Hans Reitzels forlag.

Aalborg Kommune. (15. 04 2020). *Fagcenter for Livskraft*. Hentet fra Handicaptilbuddene: <https://handicaptilbuddene.aalborg.dk/fagcentre/fagcenter-for-livskraft>

Aalborg Kommune 1. (29. 05 2020). *Om Cura*. Hentet fra Cura: <https://cura.aalborg.dk/om-cura>

Aarhus Universitet. (15. 04 2020). *Interviews*. Hentet fra Metodeguiden: <https://metodeguiden.au.dk/interviews/>

Bilagsgliste

Bilag 1: Introduktionsmail fra leder

Bilag 2: Interviewguides

Bilag 3: Udpluk fra mails

Bilag 4: Transskribering leder

Bilag 5: Transskribering pædagog 1

Bilag 6: Transskribering pædagog 2

Bilag 7: Transskribering pædagog 3

Bilag 8: Transskribering pædagogstuderende

Bilag 9: Transskribering Vikar

Bilag 10: Mail pædagog 1

Bilag 11: Mail pædagog 2

Bilag 12: Mail pædagog 3

Figurliste

Figur 1: Kiwoods behovsmodel (Kitwood, 1999, s. 90)

Figur 2: SECI-modellen (Nonaka, Toyama og Konno, 2000, s. 12)